

RISIKORAPPORT 2015



spar nord

0. INDHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	3	6. KREDITRISIKO	18
		6.1 Kreditpolitik	18
2. FORRETNINGSMODEL	4	6.2 Styring, overvågning og rapportering af kundeeksponeringer	18
2.1 Vision	4	6.3 Udvikling i 2015	19
2.2 Strategiplan	4	6.4 Krediteksponering	19
2.3 Kunder	4	6.5 Udlån og garantier	19
2.4 Distribution	4	6.6 Bonitet	24
		6.7 Sikkerheder	24
3. RISIKOSTYRING	5	6.8 Nedskrivninger på udlån	25
3.1 Risikoerklæringer	5	6.9 Kreditrisiko mod finansielle modparter	29
3.2 Risikotyper	5	6.10 Modpartsrisiko	29
3.3 Risikoprofil	5	6.11 ECAI	30
3.4 Ansvarsfordeling	5	6.12 Spar Nords samlede kreditmæssige eksponering	31
3.5 Daglig styring af risici	7		
4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV	9	7. MARKEDSRISIKO	32
4.1 Kapitalpolitik	9	7.1 Markedsrisikopolitik	32
4.2 Styring, overvågning og rapportering	9	7.2 Styring, overvågning og rapportering	32
4.3 Udvikling i 2015	9	7.3 Udvikling i 2015	32
4.4 Kapitalgrundlag	10	7.4 Renterisiko	32
4.5 Den samlede risikoeksponering	10	7.5 Valutarisiko	35
4.6 Individuelt solvensbehov	11	7.6 Aktierisiko	35
4.7 Kapitalbuffer	12	7.7 Råvarerisiko	35
4.8 Gearingsgrad	13	7.8 Optionsrisiko	36
4.9 Betydningen af fremtidige regler til kapitalkrav	13	7.9 Følsomhedsanalyse	36
		7.10 Spar Nords egne ejendomme	36
5. LIKVIDITETSRISIKO	14	8. OPERATIONEL RISIKO	37
5.1 Likviditetspolitik	14	8.1 Politik for operationel risiko	37
5.2 Styring, overvågning og rapportering	14	8.2 Styring, overvågning og rapportering	37
5.3 Udvikling i 2015	14	8.3 Besvigelser	37
5.4 Kortsigtet likviditet	14	8.4 IT-sikkerhed	37
5.5 Likviditetsberedskab	15	8.5 Kapitalbehov	37
5.6 Stresstest	15	8.6 Compliance	37
5.7 Strategisk likviditet	16		
5.8 Funding- og forfaldsstruktur	16	9. APPENDIX	38
5.9 Likviditetsberedskabsplan	17		
5.10 Behæftede aktiver	17		
5.11 Kommende lovgivning på likviditet	17		

1. FORORD

Formålet med denne rapport er at give et indblik i Spar Nords risici, kapitalstruktur samt kapital- og risikostyring.

Rapporten er udarbejdet i overensstemmelse med de juridiske oplysningskrav i CRR forordningens artikel 431 til 455 samt Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

Risikorapporten giver en beskrivelse af de forskellige typer af balanceførte og ikke-balanceførte risici, som Spar Nord er eksponeret overfor. Herudover gennemgår rapporten Spar Nords risiko- og kapitalstyring samt kapitalbasens sammensætning og risici relateret hertil.

Reglerne for kreditinstitutters kapitaldækning er fastsat i Europa-parlamentets og -rådets direktiv 2013/36/EU (CRD) og forordning nr. 575/2013 (CRR), herunder tilknyttede delegerede forordninger og guidelines. Regelsættet udspringer af Basel III-reglerne og fastsætter regler om offentliggørelse af kapitalkrav og risikostyring.

Spar Nords offentliggørelse af oplysninger i henhold til regelsættet sker for Spar Nord Bank A/S, cvr. nr. 13737584 samt datterselskabet, som er fuldt konsolideret (herefter Spar Nord). Sammenligningstal vedrørende moderselskabet (herefter Banken) er korrigerede som følge af fusionen med Spar Nord Leasing, som blev effektueret pr. 1. januar 2015.

Denne rapport for Spar Nord præsenteres på www.sparnord.dk/risikorapport. Herudover er der oplysninger om Spar Nords risici og risikostyring i årsrapporten for Spar Nord.

Rapportering i henhold til oplysningskravet sker på årsbasis i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet, mens det individuelle solvensbehov offentliggøres kvartalsvis.

Det er Spar Nords opfattelse, at de offentliggjorte oplysninger vil give markedsdeltagerne et retvisende billede af Spar Nords risikoprofil. Såfremt der måtte ske hændelser, der gør, at offentliggjorte oplysninger ikke længere er retvisende, vil Spar Nord offentliggøre supplerende oplysninger, så det sikres, at markedsdeltagerne kan danne sig et retvisende billede af Spar Nords risikoprofil.

Yderligere henvisninger vedrørende oplysningsforpligtelser fremgår af appendiks A.

2. FORRETNINGSMODEL

Spar Nord blev grundlagt i Aalborg i 1824 og har historisk været funderet i det nordjyske område, hvor Spar Nord stadig er markedsledende. I perioden fra 2002 til 2010 har Spar Nord etableret og tilkøbt 27 lokale banker uden for Nordjylland, og i 2012 fusionerede Spar Nord med Sparbank med 23 filialer, således at Spar Nord i dag har et landsdækkende distributionsnet med 70 lokale banker, hvor 1.538 medarbejdere betjener ca. 395.000 kunder.

Spar Nord tilbyder alle former for finansielle ydelser, rådgivning og produkter og har forretningsmæssigt fokus på private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor Spar Nord er repræsenteret.

Spar Nord består af de to indtjeningsenheder Spar Nords Lokale Banker og Handels- og Udlandsområdet samt et antal stabs- og supportafdelinger i hovedsædet i Aalborg.

2.1 VISION

Spar Nords vision lyder: Gennem lokale frihedsgrader vil vi skabe Danmarks mest attraktive bankkæde. Det vil vi for kunder, medarbejdere og aktionærer.

Dermed ønsker Spar Nord at signalere, hvordan banken drives som en landsdækkende kæde af individuelle forretninger med stor beslutningskompetence på områder som kundebetjening, markedsbearbejdning, fysisk placering og medarbejderforhold. Kun på kreditområdet er der alene tale om begrænset lokal beslutningskraft.

2.2 STRATEGIPLAN

Spar Nords strategiske retning for årene 2014-16 er angivet i strategiplanen EN ENKEL BANK. Strategiplanen ligger i naturlig forlængelse af den geografiske ekspansion, Spar Nord gennemførte fra 2002 til 2010, og sætter bl.a. fokus på vækst i kundeantal, forretningsomfang og indtjening.

Konkret er der for perioden 2014-16 formuleret 3 strategiske indsatsområder med hver 3 strategiske mål.

Under overskriften "Kunder og forretning" har Spar Nord et mål om at tiltrække nye privat- og erhvervskunder samt øge det gennemsnitlige forretningsomfang.

Under overskriften "Interne processer" er der formuleret mål om, at mindst 65 pct. af rådgiverens tid skal være kundetid, og at der via proces- og systemforbedringer skal frigøres 30 minutters kundetid pr. rådgiver pr. dag. Endelig er der formuleret et mål om, at medarbejdernes anvendelse af standardsystemer skal øges.

Under overskriften "Økonomi" har Spar Nord et mål om at forbedre omkostningsprocenten til 55 og at fastholde nedskrivningsprocenten i den bedste tredjedel. Endelig er det formuleret som mål, at egenkapitalforrentningen skal være på mindst 10 pct. efter skat.

2.3 KUNDER

Spar Nords målgrupper er private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. Ud over traditionel bankfinansiering tilbydes leasingprodukter til erhvervskunder.

Endelig udbyder Spar Nord via konceptet SparXpres, som blev overtaget fra Sparbank og videreført efter fusionen, bl.a. forbrugsfinansiering via detailhandelsbutikker, gavekortløsninger via indkøbscentre og cityforeninger samt direkte lån via hjemmesiden sparxpres.dk.

På privatkundesiden har Spar Nord fokus på helkunder – forstået på den måde, at Spar Nord for kunder med sund økonomi ønsker at være bank for hele familien og varetage hele familiens engagement.

I det daglige virke har Spar Nord således fokus på at fastholde eksisterende helkunder, gøre eksisterende delkunder til helkunder samt tiltrække nye kunder med potentiale.

På erhvervssiden fokuserer Spar Nord på sunde virksomheder på tværs af brancher. Det er således i vid udstrækning et spørgsmål om lokal erhvervsstruktur og lokalt fokus, hvorledes branchefordelingen i de enkelte bankområder ser ud.

Spar Nord har en kreditmæssig eksponering kendetegnet ved en større end gennemsnitlig eksponering mod privatkunder og en god branchemæssig diversifikation i erhvervskundeporteføljen.

2.4 DISTRIBUTION

Kernen i Spar Nords distributionsnet er de 70 lokale banker i hele landet. Spar Nord lægger således stor vægt på den personlige rådgivning, som foregår i fysiske afdelinger – og supplerer denne med velfungerende selvbetjeningsløsninger i form af netbank og mobile platforme.

Handels- og Udlandsområdet betjener dels kunder fra Spar Nords lokale banker, dels større private og institutionelle kunder med ydelser inden for aktier, obligationer, rente- og valuta, kapitalforvaltning samt internationale transaktioner.

3. RISIKOSTYRING

Risikotagning er et helt centralt element i bankdrift, og risikostyring er et vigtigt fokusområde i Spar Nord. De forskellige risikotyper, som Spar Nord påtager sig, og de tiltag, der gøres for at styre og monitorere udviklingen, gennemgås i de følgende afsnit.

3.1 RISIKOERKLÆRINGER

Spar Nords bestyrelse har 10. februar 2016 godkendt Spar Nords risikorapport for 2015.

Det er bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risikostyring overholder de gældende regler og standarder, er passende og effektiv, og er i overensstemmelse med Spar Nords forretningsmodel. Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risikostyrings-systemer er tilstrækkelige i forhold til risikoappetit og strategi, således der herved sikres going concern.

Det er vurderingen, at beskrivelsen af Spar Nords overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel og nøgletal giver et retvisende billede af Spar Nords risikostyring, herunder af den vedtagne risikoprofil og risikoappetit.

Bestyrelsens vurdering udspringer af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi, samt materiale og rapporteringer forelagt for bestyrelsen af direktionen, intern revision, Spar Nords risikoansvarlige og complianceansvarlige.

Det er kernen i Spar Nords strategi, vision og værdigrundlag, at Spar Nord ønsker at være en stærk og attraktiv bank for private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. Spar Nord ønsker en lønsom indtjening baseret på en prissætning af Spar Nords produkter, der afspejler den risiko og kapitalbinding, som Spar Nord påtager sig. Spar Nord ønsker til stadighed og ud fra en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter at fastholde et passende og robust kapitalgrundlag, der understøtter forretningsmodellen.

Bestyrelsens gennemgang af Spar Nords forretningsmodel og politikker viser, at de overordnede krav på de enkelte risikoområder på en hensigtsmæssig måde er afspejlet i politikker og specificerede grænser, herunder i bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser til andre organisatoriske enheder. De specificerede grænser vurderes at være udformet, således at de er gennemsigtige og kontrollerbare.

Gennemgangen viser endvidere, at de reelle risici ligger inden for grænserne fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser, og det er på den baggrund bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

For oplysninger og nøgletal vedrørende Spar Nords risikoprofil henvises til nærværende risikorapport samt årsrapportens afsnit vedrørende risici.

3.2 RISIKOTYPER

De vigtigste risikotyper for Spar Nord er:

- **Kreditrisiko:** Risiko for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko relateret til kunder med finansielle problemer, store eksponeringer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede eksponeringer. Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko.
- **Markedsrisiko:** Markedsrisiko er en samlet betegnelse for risikoen for tab på grund af ændringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter.
- **Likviditetsrisiko:** Risiko for tab som følge af, at Spar Nords finansieringsomkostninger stiger, at Spar Nord afskæres fra at indgå nye forretninger på grund af manglende finansiering eller, at Spar Nord i yderste konsekvens bliver ude af stand til at honorere sine forpligtelser grundet manglende likviditet.
- **Operationel risiko:** Risikoen for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl eller eksterne begivenheder, herunder juridiske risici, strategiske risici og omdømmerisici.

3.3 RISIKOPROFIL

De risici, Spar Nord påtager sig, og risikoappetitten på de enkelte risikotyper udspringer af Spar Nords overordnede strategiske målsætninger, som er fastsat af bestyrelsen. Som supplement hertil er der fastsat specifikke risikopolitikker, som fastlægger de overordnede retningslinjer for håndtering og styring af risici. Disse politikker gennemgås og godkendes af bestyrelsen mindst en gang årligt.

Målet er, at der sikres en sammenhæng mellem Spar Nords vision, mission og strategi, og at Spar Nord til et hvert tidspunkt har en risikoprofil, der står i et hensigtsmæssigt forhold til bankens kapital- og likviditetsforhold.

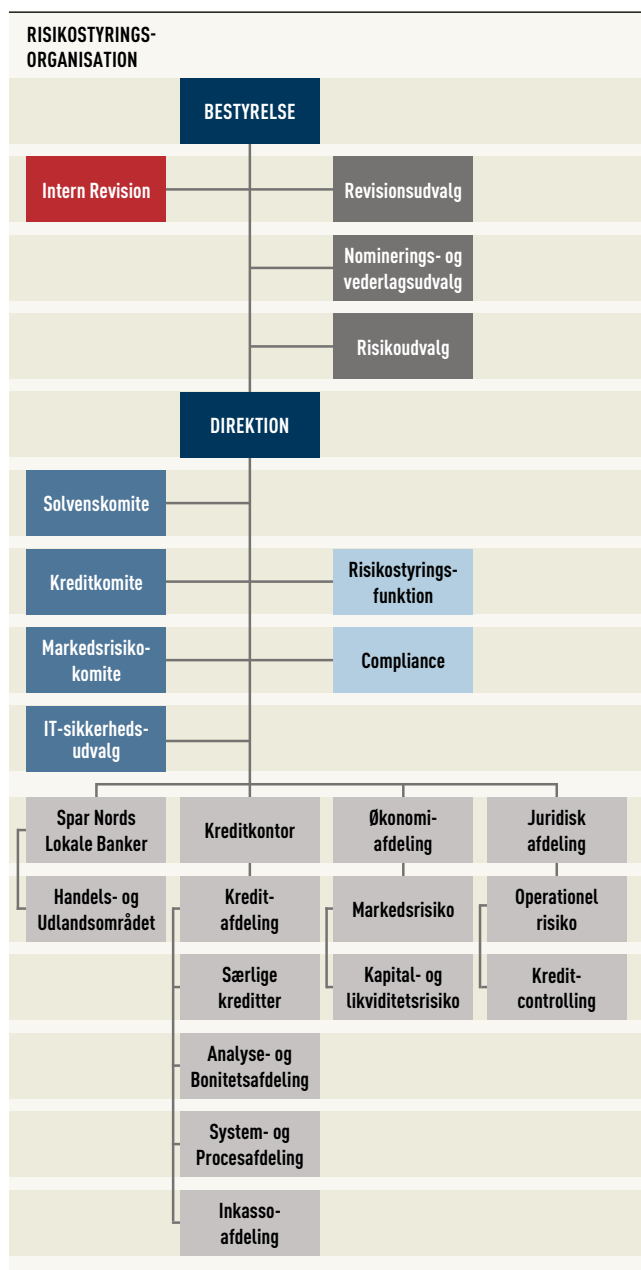
På baggrund af de overordnede risikopolitikker og risikoprofilen, er der udarbejdet specifikke retningslinjer på de væsentligste risikoområder.

3.4 ANSVARSFORDELING

Spar Nord har en tostrengt ledelsesstruktur, hvor bestyrelsen har formuleret et sæt af skriftlige retningslinjer til direktionen, der klart specificerer ansvars- og dispositionsmuligheder for hvert ledelsesniveau. Bestyrelsen fastsætter de overordnede politikker, mens direktionen er ansvarlig for Spar Nords daglige ledelse. Spar Nords ledelsesstruktur afspejler lovkravene for børsnoterede danske selskaber samt Lov om finansiell virksomhed.

Bestyrelsen skal sikre, at Spar Nord har den rette organisation, samt at der etableres risikopolitikker og grænser for alle væsentlige risikotyper. Derudover skal alle større kreditfaciliteter forelægges bestyrelsen til godkendelse. Bestyrelsen træffer også afgørelse om generelle principper for håndtering og overvågning af risici. Der rapporteres regelmæssigt til bestyrelsen med henblik på at give bestyrelsen mulighed for at kontrollere, om de samlede risikopolitikker og de fastsatte grænser bliver overholdt.

3. RISIKOSTYRING



Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, som har til opgave at overvåge og kontrollere regnskabs- og revisionsmæssige forhold samt forberede bestyrelsens behandling af regnskabs- og revisionsrelaterede emner. Udvalget består af tre bestyrelsesmedlemmer, heraf et medlem, som i lovens forstand besidder særlige kvalifikationer inden for revisions- og regnskabsforhold, og som desuden er uafhængig. Der har i 2015 været afholdt seks møder i udvalget.

Spar Nords interne revisionsafdeling refererer til bestyrelsen og rapporterer til bestyrelsen og direktionen. Intern revisions arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan og omfatter bl.a. stikprøvevis revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige og risikofyldte områder, herunder i forbindelse med regnskabsaflæggelsen.

Spar Nords uafhængige revisor vælges på den ordinære generalforsamling for ét år ad gangen. Revisionens fokus drøftes årligt i bestyrelsen efter indstilling fra revisionsudvalget.

Bestyrelsen har nedsat et nominerings- og vederlagsudvalg med tre bestyrelsesmedlemmer, heraf i henhold til lovgivningen ét medarbejdervalgt. Nominerings- og vederlagsudvalget har til formål at forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens evaluerings- og nomineringsproces samt behandlingen af emner vedrørende aflønning og risici relateret hertil. Der har i 2015 været afholdt tre møder i udvalget.

Spar Nord har nedsat et risikoudvalg bestående af tre bestyrelsesmedlemmer. Risikoudvalget har i løbet af 2015 afholdt fire møder. Risikoudvalget har en rådgivende rolle i fastlæggelsen af Spar Nords risikoappetit og løbende vurdering af bankens risikoprofil. Risikoudvalget har ligeledes en rådgivende rolle i forbindelse med gennemgang og vurdering af tilstrækkeligheden og effektiviteten af Spar Nords politikker, retningslinjer og systemer.

Direktionen er ansvarlig for den daglige ledelse af Spar Nord. Dette indebærer bl.a., at direktionen videredelegerer specifikke retningslinjer for koncernens risici og koncernens praksis vedrørende risikostyring. Direktionen rapporterer regelmæssigt til bestyrelsen om koncernens risikoeksponering.

Direktionen har nedsat en række udvalg og komiteer, som på specifikke områder bidrager til Spar Nords risikostyring, og som forbereder sager og temaer til behandling i direktionen og bestyrelsen.

3.4.1 KREDITKOMITE

Kreditsager, der ligger ud over Kreditkontorets bevillingsgrænser eller er af principiel karakter, behandles i Kreditkomiteen. Komiteen, der består af et medlem fra direktionen og kreditdirektøren, samles tre gange om ugen. Ofte vil sager, der har været behandlet i Kreditkomiteen, blive forberedt til senere behandling i bestyrelsen.

3.4.2 MARKEDSRISIKOKOMITE

Markedsrisikokomiteen består af repræsentanter fra direktionen, Økonomiafdelingen samt Handels- og Udlandsområdet. Komiteen mødes kvartalsvis og gennemgår udviklingen i Spar Nords positioner og risici samt likviditetssituationen sammen med forventningerne til markedsudviklingen og fremtidige planer. Endvidere modtager komiteen input fra et mere operationelt kapitalmarkedsudvalg, bl.a. om hvilke forhold der bør drøftes principielt.

3.4.3 SOLVENSKOMITE

Solvenskomiteen består af medlemmer fra direktionen, Kreditkontoret og Økonomiafdelingen. Komiteen har til formål at formulere målsætninger og principper for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og det individuelle solvensbehov. Solvenskomiteen indstiller det individuelle solvensbehov til godkendelse i bestyrelsen.

3. RISIKOSTYRING

3.4.4 IT-SIKKERHEDSUDVALG

It-sikkerhedsudvalget i Spar Nord består af et medlem fra direktionen, den ansvarlige for it-området, it-sikkerhedschefen samt udvalgte forretningsdirektører. Udvalget har til opgave at rådgive og behandle sager med relation til it-sikkerhedspolitikken, it-sikkerhedsregler og -procedurer samt it-beredskabsplan. It-sikkerhedsudvalget afholder faste kvartalsvise møder.

3.4.5 RISIKOSTYRINGSFUNKTIONEN

Der er etableret en risikostyringsfunktion og udpeget en risikoansvarlig med specifikt ansvar for risikostyringsfunktionen. Risikostyringsfunktionens ansvarsområde omfatter Spar Nords risikobehæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder samt risici hidrørende fra outsourcete funktioner. Funktionen er ansvarlig for, at risikostyringen i Spar Nord sker på betryggende vis, herunder at der skabes et overblik over Spar Nords risici og det samlede risikobillede. Den risikoansvarlige refererer til direktionen og rapporterer til bestyrelsen og bistår bestyrelsens risikoudvalg i dets arbejde. Risikostyringsfunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

3.4.6 COMPLIANCE

Spar Nords compliancefunktion har ansvar for at overvåge overholdelsen af finansiel lovgivning, branchestandarder og Spar Nords interne retningslinjer på alle områder. Funktionen refererer til Direktionen, rapporterer til bestyrelsen og bemandes med complianceansvarlige samt repræsentanter fra et udsnit af Spar Nords forretningsområder, som beskæftiger sig med decentrale complianceopgaver. Compliancefunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

3.5 DAGLIG STYRING AF RISICI

I det følgende er der en gennemgang af den daglige styring af Spar Nords kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operationel risiko, beredskabsplaner samt rapportering.

3.5.1 KREDITRISIKO

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Decentrale bevillingsretter er på op til 10 mio. kr. og afhænger af kompetencer og behov. Eksponeringer, der størrelsesmæssigt overstiger de decentrale bevillingsretter, overgår til behandling i Kreditkontoret eller kreditkomiteen, og alle eksponeringer over 60 mio. kr. samt nye eksponeringer over 30 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen.

Den overordnede overvågning af Spar Nords kreditrisiko varetages af Bonitetsfunktionen, som overvåger udviklingen i alle eksponeringers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af hele eksponeringsporteføljen. Der er indført ratingsystemer i hele Spar Nord, der anvendes i den decentrale kreditgivning, bl.a. således at der kan bevilges større udvidelser til kunder i de bedste ratinggrupper end til kunder i de svagere ratinggrupper.

Risiko- og afviklingslines til finansielle modparter bevilges ud fra et instruktionshierarki i tre niveauer, bestående af bestyrelsen, kreditkomiteen og direktøren for Handels- og Udlandsområdet, hvor bevilningsretten er tilpasset de enkelte niveauer. Opfølgningen på lines bliver foretaget af Økonomaifdelingen, hvilket sikrer funktionsadskillelsen. Alle lines vurderes løbende af Handels- og Udlandsområdet, bl.a. med udgangspunkt i den finansielle modparts årsregnskab eller med udgangspunkt i modpartens rating. Eksponeringer bevilget af bestyrelsen genindstilles som minimum hvert år og øvrige eksponeringer genindstilles som minimum hvert 3. år.

3.5.2 MARKEDSRISIKO

Spar Nords bestyrelse fastlægger de overordnede politikker, rammer og principper, og Økonomaifdelingen har ansvaret for at overvåge og kontrollere, at Spar Nords markedsrisiko ligger inden for de udstukne rammer.

Til styring af markedsrisici er der etableret et instruktionshierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for Spar Nord. På næste niveau videredelegerer direktionen til Spar Nords øvrige enheder, hvoraf Handels- og Udlandsområdet er markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handels- og Udlandsområdet de rammer, som de kan disponere indenfor.

3.5.3 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsstyringen er opdelt i henholdsvis kortsigtet og langsigtet likviditetsstyring. Styringen af den kortsigtede likviditet er placeret i Handels- og Udlandsområdet, mens styringen af den langsigtede likviditet er placeret i Økonomaifdelingen.

Styringen af Spar Nords samlede likviditet udgøres af en række styringsmekanismer. For den kortsigtede likviditet anvendes et fast mål for den daglige likviditetsbuffer kombineret med stresstest. Den langsigtede likviditet styres gennem fokus på den strategiske likviditet og ligeledes gennem anvendelse af stresstest.

3.5.4 OPERATIONEL RISIKO

Operationelle risici styres gennem forretningsgange og procedurer, it-systemer og kontrolforanstaltninger. Ansvaret for risikostyringen i denne forbindelse ligger hos de ansvarlige enheder. Der skal udarbejdes risikovurderinger af de enkelte projekter med hensyn til risici, mulige konsekvenser og tiltag til at begrænse disse risici. Spar Nords sikkerhedspolitik, herunder it-sikkerhedspolitik revideres årligt og godkendes af bestyrelsen.

3.5.5 BEREDSKABSPLANER

Spar Nord har beredskabsplaner til håndtering af de kritiske områder, eksempelvis på kapital- og likviditetsområdet. Spar Nord har ligeledes beredskabsplaner til håndtering af en situation med længevarende it-nedbrud.

3. RISIKOSTYRING

3.5.6 RAPPORTERING

Der anvendes væsentlige ressourcer for løbende at sikre en tilstrækkelig risikorapportering, herunder opfølgning på lovgivnings- og ledelsesmæssige risikorammer.

Rapporteringen til Spar Nords ledelse og relevante interessenter foretages efter faste retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering på alle de væsentligste risikoområder.

ÅRLIG RAPPORTERING/GODKENDELSE	KVARTALSVIS RAPPORTERING/GODKENDELSE
Aktivgennemgang Detaljeret gennemgang og analyse af Spar Nords aktiver, herunder en specifik gennemgang af enkelteksponeringer samt en analyse og vurdering af den fremtidige udvikling på væsentlige brancher eller aktivområder.	Bonitetsrapport Detaljeret analyse af udviklingen i eksponering og nedskrivninger og tab, herunder porteføljeanalyser på ratingkategorier, størrelse, geografi mv. Ligeledes opfølgning på alle overtræk over 1 mio. kr. (månedligt).
Operationel risiko Gennemgang af Spar Nords operationelle risici og foranstaltninger til at imødegå disse.	Svage eksponeringer Rapport med alle svage eksponeringer større end 25 mio. kr., hvor de gennemgås enkeltvis.
Risikopolitikker og retningslinier Gennemgang af Spar Nords risikopolitikker og retningslinier på de enkelte risikoområder (kreditrisiko, markedsrisiko mv.) og vurdering af behovet for at foretage tilpasninger.	Store eksponeringer Oversigt over eksponeringer, der udgør 10 pct. eller mere af Spar Nords kapitalgrundlag og summen af disse eksponeringer, samt hvor mange procent denne sum udgør af kapitalgrundlaget.
Individuelt solvensbehov Vurdering af Spar Nords risikoprofil og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag. Udvidet version af den rapport, der udarbejdes kvartalsvis, herunder gennemgang af proces og vurdering af anvendte parametre.	Markedsrisiko Gennemgang og analyse af blandt andet Spar Nords aktuelle rente-, aktie- og valutarisiko, herunder den historiske udvikling i udnyttelsen af de bestyrelsesfastsatte rammer og instrukser (månedligt).
Opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici Samlet opgørelse og vurdering af Spar Nords likviditetsposition og likviditetsrisici. Vurderingen understøtter Spar Nords likviditetsstyring og indgår som element i opgørelse af individuelt solvensbehov.	Likviditetsrisiko Gennemgang og analyse af Spar Nords kort- og langsigtede likviditetsrisiko, herunder Spar Nords likviditetsstresstest samt udviklingen i den historiske udnyttelse af de lovgivningsmæssige og bestyrelsesfastsatte rammer og instrukser (månedligt).
Direktionens risikoredegørelse Samlet risikoredegørelse for Spar Nords risikobehæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder. Risikoredegørelsen skal være grundlag for og understøtte bestyrelsens overordnede styring af virksomheden, herunder i forbindelse med bestyrelsens fastsættelse af Spar Nords risikoappetit, godkendelse af politikker og retningslinjer samt i forbindelse med Spar Nords organisering og brug af it-systemer.	Individuelt solvensbehov Vurdering af risikoprofilen og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag. Rapporten indeholder konklusioner på Spar Nords stresstest og vurdering af kapitalbehovet for de enkelte risici.
Redegørelse fra Risikostyringsfunktion Risikostyringsfunktionens redegørelse til bestyrelsen om Spar Nords risikostyring. Redegørelsen indgår som en del af bestyrelsens samlede vurderingsgrundlag i sammenhæng med direktionens risikoredegørelse.	Kapitalforhold Analyse af Spar Nords kapitalmæssige forhold, herunder udvikling i den samlede risikoeksponering og kapitalgrundlag.
Redegørelse fra Compliance Redegørelse om Compliancefunktionens arbejde og Spar Nords generelle compliance.	It-risiko Gennemgang og opfølgning på Spar Nords it-sikkerhed og stabilitet på Spar Nords it-systemer, herunder opfølgning på de outsourcede udviklingsprojekter.
Genopretningsplan Samlet plan for håndtering af en krisesituation, hvor Spar Nord har behov for at iværksætte tiltag for at imødegå krisen. Planen er en del af den løbende risikostyring og understøtter bestyrelsens overordnede styring af virksomheden og dens risiko. Planen fremsendes til Finanstilsynet årligt.	Rapportering fra Risikostyringsfunktion Opfølgning på Spar Nords risikoappetit, og opfølgning på årsplanen (halvårlig).
	Rapportering fra Compliance Gennemgang af de væsentligste compliancekontroller samt status på igangværende opgaver.
	Forecast Forecast opdateres regelmæssigt med henblik på at sikre løbende opfølgning på de forretningsmæssige resultater samt fremskrivninger på resultat, balance, likviditet og kapitalforhold.

4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

Spar Nord har licens til at drive bankvirksomhed og er som følge heraf underlagt dansk og europæisk lovgivning, som fastsætter det samlede kapitalkrav, der finder anvendelse på såvel moderselskabet som på koncernen.

4.1 KAPITALPOLITIK

Spar Nord har vedtaget en række politikker og retningslinjer, der skal sikre, at Spar Nord til enhver tid råder over den fornødne kapital. En del af formålet med retningslinjerne og målsætningerne er at sikre, at Spar Nord vil kunne modstå konjunkturtilbageslag, uventet store kredittab og store negative ændringer i værdien af de markedsrisikorelaterede positioner.

4.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Spar Nords kapitalstyring har til formål at styre Spar Nords samlede kapital i forhold til den fastlagte risikoprofil. Spar Nords kapitalmålsætninger skal sikre, at Spar Nord til enhver tid råder over såvel kapital som likviditet, der er tilstrækkelig til at overholde lovgivningens krav samt understøtte fremtidige aktiviteter og vækst.

Spar Nords kapitalmålsætninger skal sikre, at der altid kan leves op til CRR, som foreskriver krav om en samlet kapitalprocent på minimum 8.

I henhold til Lov om finansiel virksomhed er der endvidere krav om, at et pengeinstitut skal opfylde et kombineret kapitalbufferkrav samt beregne det individuelle solvensbehov. Det individuelle solvensbehov dækker over et eventuelt yderligere kapitalkrav, der skal dække alle relevante risici, herunder risici som ikke er tilstrækkeligt dækket af minimumskapitalen på 8 pct. Det drejer sig eksempelvis om forretningsrisici samt særlige kreditrisici.

Spar Nord har en målsætning om en egentlig kernekapitalprocent på 12 og en kapitalprocent på 15,5. Derudover er det Spar Nords mål at have en overdækning i forhold til de til enhver tid gældende regulatoriske krav på mindst 1 procentpoint.

4.3 UDVIKLING I 2015

Ved udgangen af 2015 har Spar Nord en egentlig kernekapitalprocent på 14,4, en kernekapitalprocent inkl. hybrid kernekapital på 14,9, en kapitalprocent på 17,0 og et individuelt solvensbehov på 9,5 pct.

KAPITALPROCENTER

Pct.	2015	2014
Egentlig kernekapitalprocent	14,4	13,0
Kernekapitalprocent - inkl. hybrid kapital	14,9	13,3
Kapitalprocent	17,0	15,0
Individuelt solvensbehov	9,5	9,7

Figur 4.1

4.4 KAPITALGRUNDLAG

Kapitalgrundlaget består overordnet af egentlig kernekapital, hybrid kernekapital samt supplerende kapital.

Kapitalgrundlaget er karakteriseret ved, at indskyderne, herunder aktionærer og besiddere af den indregnede efterstillede kapital, er efterstillet de almindelige kreditorer, hvis Spar Nord går konkurs.

4.4.1 UDSTEDTE KAPITALINSTRUMENTER

Spar Nords udstedte hybrid kernekapital og supplerende lånekapital er etableret med vilkår, der lever op til kravene for indregning i kapitalgrundlaget under CRR.

Spar Nord har ét lån udstedt som hybrid kernekapital med en hovedstol på 400 mio. kr. og to lån, der er udstedt som supplerende lånekapital på henholdsvis 400 mio. kr. og 700 mio. kr.

4.4.2 UDVIKLING I KAPITALGRUNDLAGET I 2015

Kapitalgrundlaget er i løbet af 2015 forøget med 536,5 mio. kr. Kapitalgrundlaget er positivt påvirket af årets resultat samt en reduktion i fradraget for kapitalandele i den finansielle sektor. Modsat er kapitalgrundlaget negativt påvirket af foreslået udbytte og ekstraordinært udbytte afledt af salget af aktierne i Nørresundby Bank.

Årets resultat efter skat bidrager positivt med 896,8 mio. kr., hvoraf 216,8 mio. kr. kan henføres til afhændelsen af aktierne i Nørresundby Bank. Reduktionen i kapitalandele i den finansielle sektor medfører en forøgelse på 343,7 mio. kr., hvilket ligeledes primært kan henføres til salget af aktierne i Nørresundby Bank.

OPGØRELSE AF KAPITALGRUNDLAG

Mio. kr.	2015	2014
Aktiekapital	1.255,3	1.255,3
Andre reserver	23,2	571,4
Overført resultat	6.099,9	5.116,9
Opskrivningshenlæggelser	96,3	89,4
- Foreslået udbytte	-376,6	-200,8
- Immaterielle aktiver	-175,0	-182,8
- Goodwill i ass. virksomheder	-37,0	-37,0
- Fradrag for kapitalandele i ass. virksomheder	0,0	-60,3
- Fradrag for kapitalandele > 10 pct.	0,0	-5,1
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 pct.	-161,1	-83,9
- Udsudte skatteaktiver*	-6,0	-19,4
- Forsigtig værdiansættelse	-22,0	-26,2
- Forskel i værdiansættelse samt værdiændring i forpligtelser og sikringsinstrumenter	0,0	-9,6
- Regulering tilladt beholdning egne aktier	-21,5	-20,5
- Egne aktier kunder har erhvervet på basis af lånefinansiering	-2,2	-3,5
Egentlig kernekapital efter primære fradrag	6.673,3	6.383,9
- Fradrag for kapitalandele i ass. virksomheder	0,0	-120,6
- Fradrag for kapitalandele > 10 pct.	0,0	-10,2
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 pct.	-120,8	-167,8
- Forskel i værdiansættelse samt værdiændring i forpligtelser og sikringsinstrumenter	0,0	0,0
- Hybrid kernekapital	393,0	430,7
Kernekapital (inkl. hybrid kernekapital) efter fradrag	6.945,5	6.516,0
- Supplerende kapital	1.078,0	1.148,8
- Fradrag for kapitalandele i ass. virksomheder	0,0	-120,6
- Fradrag for kapitalandele > 10 pct.	0,0	-10,2
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 pct.	-120,8	-167,8
Kapitalgrundlag efter fradrag	7.902,7	7.366,2

* Vedrører særunderskud i datterselskab jf. årsrapport note 37

Figur 4.2

4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

Der er sket fradrag for foreslået udbytte på 376,6 mio. kr. svarende til 3 kr. pr. aktie. Det ekstraordinære udbytte, der er udbetalt grundet gevinsten ved salget af aktierne i Nørresundby Bank, har medført en reduktion på 251,1 mio. kr. svarende til 2 kr. pr. aktie.

Herudover er der sket indfrielse af to lån i 2015 på i alt 550 mio. kr., der var udstedt som hybrid kernekapital. Disse to lån var ikke kvalificeret i henhold til CRR, og derfor indgik kun 80 pct. af den udstedte kapital i kapitalgrundlaget ultimo 2014 og indgik med 70 pct. primo 2015. Efterfølgende er der optaget et nyt lån i 2015 på 400 mio. kr., der er kvalificeret som hybrid kernekapital i forhold til CRR. Omlægningen har i 2015 en positiv effekt på 15 mio. kr. trods det, at hovedstolen i alt for den udstedte hybrid kernekapital er reduceret med 150 mio. kr.

Der er ligeledes indfriet supplerende lånekapital, som medfører en negativ effekt på 58,0 mio. kr.

4.5 DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

Den samlede risikoeksposering er et vigtigt mål, som bl.a. anvendes ved fastsættelse af minimumskapitalkravet og endvidere anvendes i beregning af de vigtigste risikonøgletal som Spar Nords kapitalprocenter og individuelt solvensbehov.

Den samlede risikoeksposering påvirkes af forskellige faktorer, bl.a. fordelingen af krediteksponering på kundetyper og produkter. Spar Nord opgør den samlede risikoeksposering for kreditrisiko og markedsrisiko med udgangspunkt i standardmetoden. Til beregning af modpartsrisikoen anvendes markedsværdimetoden, mens risikoeksposeringen mod operationel risiko tager udgangspunkt i basisindikatormetoden. Derudover benytter Spar Nord den udbyggede metode for finansielle sikkerheder.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING	Kapitalkrav *)		Risikoeksponering	
Mio. kr.	2015	2014	2015	2014
Kreditrisiko				
- Centralreg. eller centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0
- Regionale eller lokale myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0
- Offentlige enheder	0,5	0,6	5,9	7,1
- Institutter	55,2	65,0	690,4	812,1
- Erhverv mv.	1.036,7	1.068,4	12.958,7	13.354,9
- Detailkunder	1.098,6	1.181,2	13.732,2	14.765,7
- Eksp. sikret med pant i fast ejd.	129,9	96,2	1.623,9	1.202,2
- Eksp. med restancer eller overtræk	153,0	143,2	1.912,3	1.789,7
- Højrisikoeksponeringer	67,3	99,2	840,8	1.239,6
- Eksp. med kortsigtet rating	0,1	22,1	1,5	276,4
- Kollektive inv. ordninger	0,5	0,6	6,4	8,3
- Aktieeksponeringer	143,6	182,6	1.795,3	2.282,0
- Andre eksponeringer	99,4	105,9	1.243,1	1.324,4
- Modpartsrisiko	139,2	191,3	1.739,6	2.391,8
Kreditrisiko i alt	2.924,0	3.156,3	36.550,1	39.454,2
Markedsrisiko				
- Gældsinstrumenter	292,0	273,8	3.649,5	3.422,6
- Aktier mv.	21,9	18,6	274,2	232,5
- Valutarisiko	18,9	14,3	236,1	178,8
- Råvarerisiko	0,2	0,0	2,8	0,4
Markedsrisiko i alt	333,0	306,7	4.162,6	3.834,3
Operationel risiko i alt	463,0	457,4	5.787,2	5.716,0
I alt	3.720,0	3.920,4	46.499,9	49.004,5

*) Kapitalkrav er beregnet som 8 pct. af risikoeksposeringen

Figur 4.3

Som det fremgår af figur 4.3, kan størstedelen af det samlede kapitalkrav (78,6 pct.) henføres til kreditrisiko.

Den samlede risikoeksposering er i 2015 reduceret med 2.504,6 mio. kr., således at den ultimo 2015 ender på 46.499,9 mio. kr.

Den samlede risikoeksposering for kreditrisiko er i 2015 reduceret med 2.904,1 mio. kr., svarende til en reduktion i kapitalkravet med 232,3 mio. kr. Reduktion i den samlede risikoeksposering for kreditrisiko kan henføres til en reduktion i eksponeringskategorierne erhverv, detailkunder, højrisiko, aktier og modpartsrisiko, hvor der har været et fald i den kreditmæssige eksponering.

Det øgede kapitalkrav relateret til OTC-forretninger med finansielle modparter (CVA) er tillagt den beregnede modpartsrisiko og udgør en risikoeksposering på 220,0 mio. kr. (2014: 327,1 mio. kr.).

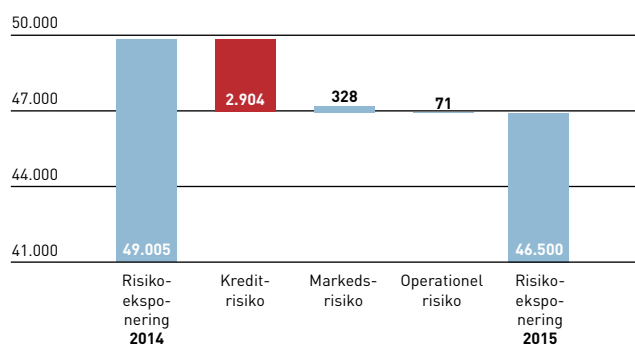
Den samlede risikoeksposering for markedsrisiko er i 2015 forøget til 4.162,6 mio. kr. Forøgelsen dækker primært over en stigning i gældsinstrumenter på 226,9 mio. kr., som især er forårsaget af en forøgelse i bruttorenterisikoen. Aktierisikoen og valutarisikoen er ligeledes forøget med i alt 99,0 mio. kr.

Den samlede risikoeksposering for operationel risiko er i 2015 forøget med 71,2 mio. kr. til i alt 5.787,2 mio. kr.

Nedenstående figur viser ændringerne i den samlede risikoeksposering fra 2014 til 2015.

ÆNDRING I DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

Mio. kr.



Figur 4.4

4.6 INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV

Spar Nord anvender den såkaldte 8+ model, som Finanstilsynet anvender i sin vejledning. En 8+ tilgang betyder, at der tages udgangspunkt i minimums-kapitalkravet på 8 pct. af den samlede risikoeksposering (søjle I) med tillæg for risici og forhold, der ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen af den samlede risikoeksposering. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af 8 pct.-kravet, og der skal derfor tages stilling til, i hvilket omfang et institut har risici derudover, som nødvendiggør et tillæg i det internt opgjorte solvensbehov (søjle II).

4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

I Finanstilsynets vejledning er der opstillet benchmarks inden for en række risikoområder for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle I ikke er tilstrækkeligt, og der dermed skal afsættes tillæg i det individuelle solvensbehov. Endvidere er der så vidt muligt opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risikoområder.

Med afsæt i Finanstilsynets vejledning fastsætter bestyrelsen efter indstilling fra solvenskomiteen Spar Nords tilstrækkelige kapitalgrundlag og individuelle solvensbehov.

Spar Nords opgørelsesmetode følger Finanstilsynets vejledning og er baseret på en vurdering af risici inden for følgende 9 hovedområder, hvoraf de 8 første er direkte kommenteret i Finanstilsynets vejledning:

1. Indtjening

2. Udlånsvækst

3. Kreditrisici

- Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer
- Koncentrationsrisiko: Individuelle kunder
- Koncentrationsrisici: Brancher
- Koncentration på sikkerheder
- Koncentration på geografi
- Koncentration på privat/erhverv
- Øvrige kreditrisici

4. Markedsrisici

- Renterisiko
- Aktierisiko
- Valutarisiko

5. Likviditetsrisici

6. Operationelle risici

7. Gearing

8. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter

9. Øvrige risici

- Bankens forretningsprofil
- Strategiske risici
- Omdømmerisici
- Ejendomme
- Øvrige

Fastsættelsen af de enkelte områders indflydelse på kapitalbehovet er beregnet direkte via de metoder, som Finanstilsynet har anvist i vejledningen, og via supplerende beregninger. På enkelte risikoområder har ledelsen foretaget en skønsmæssig vurdering.

De risikofaktorer, der er medtaget i modellen, er efter Spar Nords opfattelse dækkende for alle de risikoområder, lovgivningen kræver, at Spar Nords ledelse skal tage højde for ved fastsættelse af solvensbehovet samt de risici, som ledelsen finder, at Spar Nord har påtaget sig. Det tilstrækkelige kapitalgrundlag er ultimo 2015 opgjort til 4.438,0 mio. kr., hvilket er 326,8 mio. kr. lavere end ultimo 2014.

Spar Nords samlede risikoeksponering faldt fra 49,0 mia. kr. ultimo 2014 til 46,5 mia. kr. ultimo 2015. Solvensbehovet opgjort i procent er reduceret fra 9,7 til 9,5.

KAPITALKRAVET FORDELT PÅ RISIKOOMRÅDER 2015

Mio. kr. / pct.	Spar Nord Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Spar Nord Kapitalkrav	Banken Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Banken Kapitalkrav
Kreditrisiko	3.453,0	7,4	3.550,6	7,5
Markedsrisiko	422,0	0,9	423,1	0,9
Operationel risiko	463,0	1,0	435,6	0,9
Øvrige risici	100,0	0,2	100,0	0,2
Evt. tillæg, som skyldes lov- bestemte krav	0,0	0,0	0,0	0,0
I alt	4.438,0	9,5	4.509,3	9,5

KAPITALKRAVET FORDELT PÅ RISIKOOMRÅDER 2014

Mio. kr. / pct.	Spar Nord Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Spar Nord Kapitalkrav	Banken Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Banken Kapitalkrav
Kreditrisiko	3.784,3	7,7	3.885,6	7,7
Markedsrisiko	409,1	0,8	409,6	0,8
Operationel risiko	457,3	0,9	457,8	0,9
Øvrige risici	114,1	0,3	114,1	0,3
Evt. tillæg, som skyldes lov- bestemte krav	0,0	0,0	0,0	0,0
I alt	4.764,8	9,7	4.867,1	9,7

Figur 4.5

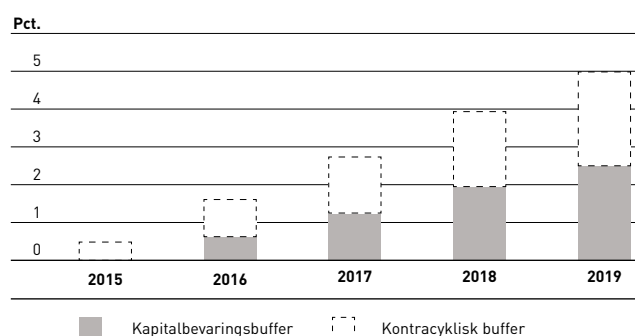
4.7 KAPITALBUFFER

I kraft af implementering af kapitalkravsdirektivet CRD IV i lov om finansiel virksomhed er danske pengeinstitutter forpligtet til at skulle overholde flere bufferkrav. Fælles for alle bufferne er, at det alene er egentlig kernekapital, der må anvendes til at opfylde kapitalkravet.

Hvis et pengeinstitut ikke opfylder kapitalkravet til bufferne, vil det medføre begrænsninger i pengeinstitutts mulighed for at foretage udbyttebetalinger og andre udlodninger.

Det kombinerede kapitalbufferkrav er summen af den samlede egentlige kernekapital, der er nødvendig for at opfylde kravet om en kapitalbevaringsbuffer, en institutspecifik kontracyklisk kapitalbuffer og en systemisk buffer.

INDFASNING BUFFERKRAV 2015-2019



Figur 4.6

4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

I 2015 var kapitalbevaringsbufferen 0 pct. i Danmark. Pr. 1. januar 2016 udgør kapitalbevaringsbufferen 0,625 pct. af den samlede risikoeksponering. Når kapitalbevaringsbufferen er fuldt indfaset den 1. januar 2019, vil kravet til kapitalbevaringsbufferen udgøre 2,5 pct. af den samlede risikoeksponering.

Den institutspecifikke kontracykliske kapitalbuffer kan Erhvervs- og Vækstministeren og andre tilsynsmyndigheder i EU/EØS-området fastsætte, hvis udlånsvæksten resulterer i øgede samfundsøkonomiske risici. Den institutspecifikke kontracykliske kapitalbuffer kan som udgangspunkt udgøre mellem 0 pct. og 2,5 pct. af den samlede risikoeksponering, når der er sket fuld indfasning i 2019.

En systemisk buffer kan fastsættes af Erhvervs- og Vækstministeren til brug for at forebygge og begrænse langsigtede ikke-cykliske systemiske eller makroprudentielle risici, der ikke er omfattet af CRR. Reglerne er i første omgang anvendt til at fastsætte systemiske buffere for SIFI-institutter. Spar Nord er ikke et SIFI-institut.

På baggrund af den geografiske fordeling af Spar Nords kreditrisici er kapitalkravet til den kontracykliske buffer pr. ultimo 2015 herunder opgjort.

KONTRACYKLISK BUFFER

	Spar Nord	Banken
Den samlede risikoeksponering, mio. kr.	46.499,9	47.391,2
Institutspecifik kontracyklisk buffersats, pct.	0,0	0,0
Institutspecifik kontracyklisk bufferkrav, mio. kr.	2,2	2,2

Figur 4.7

Den geografiske fordeling af krediteksponeringer, der er relevant for beregning af den kontracykliske buffer, udgør:

KREDITEKSPONERING GEOGRAFISK

Pct.	Spar Nord	Banken
Danmark	95,9	96,0
Storbritannien	1,0	1,0
Tyskland	0,6	0,5
Sverige	0,3	0,3
Finland	0,4	0,4
Luxembourg	0,4	0,4
Norge	0,2	0,2
Spanien	0,1	0,1
Schweiz	0,2	0,2
Frankrig	0,2	0,2
USA	0,1	0,1
Øvrige lande	0,6	0,6

Figur 4.8

Spar Nord forventer i 2016 alene at møde det kontracykliske bufferkrav for eksponeringer i Norge og Sverige, som vil udgøre mindre end 0,1 pct.

Der forventes ikke kapitalkrav til systemiske risici, hvorfor det kombinerede bufferkrav i 2016 ligeledes forventes mindre end 0,725 pct. Standardformat for offentliggørelse af oplysningerne vedrørende kravet om overholdelse af kravet om en kontracyklisk kapitalbuffer fremgår af Appendix E.

4.7.1 OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAV OG KAPITALMÅLSÆTNINGER

Spar Nords kapitalprocent var ultimo 2015 på 17,0 svarende til en overdækning på 7,5 procentpoint i forhold til det samlede kapitalkrav. (Ultimo 2014: 5,3 procentpoint).

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL LOVKRAV

	Spar Nord 2015	Banken 2015	Spar Nord 2014	Banken 2014
Kapitalgrundlag efter fradrag (mio. kr.)	7.902,7	7.966,5	7.366,2	7.447,8
Tilstrækkelig kapitalgrundlag (mio. kr.)	4.438,0	4.509,3	4.764,8	4.867,1
Kombineret bufferkrav (mio. kr.)	2,2	2,2	0,0	0,0
Samlet kapitalkrav (mio. kr.)	4.440,2	4.511,5	4.764,8	4.867,1
Overdækning (mio. kr.)	3.462,5	3.455,0	2.601,4	2.580,7

Kapitalprocent	17,0	16,8	15,0	14,8
Individuelt solvensbehov (pct.)	9,5	9,5	9,7	9,7
Kombineret bufferkrav (pct.)	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet kapitalkrav (pct.)	9,5	9,5	9,7	9,7
Overdækning (procentpoint)	7,5	7,3	5,3	5,1

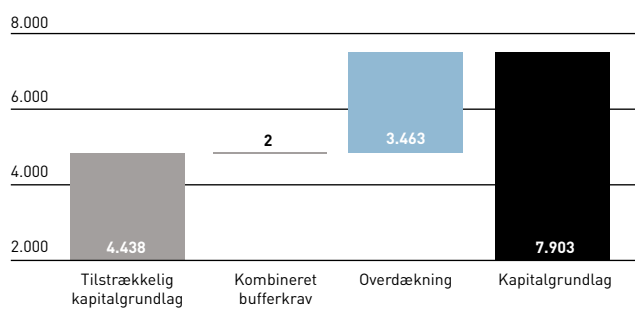
Figur 4.9

Med en overdækning på 7,5 procentpoint ultimo 2015 ligger Spar Nords overdækning således pænt over målsætningen.

Målt i beløb havde Spar Nord ultimo 2015 en kapitalmæssig overdækning på 3,5 mia. kr., hvilket fremgår af efterfølgende figur.

KAPITALKRAV OG OVERDÆKNING

Mio. kr.



Figur 4.10

4. KAPITALSTYRING OG SOLVENSBEHOV

4.8 GEARINGSGRAD

CRD IV har medført krav om beregning af gearingsgrad. Gearingsgraden beregnes ud fra kernekapitalen sat i forhold til eksponeringen. Spar Nord har fastsat procedurer med det formål at imødegå risikoen for overdreven gearingsrisiko samt sikre identifikation, styring og overvågning af instituttets gearingsrisiko. Afledt heraf har Spar Nord en tærskelværdi for gearingsgraden, der er fastsat af bestyrelsen. Ud over at have fastsat en tærskelværdi og procedurer for opgørelse af gearingsgraden, har Spar Nord defineret retningslinjer for hvilke tiltag, der eventuelt skal gøres, såfremt gearingsgraden falder til et niveau under tærskelværdien. Herudover er der udarbejdet metoder til at måle risici for overdreven gearing samt metoder til at vurdere væsentlige ændringer for gearingsgraden.

Overdreven gearing er risikoen som resultat af et instituts sårbarhed som følge af gearing eller mulig gearing, som kan kræve uforudsete korrigerende foranstaltninger i dets forretningsplan, herunder nødsalg af aktiver, som vil kunne medføre tab eller justeringer i værdien af dets resterende aktiver.

Det er endnu ikke fastlagt i lovgivningen, hvad det endelige gearingsmål bliver, men der er p.t. opsat et foreløbigt mål på 3 pct., svarende til en maksimal gearing på 33 gange egenkapitalen. Spar Nord overholder dette mål med en solid margin, idet Spar Nords gearingsgrad ultimo 2015 er opgjort til 8,0 pct. Denne opgørelse er sket på baggrund af det opgjorte kapitalgrundlag i afsnit 4.4.2, der følger reglerne for overgangsordning i henhold til CRR.

4.9 BETYDNINGEN AF FREMTIDIGE REGLER TIL KAPITALKRAV

CRD IV og CRR udgør grundstenene i den europæiske regulering af kreditinstitutter og investeringsselskaber og har i 2014 erstattet de eksisterende direktiver om udøvelse af virksomhed som kreditinstitut eller investeringsselskab og de nationale implementeringer heraf i medlemsstaterne.

Som følge af overgangsordninger er den fulde effekt af CRR/CRD IV ikke slået igennem endnu. Spar Nords opgørelse viser, at den egentlige kernekapitalsprocent ved fuld indfasning af CRR reglementet vil være 13,9 pct. pr. ultimo 2015. Dette svarer til en reduktion på 0,5 procentpoint set i forhold til 14,4 pct., der er beregnet ud fra overgangsreglerne til CRR. Overgangsreglerne vil i 2016 skærpe reglerne for fradrag for kapitalandele. Afledt heraf vil Spar Nords egentlige kernekapitalsprocent blive reduceret med 0,2 pct. i 2016. Det er kun regelsættets påvirkning isoleret set, der er taget hensyn til.

Den seneste årrække har været kendetegnet ved, at der er vedtaget og implementeret mange direktiver og forordninger. Da EU-lovgivningen er opbygget i tre niveauer (level 1-3), udestår der stadig omkring 275 delegerede retsakter, heraf flest på CRR/CRD IV og MIFID/MIFIR.

I lyset af de mange regulatoriske tiltag, der er foretaget efter finanskrisens start i 2008, har EU Kommissionen igangsat et review af den samlede effekt af den finansielle regulering, herunder CRR/CRD IV. Ønsket med undersøgelsen er at identificere utilsigtede, unødvendige administrative byrder, inkonsistens og utilsigtede konsekvenser.

Basel Komitéen er ligeledes i gang med et komplet review af det materiale, der dannede grundlag for Basel III. Der foreligger pt. udkast til nye regler på nedenstående områder:

- Review of the Credit Valuation Adjustment (CVA) risk framework
- Revisions to the standardised approach for credit risk
- The standardised approach for measuring counterparty credit risk
- Operational risk – Revisions to the simpler approaches
- Fundamental review of the trading book

Basels nye standard (Basel IV) forventes klar ultimo 2016 eller primo 2017.

Med de mange reviews der er i gang kombineret med en række opfølgingsarbejder på CRR/CRD IV,

- Evt. indførelse af gearingskrav
- Review af makroprudentielle værktøjer

er det sandsynligt, at der vil ske en revision af CRR/CRD IV. I henhold til Erhvervs- og Vækstministeriet vil der i 2017 formentlig komme et nyt forslag til EU-lovgivning (CRD V).

5. LIKVIDITETSRISIKO

Spar Nord er generelt eksponeret over for likviditetsrisiko, når udlåns-, investerings- og fundingaktiviteter resulterer i cashflow mismatch. Ved likviditetsrisiko forstås, at Spar Nord ikke kan opfylde sine betalingsforpligtelser samtidig med opfyldelse af likviditetskrav i lovgivningen. Det er ligeledes en likviditetsrisiko, såfremt manglende finansiering/funding forhindrer Spar Nord i at opretholde den vedtagne forretningsmodel eller at Spar Nords omkostninger til likviditetsfremskaffelse stiger uforholdsmæssigt meget.

5.1 LIKVIDITETSPOLITIK

Politikken fastlægger Spar Nords overordnede risikoprofil for likviditetsrisiko og finansieringsstruktur, samt den overordnede organisatoriske ansvarsfordeling på likviditetsområdet med henblik på lønsomt at understøtte Spar Nords forretningsmodel.

Målet med likviditetspolitikken er at sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en likviditetsrisiko, der står i et naturligt forhold til den overordnede risikoprofil. Likviditetspolitikken skal ligeledes sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en tilstrækkelig håndtering og styring af likviditeten, kan opfylde sine betalingsforpligtelser, overholde gældende lovgivningskrav samt understøtte fremtidige aktiviteter og vækst.

5.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Med udgangspunkt i de af bestyrelsen fastsatte politikker, målsætninger og beredskabsplaner har direktionen udstukket operationelle rammer og specifikke limits, hvor Handels- og Udlandsområdet har ansvaret for styring af Spar Nords kortsigtede likviditet, og Økonomaafdelingen har ansvaret for styringen af Spar Nords langsigtet funding.

Spar Nord opgør den strategiske likviditet som indlån ekskl. repo-forretninger, seniorlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital fratrukket udlån ekskl. reverseforretninger. Desuden medregnes efterstillede kapitalindskud, seniorlån og udstedte obligationer, som har forfald inden for 12 måneder, ikke i opgørelsen af strategisk likviditet.

Det er Spar Nords målsætning i likviditetspolitikken at have en likviditetsoverdækning efter Lov om finansiel virksomhed § 152 på minimum 50 pct. opgjort i forhold til egen likviditet. Det vil sige, at Spar Nords målsætning til overdækning er ekskl. indregning af puljeaktiver. Det er endvidere Spar Nords målsætning, at LCR minimum udgør 100 pct. i henhold til LCR-forordningen. Det er ligeledes en målsætning, at Spar Nord holder sig inden for grænseværdien for Funding ratio fastsat i Tilsynsdiamanten.

Økonomaafdelingen har ansvaret for at opføre, overvåge og kontrollere, at Spar Nords likviditetsrisiko ligger inden for de udstukne rammer. Der foretages regelmæssig rapportering til bestyrelsen, direktionen og Finanstilsynet.

5.3 UDVIKLING I 2015

Spar Nords likviditetssituation er styrket væsentligt gennem 2015. Således er Spar Nords strategiske likviditet forøget med 4,5 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2014. Tilsvarende er likviditetsoverdækning iht. § 152 i Lov om finansiel virksomhed forøget med 110 procentpoint. LCR trådte endeligt i kraft pr. 1. oktober 2015 og ultimo 2015 er Spar Nords LCR-nøgletal opgjort til 145 pct. Dermed er Spar Nords likviditetsoverdækning ultimo 2015 væsentligt forbedret sammenlignet med 2014 og tilstrækkelig på både kort og langt sigt.

Likviditetsstyring i Spar Nord

	Kortsigtet likviditetsstyring		Likviditetsstresstest	Styring af fundingkilder og -behov	Langsigtet likviditetsstyring
Formål	Sikre at Spar Nord på kort, operationelt sigt altid kan svare sine forpligtelser Sikre opfyldelse af forsvarlig likviditet jf. FIL §152	Sikre at Spar Nord på et kort 30-dages sigt har tilstrækkelig likvide aktiver af god kvalitet til at imødestå et hårdt stressscenario Sikre opfyldelse af Liquidity Coverage Ratio (LCR) jf. CRR	Sikre at Spar Nord i rimelig tid er opmærksom på fremtidige likviditets- og refinansieringsrisici Stresstest udarbejdes på 12 måneders sigt	Sikre at Spar Nord har en diversificeret og balanceret fundingstruktur Sikre at Spar Nord har overblik over fremtidigt fundingbehov fordelt på fundingkilder	Sikre at Spar Nord på lang sigt har inddækket et evt. indlåns-udlåns-mismatch Sikre opfyldelse af Finanstilsynets Funding Ratio jf. Tilsynsdiamanten og Net Stable Funding Ratio jf. CRR
Styringsredskab	Decentralt instruksmål	Decentralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål
Overvågning/kontrol	Markets	Markets	Funding	Funding	Funding
Modtager	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen
Model	GAP analyse	GAP analyse/Simuleringsværktøj	GAP analyse/Fremskrivning	GAP analyse/Fremskrivning	GAP analyse
Nøgletal/model til opfølgning	Likviditetsberedskab 5 ugers regel	Liquidity Coverage Ratio 30 dages regel	Likviditetsstresstest	Likviditetsfremskrivning	Strategisk likviditet

Figur 5.1

5. LIKVIDITETSRISIKO

5.4 KORTSIGTET LIKVIDITET

Spar Nord har igennem flere år arbejdet med en fast model til styring af kortsigtet likviditet. Modellen opgør udviklingen i Spar Nords likviditet under forudsætning af, at al pengemarkedsfunding forfalder kontraktuelt og ikke fornyes. Dette gøres dagligt for en periode på 8 uger. Bestyrelsen fastsætter det tidsrum, som Spar Nord efter modellen skal have positiv likviditet.

5.5 LIKVIDITETSBEREDSKAB

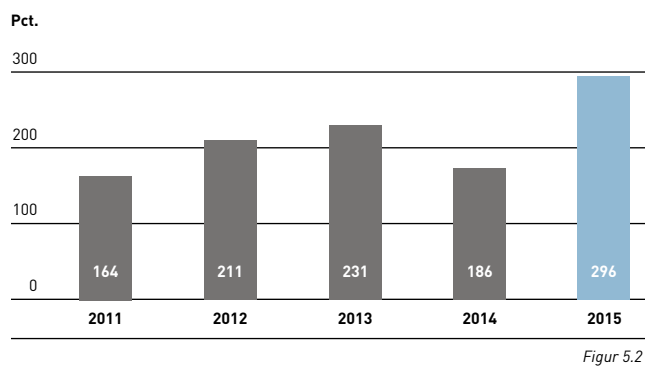
1. oktober 2015 trådte det nye LCR-krav i kraft, men Lov om finansiel virksomhed § 152 er stadig et gældende lovkrav indtil dennes udfasning. Der udarbejdes og indberettes således to forskellige opgørelser af likviditetsberedskabet.

5.5.1 LIKVIDITETSBEREDSKAB IHT. § 152

Spar Nords styring af kortsigtet likviditet skal sikre tilstrækkelig fri likviditet, således at Spar Nord til enhver tid lever op til minimumskravet til likviditetsoverdækning i henhold til Lov om finansiel virksomhed § 152 samt til grænseværdien på 50 pct. fastsat i Tilsynsdiamanten. Fri likviditet defineres som ubelånte, likvide fondsaktiver, anfordringsindskud i kreditinstitutter, indskudsbeviser og kontantbeholdning.

Likviditetsoverdækningen i henhold til minimumskrav i FIL § 152 udgjorde ultimo 2015 22,8 mia. kr. mod 14,9 mia. kr. pr. ultimo 2014. Omregnes overdækningen til procent, svarer det til en overdækning på 296 pct. i 2015, mens overdækningen i 2014 var på 186 pct.

LIKVIDITET I FORHOLD TIL LIKVIDITETSKRAV (§152)



5.5.2 LIKVIDITETSBEREDSKAB IHT. LCR

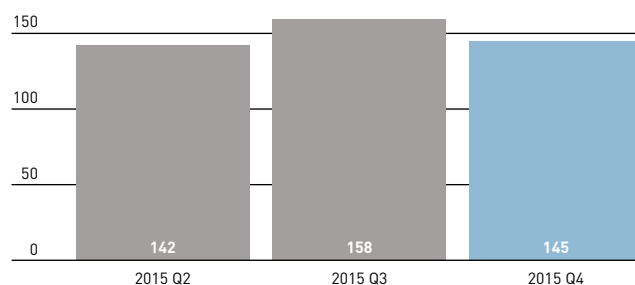
Frem mod ikrafttrædelse af LCR pr. 1. oktober 2015 har Spar Nord tilpasset den kortsigtede likviditetsstyring iht. LCR-reglerne. Ultimo året indgår LCR således som en del af Spar Nords kortsigtede likviditetsstyring, der varetages af Spar Nords likviditetsstyringsfunktion.

LCR opgøres ultimo 2015 til 145 pct., hvilket er i komfortabel afstand til Spar Nords målsætning om LCR på minimum 100 pct. Overdækningen på 45 procentpoint svarer til 5,0 mia. kr. i overskudslikviditet.

LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR)

Pct.

200



Figur 5.3

Likviditetsberedskabet iht. LCR udgøres i al væsentlighed af statsfordringer (Level 1A aktiver) og realkreditobligationer med særdeles stor likviditet og særdeles høj kreditkvalitet (Level 1B aktiver).

LIQUIDITY COVERAGE RATIO

Mia. kr.	2015
Likviditetsberedskab	15,9
Likviditetskrav	10,9
LCR (pct.)	145

Figur 5.4

5.6 STRESSTEST

Som supplement til Spar Nords likviditetsstyringsmodeller udarbejder Spar Nord interne stresstests. Stresstestene udarbejdes for en 12 måneders periode og opgøres i tre fast definerede scenarier: Et virksomhedsspecifikt, et markedsspecifikt og et kombinations-scenarier.

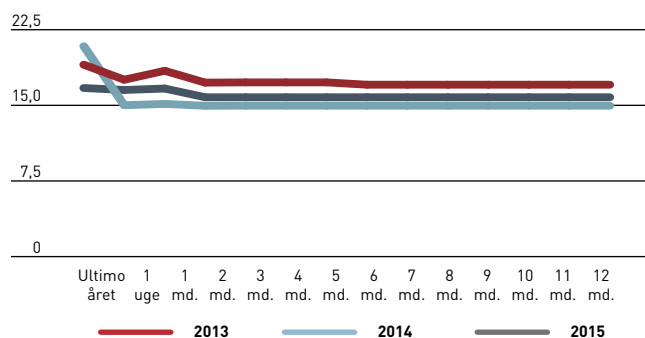
Spar Nord udarbejder endvidere en stresstest svarende til Moody's "12 måneder uden hjælp". Som forudsætning her er Spar Nord afskåret fra kapitalmarkederne i opgørelsesperioden, hvorfor seniorlån, udstedte obligationer og efterstillede kapitalindskud ikke refinansieres ved udløb. På den anden side forbliver den stabile indlånsbase en tilgængelig finansieringskilde, mens der kun forudsættes en moderat reduktion i Spar Nords aktiver.

5. LIKVIDITETSRISIKO

Som det fremgår af efterfølgende figur, har Spar Nord positiv likviditet i den fulde periode på 12 måneder.

MOODY'S 12 MÅNEDER UDEN HJÆLP

Mia. kr.



Figur 5.5

Foruden Spar Nords egne stresstest og Moody's "12 måneder uden hjælp" udarbejdes månedlige likviditetsstresstest til Finanstilsynet.

5.7 STRATEGISK LIKVIDITET

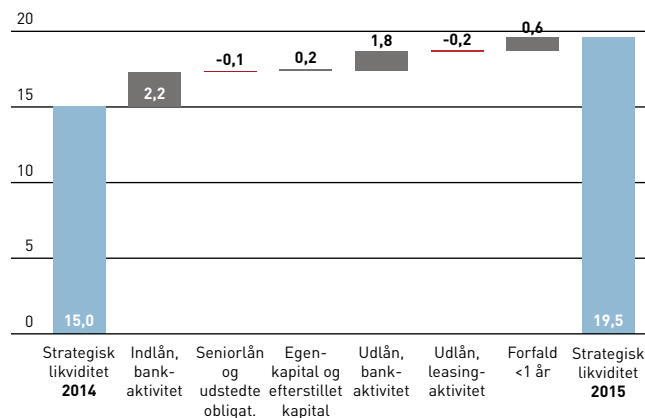
Spar Nords strategiske likviditet opgør den langsigtede likviditet.

Ved udgangen af 2015 havde Spar Nord en strategisk likviditet på 19,5 mia. kr. Det svarer til en forøgelse på 4,5 mia. kr. sammenlignet med udgangen af 2014, hvor strategisk likviditet blev opgjort til 15,0 mia. kr.

Stigningen i strategisk likviditet kan hovedsageligt henføres til en vækst i bankindlån på 2,2 mia. kr. og et fald i bankudlån på 1,8 mia. kr. I 2014 var der indregnet forfald på efterstillet kapital på 0,6 mia. kr. Spar Nord refinansierede forfaldet medio 2015, hvorfor strategisk likviditet ultimo 2015 er positivt påvirket af optagelsen af 0,4 mia. kr. hybrid kernekapital. Endeligt er leasingaktiviteter forøget med 0,2 mia. kr., mens konsolidering bidrager positivt med 0,4 mia. kr.

UDVIKLING I STRATEGISK LIKVIDITET

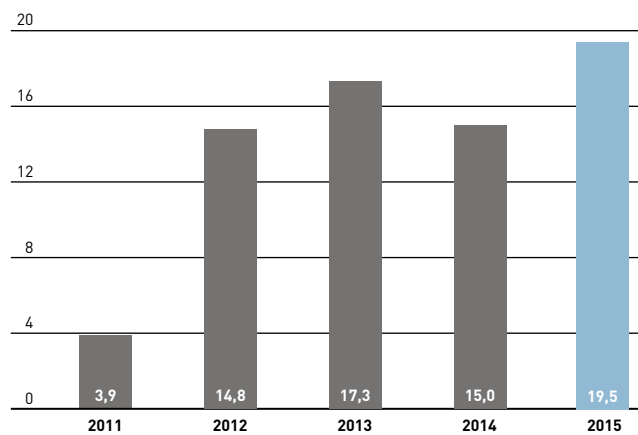
Mia. kr.



Figur 5.6

STRATEGISK LIKVIDITET

Mia. kr.



Figur 5.7

5.8 FUNDING- OG FORFALDSSTRUKTUR

Spar Nords aktiviteter finansieres overvejende gennem fire fundingkilder:

- Kundeindlån
- Lån eller repotransaktioner hos andre kreditinstitutter og Nationalbanken
- Udstedte obligationer og seniorlån
- Efterstillede kapitalindskud og egenkapital

Samlet set er Spar Nords funding ultimo 2015 reduceret med 3,9 mia. kr. sammenlignet med 2014. De væsentligste ændringer i Spar Nords fundingstruktur er en markant reduktion i repo'er og genkøb og en stigning i indlån. Indlån er fortsat Spar Nords største fundingkilde og udgør ultimo 2015 77,9 pct. af Spar Nords samlede funding, hvilket er 9 procentpoint højere end ultimo 2014.

Samlet set udgør Spar Nords langsigtede funding (funding med en løbetid over 1 år) i alt 87,5 pct., hvilket er 13,3 procentpoint højere end ultimo 2014.

FUNDING

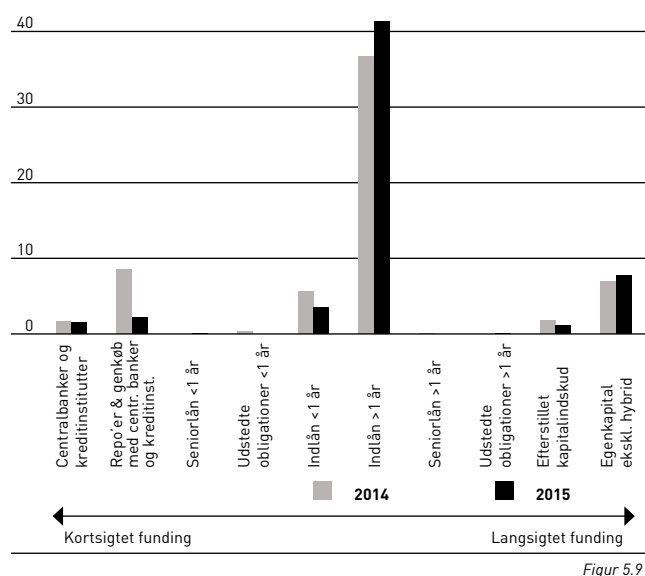
Mio. kr. / Pct.	2015	2014	2015	2014
Centralbanker og kreditinstitutter	1.478,4	1.672,5	2,6	2,7
Repo'er og genkøb med centralbanker og kreditinstitutter	2.197,5	8.596,0	3,8	14,0
Seniorlån < 1 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Udstedte obligationer < 1 år	0,0	22,6	0,0	0,0
Indlån < 1 år	3.511,2	5.567,4	6,1	9,1
Indlån > 1 år	41.225,1	36.668,4	71,8	59,8
Seniorlån > 1 år	63,6	68,9	0,1	0,1
Udstedte obligationer > 1 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Efterstillet kapitalindskud	1.501,1	1.708,3	2,6	2,8
Egenkapital ekskl. hybrid	7.474,7	7.033,0	13,0	11,5
Total	57.451,6	61.337,1	100,0	100,0

Figur 5.8

5. LIKVIDITETSRISIKO

FUNDINGSTRUKTUR

Mia. kr.



5.9 LIKVIDITETSBEREDSKABSPLAN

I henhold til Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter har Spar Nord udarbejdet en likviditetsberedskabsplan indeholdende et katalog over mulige handlinger, som kan styrke Spar Nords likviditet i en krisesituation. I kataloget er de enkelte handlingers forventede effekt og tidshorisont beskrevet nærmere.

Likviditetsberedskabsplanen træder i kraft, såfremt Spar Nord kun vanskeligt og med markant øgede fundingomkostninger kan opfylde de fastsatte likviditetsinstrukser.

5.10 BEHÆFTEDE AKTIVER

Spar Nord har siden ultimo 2014 indberettet oplysninger om aktivbehæftelse til Finanstilsynet. Behæftelse af aktiver kan udgøre en fundingrisiko, hvis instituttet har mange behæftede aktiver i forhold til instituttets balance, idet instituttets mulighed for at fremskaffe funding via yderligere aktivbehæftelse mindskes. Dette kan også få en negativ indflydelse på mulighederne for at skaffe ikke-sikret finansiering givet forringelsen af denne type kreditors stilling.

Som en del af forretningsmodellen har Spar Nord igennem en lang årrække været aktiv på penge- og derivatmarkedet. En af følgerne heraf er, at der vil være aktiver, som er gjort til genstand for behæftelse.

Affødt af aktiviteter på pengemarkedet:

- Repo og reverse-repo transaktioner
- Genkøbstransaktion i Nationalbanken
- Værdipapirlån

Affødt af aktiviteter på derivatmarkedet:

- CSA-sikkerhedsstillelse for markedsværdien i derivattransaktioner
- Modregning jf. nettingaftaler

Sikkerhedsstillelse for at kunne foretage clearing er ligeledes en del af Spar Nords pantsætninger:

- Sikkerhed stillet i clearingssystemer
- Aktiver placeret i faciliteter hos centralbanker
- Indbetalte marginer og defaultfunds hos CCP'er

De primære modtagne sikkerheder stammer fra reverse-repo transaktioner. Den gennemsnitlige andel af Spar Nords behæftede aktiver udgør 8,5 pct. af de samlede aktiver tillagt modtagne sikkerheder, som kan danne grundlag for behæftelse. De offentliggjorte oplysninger om Spar Nords behæftede aktiver samt modtagne sikkerheder er beregnet på baggrund af medianværdier for 2015.

Specifikationer vedrørende behæftede aktiver fremgår af appendiks G.

5.11 KOMMENDE LOVGIVNING PÅ LIKVIDITET

Der er endnu ikke offentliggjort et endeligt regelsæt fra Kommissionen på NSFR, men det forventes stadig at træde endeligt i kraft pr. 1. januar 2018. NSFR søger at sikre stabile fundingprofiler hos de enkelte banker, hvor sammenhængen mellem løbetiden af aktiver og fundingsiden er i fokus. NSFR nøgletallet opgøres for en tidshorisont på 1 år.

EBA har introduceret et udvidet skemasæt vedr. likviditetsindberetning - Additional Liquidity Monitoring Metrics (ALMM), der for Spar Nord skal indrapporteres månedligt. Overordnet set søger denne nye indberetning at afdække pengeinstituttets likviditetsrisici, som ikke medtages under LCR og NSFR. Ikrafttrædelse af Additional Liquidity Monitoring Metrics er endnu ikke endeligt fastlagt.

6. KREDITRISIKO

Kreditrisiko er risikoen for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risici ved kunder med finansielle problemer, risici relateret til store eksponeringer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede eksponeringer. Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko. Afviklingsrisiko er den risiko, der opstår, når betalinger afvikles, f.eks. betalinger for valutatransaktioner og handel med finansielle instrumenter, herunder derivater. Risikoen opstår, når Spar Nord fremsender betalinger, før den kan sikre sig, at modparten har opfyldt sine forpligtelser. Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af en kundes misligholdelse af OTC-derivater og værdipapirfinansieringsinstrumenter.

6.1 KREDITPOLITIK

Spar Nords samlede kreditrisiko styres med udgangspunkt i Spar Nords kreditpolitik, som sammen med de overordnede rammer for risikotagning fastsættes af bestyrelsen. Det centrale formål med Spar Nords kreditpolitik er at sikre et afbalanceret forhold mellem indtjening og risiko, samt at risikotagning altid er forudkalkuleret.

Det er Spar Nords indstilling, at al kreditgivning skal være baseret på indsigt i kundernes økonomiske forhold, og at kreditværdighed (kundens evne og vilje til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser) er et væsentligt parameter i alle kundeforhold.

Spar Nord lægger vægt på at skabe langvarige kunderelationer og ønsker ikke at bruge risikovillighed som et konkurrenceparameter. Spar Nord ønsker kun at indgå i forretninger, som er i overensstemmelse med god forretningsetik, og som ikke belaster Spar Nords omdømme og professionelle image.

Spar Nord har som hovedregel, at der ikke ydes lån og kreditter alene ud fra de stillede sikkerheder. Kunden skal således have både vilje og evne til at tilbagebetale de ydede lån, uden at Spar Nord skal realisere sikkerheder.

I bestræbelserne på at sikre god risikomæssig diversificering af krediteksponeringen har Spar Nord fastlagt en række interne målsætninger. Spar Nord ønsker ikke at være eksponeret imod enkelte kunder eller brancher, som alene kan true Spar Nords selvstændighed. Der er derfor fastsat en begrænsning på enkeltteksponeringer til maksimalt 500 mio. kr., hvoraf den usikrede del maksimalt må udgøre 175 mio. kr.

Eksponeringer med finansielle institutter under tilsyn samt repo- og reverseforretninger er ikke omfattet af denne begrænsning.

Ved opgørelsen af eksponeringsstørrelserne anvendes de anerkendte kreditrisikojusteringer, som fremgår af afsnittet vedrørende Store eksponeringer i CRR forordningen. For samhandelspartnere i den finansielle sektor med en ekstern kreditvurdering på investment grade niveau gælder lovgivningens begrænsninger, og for andre samhandelspartnere i den finansielle sektor gælder en internt fastsat grænse på 700 mio. kr.

Spar Nord har fastsat målsætninger for den branchemæssige diversifikation af udlån og garantier, således at der for væsentlige brancher er givet intervaller for eksponeringens ønskede andel af den samlede eksponering:

MÅLSÆTNING FOR BRANCHER

Branche	Andel af samlet eksponering* (pct)
Landbrug	5 - 10
Fast ejendom	10 - 15
Finansiering og forsikring	5 - 10
Industri og råstofudvikling	5 - 10
Handel	5 - 15
Energiforsyning	4 - 8
Private	30 - 40
*eksklusiv reverseforretninger	Figur 6.1

Endelig har Spar Nord i sin kreditpolitik besluttet, at der ønskes indsigt i kunders eventuelle eksponering med andre pengeinstitutter.

6.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Kreditprocessen i Spar Nord er centralt styret. De decentrale bevilningsretter ligger på op til 10 mio. kr. for eksisterende kunder.

I forhold til nye kunder er bevillingsretten typisk på det halve af bevilningsretten for eksisterende kunder. Beføjelserne på kreditområdet er styret af to faktorer: De enkelte lokale direktørers evner og behov samt ønsket om at en vis andel af bevillingerne fra de lokale banker skal behandles i Kreditkontoret.

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Eksponeringer, der overstiger den decentrale bevillingsramme, behandles i Kreditkontoret, kreditkomiteen (kreditdirektør og et direktionsmedlem) eller bestyrelsen. Kreditkontoret kan bevilge eksponeringer op til 40 mio. kr. for eksisterende kunder og 15 mio. kr. for nye kunder. Kreditkomiteen kan bevilge alle eksponeringer op til 60 mio. kr. og for nye op til 30 mio. kr. Alle eksponeringer over 60 mio. kr. og alle nye over 30 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen.

Den overordnede overvågning af Spar Nords kreditrisiko varetages af Bonitetsafdelingen. Denne afdeling overvåger udviklingen i alle eksponeringers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af hele kreditporteføljen.

Alle nye eksponeringer over 100.000 kr. og erhvervskunder over 300.000 kr. gennemgås af Bonitetsafdelingen. Der sker løbende registrering af nye kunder med svag bonitet.

Spar Nord har udviklet it-værktøjer til styring og overvågning af kreditrisikoen. Overvågningen foregår bl.a. via Spar Nords kreditanalyzesystem, hvori de væsentligste data omkring krediteksponeringer og kundernes økonomi registreres. Målet er at afdække faresignaler på et tidligt tidspunkt og samtidig overvåge den bonitetsmæssige udvikling i porteføljer og organisatoriske enheder.

Der gennemføres hver måned en statistisk baseret rating af både privat- og erhvervskunder. Ratingsystemer anvendes i den decentrale kreditgivning, således at der kan bevilges større udvidelser til de bedste ratinggrupper end til de svageste. Systemerne anvendes desuden i overtræksstyring og prissætning.

Som led i Spar Nords kreditbehandling risikoklassificeres alle ikke-misligholdte kunder efter sandsynligheden for, at den enkelte kunde defaultter (misligholder) inden for de kommende 12 måneder. Kunderne inddeles i grupperne 1 til 9, hvor gruppen 9 indeholder kunder med højeste risiko. Sandsynligheden for default estimeres statistisk

6. KREDITRISIKO

ved hjælp af Spar Nords ratingsystemer, som bygger på forskellige modeller for de forskellige kundesegmenter.

For erhvervskunderne baserer modellen sig på tre komponenter: En regnskabskomponent, som ud fra kundens seneste regnskaber risikoklassificerer kunden. En adfærdskomponent, som klassificerer kunden ud fra kundens kontoadfærd og bevillingshistorik. Den tredje komponent er et konjunkturlement, som korrigerer klassifikationen ud fra konjunkturudviklingen.

Helt nye erhvervskunder klassificeres ud fra regnskabskomponenten, samt konjunkturkomponenten indtil 6. måned, hvor også adfærdskomponenten bidrager.

For privatkunderne baserer modellen sig alene på en adfærdskomponent og en konjunkturkomponent.

Helt nye privatkunder i Spar Nord risikoklassificeres ud fra en ansøgningsscoremodel, der baserer sig på klassiske kreditnøgletal som formue, indkomst, rådighedsbeløb mm. Denne model er en kombination af statistisk model og ekspertmodel. Efter 6 måneder adfærdsscores kunderne, og de to modeller vægtes sammen i overgangsperioden indtil 12. måned, hvorefter ratingen alene baseres på adfærd.

Endvidere arbejder Spar Nord med en kvalitativ risikoklassificering, OBS-markering, som sættes af rådgiveren, hvis kunden udviser faretegn. Disse faretegn kan for privatkunder være skilsmisse, arbejdsløshed osv. og for erhverv være afsætningsproblemer, tab af nøglepersoner, tab af leverandører mm.

For privatkunder, der er OBS markeret og ikke-defaultet, vil kunden blive 'down-graded' én ratinggruppe, dog kan en OBS-kunde ikke tilhøre de bedste ratinggrupper (1 og 2).

For erhvervskunderne har Spar Nord i 2015 introduceret en ny ratingmodel, hvor OBS og ikke OBS kunder rates hver for sig i to forskellige modeller. Begge modeller bygger dog på de samme komponenter. Den nye model er i sammenligningerne også anvendt for årene 2013 og 2014.

6.3 UDVIKLING I 2015

Spar Nord har i 2015 generelt oplevet en tilfredsstillende udvikling i udlånsporteføljen. Privatkundernes bonitet har de seneste tre år ligget på et stabilt og tilfredsstillende niveau, mens erhvervskundernes bonitet er forbedret over perioden. Eneste undtagelse herfra er boniteten af landbrugsudlånet, som på grund af landbrugserhvervets vanskelige vilkår, har udviklet sig negativt. Landbrugsporteføljen udviste også i 2015 en svækkelse i kreditboniteten.

I modsætning til de foregående år har Spar Nord ikke overtaget udlånsporteføljer i 2015.

Både på privat- og erhvervskundesiden har der været tale om faldende bankudlån i 2015. Faldet kan for begge kundegrupper henføres til kundernes store afvikling på eksisterende lån og kreditter. Tilgangen af nye udlånskunder har specielt for erhvervskunderne været høj i 2015, men også for privatkundeudlånet ligger væksten til nye kunder over niveauet fra 2014.

6.4 KREDITEKSPONERING

Spar Nords samlede krediteksponering kan henføres dels til udlånsaktiviteter, dels til handelsaktiviteter i form af obligationer, finansielle instrumenter mv.

Tabellen nedenfor viser Spar Nords samlede regnskabsmæssige krediteksponering pr. ultimo 2015 og ultimo 2014.

SPAR NORDS REGNSKABSMÆSSIGE KREDITEKSPONERING INKL. UNDERKURS PÅ OVERTAGNE EKSPONERINGER, HENSÆTTELSER OG DAGSVÆRDIREGULERING

Mio. kr.	2015	2014
Reverseforretninger med kunder	4.155,1	463,8
Udlån til amortiseret kostpris	33.884,2	35.483,8
Udlån i alt	38.039,3	35.947,6
Garantiforpligtigelser	9.585,2	10.239,9
Krediteksponering på udlån og garantier netto	47.624,5	46.187,5
Nedskrivninger på udlån og garantier	1.826,0	1.845,0
Underkurs af overtagne engagementer	161,5	293,3
Krediteksponering på udlån og garantier brutto	49.612,0	48.325,8
Anfordringstilgodehavender centralbanker	610,4	985,7
Reverseforretninger med kreditinstitutter og centralbanker	1.340,6	1.797,3
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	1.400,7	2.173,3
Anfordrings- og tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	3.351,7	4.956,3
Regnskabsmæssig krediteksponering udlånsaktiviteter	50.976,2	51.143,8
Positive markedsværdier	1.423,6	2.005,3
Krediteksponering aktiver i handelsbeholdningen	16.195,9	20.353,9
Krediteksponering andre finansielle investeringsaktiver	1.516,0	1.296,9
Kapitalandele i associerede virksomheder	82,4	941,3
Regnskabsmæssig krediteksponering	70.194,1	75.741,2

Figur 6.2

Spar Nords nedskrivningskonto og underkurs på overtagne eksponeringer udgør i alt 1.987,5 mio. kr. pr. ultimo 2015.

NEDSKRIVNINGSKONTO OG UNDERKURS PÅ UDLÅN OG GARANTIER

Mio. kr.	Nedskrivningskonto		Underkurs på overtagne eksponeringer		Nedskrivningskonto/underkurs	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Spar Nord	1.826,0	1.845,0	161,5	293,4	1.987,5	2.138,4

Figur 6.3

6.5 UDLÅN OG GARANTIER

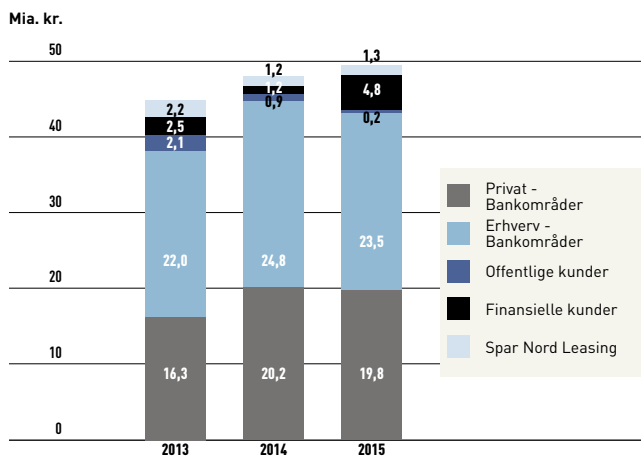
Spar Nords samlede udlån og garantier før modregning af nedskrivninger og underkurs på overtagne eksponeringer udgør 49,6 mia. kr. ultimo 2015 mod 48,3 mia. kr. ultimo 2014, svarende til en vækst på 3 pct. Stigningen kan henføres til to områder, nemlig reverse udlån, som er steget med 3,7 mia. kr. og leasing-udlån, som er steget med 0,1 mia. kr. Samtidig er der realiseret et fald i garantier på 0,7 mia. kr., et fald i erhvervsudlån på 0,9 mia. kr. og et fald i udlån til offentlige kunder på 0,7 mia. kr. Privatkundeudlånet er faldet med 0,2 mia. kr.

6. KREDITRISIKO

I Spar Nords løbende risikoovervågning opdeles kunderne i 5 grupper; Bankaktiviteter privatkunder, Bankaktiviteter erhvervskunder, Offentlige kunder, Leasing udlån og Finansielle kunder.

Udviklingen i disse kundegrupper fremgår af nedenstående figur.

SPAR NORDS EKSPONERINGSFORDELING GRUPPERET



Figur 6.4

Krediteksponeringen mod private kunder i Spar Nords Lokale Banker er i løbet af 2015 faldet med 0,4 mia. kr. svarende til 2 pct. Faldet fordeler sig med 0,2 mia. kr. på garantier og et fald i udlån på 0,2 mia. kr.

Krediteksponeringen mod erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker er i løbet af 2015 faldet med 1,3 mia. kr. svarende til 5,2 pct.

Krediteksponeringen mod offentlige kunder er faldet fra 0,9 mia. kr. ultimo 2014 til 0,2 mia. kr. ultimo 2015.

Krediteksponeringen mod finansielle kunder er steget med 3,6 mia. kr. til 4,8 mia. kr. Stigningen skyldes primært forøgelsen i reverse udlån.

Endelig er krediteksponeringen mod leasingkunder steget med 0,1 mia. kr.

6.5.1 BRANCHEFORDELING

Nedenstående tabel viser fordelingen af Spar Nords udlån og garantier på brancher ultimo 2015 og ultimo 2014 samt de senest tilgængelige tal for den gennemsnitlige branchefordeling på sektorniveau.

SPAR NORDS

BRANCHEFORDELING

Branche Mio. kr./Pct.	Udlån og garantier 2015	Udlån og garantier 2015	Udlån og garantier 2014	Udlån 2015	Udlån og garantier Sektoren 2014
Offentlige myndigheder	260,5	0,5	1,9	0,6	5,0
Landbrug, jagt og skovbrug	3.451,4	7,0	8,0	8,5	4,7
Fiskeri	101,7	0,2	0,3	0,3	
Industri og råstofudvinding	2.512,5	5,1	5,7	5,2	5,7
Energiforsyning	1.999,7	4,0	3,8	4,3	1,7
Bygge- og anlæg	1.529,7	3,1	3,3	2,9	1,6
Handel	3.540,5	7,1	8,0	7,7	4,7
Transport, hoteller og restauranter	1.525,2	3,1	3,6	3,5	2,8
Information og kommunikation	123,2	0,2	0,2	0,2	0,9
Finansiering og forsikring	6.632,4	13,4	5,8	14,9	25,2
Fast ejendom	5.588,5	11,3	11,4	11,4	9,8
Øvrige erhverv	2.540,8	5,1	6,1	5,7	5,4
Erhverv i alt	29.806,1	60,1	58,1	65,2	67,5
Privatkunder i alt	19.805,9	39,9	41,9	34,8	32,5
I alt	49.612,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.5

Som det fremgår af tabellen kan en relativt stor andel af Spar Nords udlån og garantier henføres til privatkunder, hvor garantierne ultimo 2015 fortsat ligger på et højt niveau. På erhvervsområdet er Spar Nords eksponering mod finansiering og forsikring med 13,4 pct. markant lavere end sektorens gennemsnit, mens Spar Nord med 7,0 pct. er mere end gennemsnitligt eksponeret mod landbrug.

SPAR NORDS NEDSKRIVNINGER OG OVERTAGET

UNDERKURS - BRANCHEFORDELT

Branche Mio. kr./Pct.	Mio. kr. 2015	Mio. kr. 2014	Pct. 2015	Pct. 2014	Sektoren Pct. 2014
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	832,6	614,6	41,9	28,7	17,1
Fiskeri	2,1	1,7	0,1	0,1	
Industri og råstofudvinding	57,2	78,3	2,9	3,7	5,5
Energiforsyning	13,7	11,5	0,7	0,5	0,9
Bygge- og anlæg	59,6	94,6	3,0	4,4	4,6
Handel	92,1	111,2	4,6	5,2	6,6
Transport, hoteller og restauranter	45,3	95,1	2,3	4,4	4,7
Information og kommunikation	0,9	2,3	0,0	0,1	0,5
Finansiering og forsikring	63,2	98,4	3,1	4,6	7,4
Fast ejendom	321,3	416,9	16,2	19,5	19,4
Øvrige erhverv	72,9	125,2	3,7	5,9	6,1
Erhverv i alt	1.560,9	1.649,8	78,5	77,1	72,8
Privatkunder i alt	426,6	488,6	21,5	22,9	27,2
I alt	1.987,5	2.138,4	100,0	100,0	100,0

Figur 6.6

Spar Nords samlede nedskrivningssaldo udgør 2,0 mia. kr. svarende til 4,0 pct. af Spar Nords udlån og garantier ultimo 2015. Nedskrivningssaldoen er i 2015 faldet med 0,2 mia. kr., hvilket dækker over, at nedskrivninger på landbrug er øget med 218 mio. kr., mens nedskrivninger på øvrige kundegrupper er reduceret med 369 mio. kr. Der er sket en betydelig stigning i nedskrivninger på landbrugskunder, som nu udgør 41,9 pct. af de samlede nedskrivninger. Ultimo 2015 svarer den samlede nedskrivning på landbrug til 24,1 pct. af de samlede udlån og garantier til landbrug.

6. KREDITRISIKO

UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ EKSPONERINGSSTØRRELSE *)

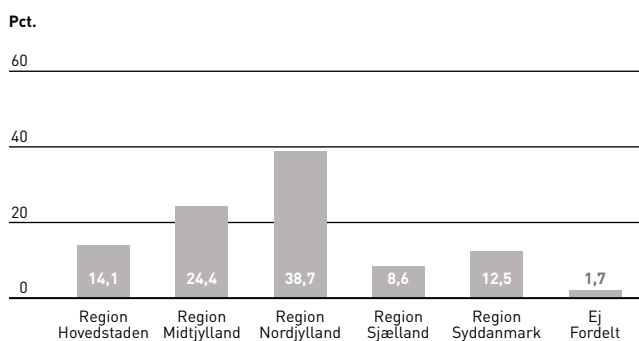
Mio. kr.	Antal 2015	Antal 2014	Andel i pct. 2015	Andel i pct. 2014
0 - 0,1	51.827	53.357	1,5	1,4
0,1 - 0,5	34.920	32.813	12,3	11,1
0,5 - 1,0	11.490	10.375	11,9	10,3
1,0 - 5,0	6.985	7.800	23,7	25,5
5,0 - 10,0	851	827	8,9	8,8
10,0 - 20,0	406	403	8,9	8,4
20,0 - 50,0	233	246	11,5	12,1
50,0 - 100,0	73	69	8,3	7,5
100,0 -	46	47	13,0	14,9
I alt	106.831	105.937	100,0	100,0

*) Ekskl. reverseforretninger og SparXpres

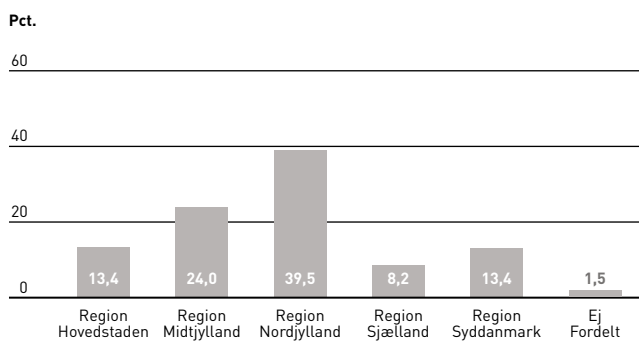
Figur 6.7

I forhold til eksponeringsstørrelse vurderes Spar Nords kreditportefølje at være veldiversificeret, bl.a. idet 58,3 pct. af den samlede eksponering kan henføres til eksponeringer, der hver især er mindre end 10 mio. kr., og idet Spar Nord alene har 46 eksponeringer større end 100 mio. kr.

UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ GEOGRAFI - ULTIMO 2015



UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ GEOGRAFI - ULTIMO 2014 *



*) Ekskl. reverseforretninger og SparXpres

Figur 6.8

Også i forhold til geografi vurderes der at være en god spredning i Spar Nords kreditportefølje. Ultimo 2015 kan 38,7 pct. af Spar Nords samlede udlån og garantier henføres til det traditionelle kerneområde Nordjylland, mens den resterende del er fordelt på landets øvrige regioner.

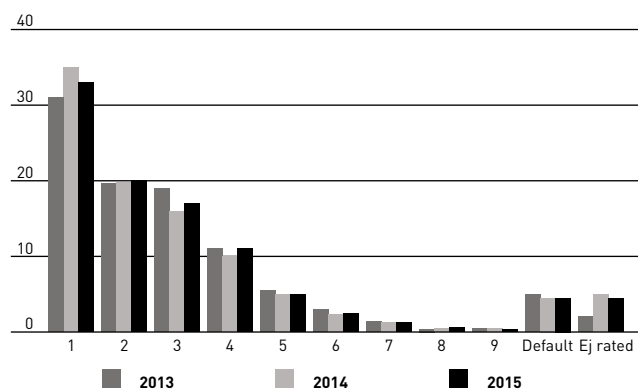
6.5.2 PRIVATKUNDER I SPAR NORDS LOKALE BANKER

Den samlede krediteksponering mod privatkunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 19,8 mia. kr. ultimo 2015 mod 20,2 mia. kr. ultimo 2014. Eksponeringen mod privatkunder udgør 39,9 pct. af Spar Nords samlede krediteksponering. Som det fremgår af figuren nedenfor, er privatkundernes gennemsnitlige kreditbonitet på et uforandret niveau over de seneste 3 år.

Der sker i 2015 et mindre fald i boniteten efter, at boniteten i 2014 udviste en mindre forbedring.

EKSPONERINGER MOD PRIVATKUNDER FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER *

Pct.



*) Ekskl. SparXpres.

Figur 6.9

GENNEMSITLIG RISIKOGRUPPE *

	2013	2014	2015
Gennemsnitlig risikogruppe	2,8	2,7	2,8

*) Eksponeringer efter nedskrivninger

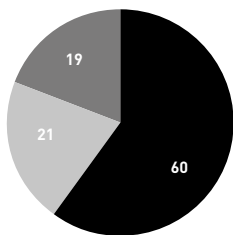
Figur 6.10

I de efterfølgende figurer vises andelen af privatkunder, der har bevæget sig til bedre ratinggrupper, andelen af privatkunder med uændret bonitet samt andelen af privatkunder, der har bevæget sig til dårligere ratinggrupper i løbet af 2015 og 2014.

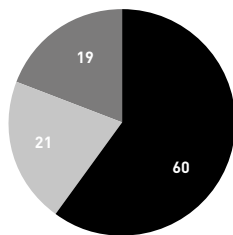
Som det fremgår af figurerne, har der i årets løb været en positiv udvikling i migrationen mod bedre ratinggrupper set i forhold til kundeantal, hvorimod der for eksponeringsstørrelse har været større migration den modsatte vej.

6. KREDITRISIKO

MIGRATION - ANTAL
PRIVATKUNDER 2014-2015

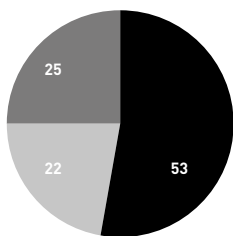


MIGRATION - ANTAL
PRIVATKUNDER 2013-2014

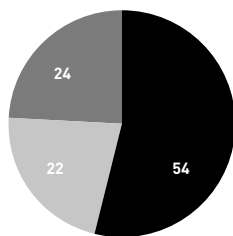


Figur 6.11

MIGRATION - EKSPONERING
PRIVATKUNDER 2014-2015



MIGRATION - EKSPONERING
PRIVATKUNDER 2013-2014



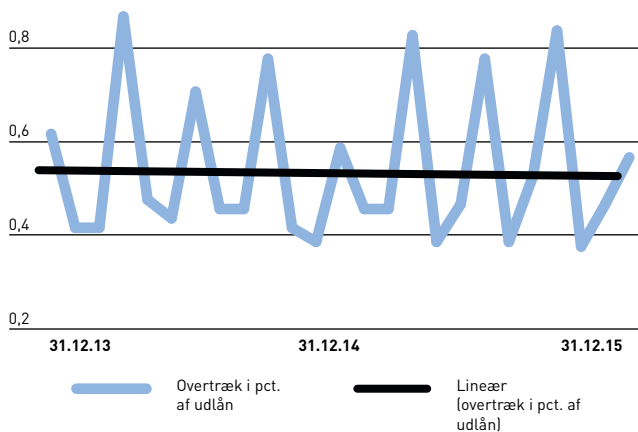
Figur 6.12

Den stabile udvikling, som vi ser i privatkundeporteføljen, kan bekræftes af udviklingen i privatkundernes overtræk. Privatkundernes overtræk har de seneste år befundet sig på et stabilt lavt niveau med et gennemsnit på 0,5 pct.

PRIVATKUNDER - BANKOMRÅDERNE - UDVIKLING I OVERTRÆK/RESTANCE

Pct.

1,0



Figur 6.13

6.5.3 ERHVERVSKUNDER UDEN LANDBRUG OG LEASING I SPAR NORDS LOKALE BANKER

Den samlede krediteksponering mod erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 23,5 mia. kr. ultimo 2015 mod 24,8 mia. kr. ultimo 2014.

Spar Nords samlede eksponering mod offentlige kunder er i 2015 faldet til 0,2 mia. kr.

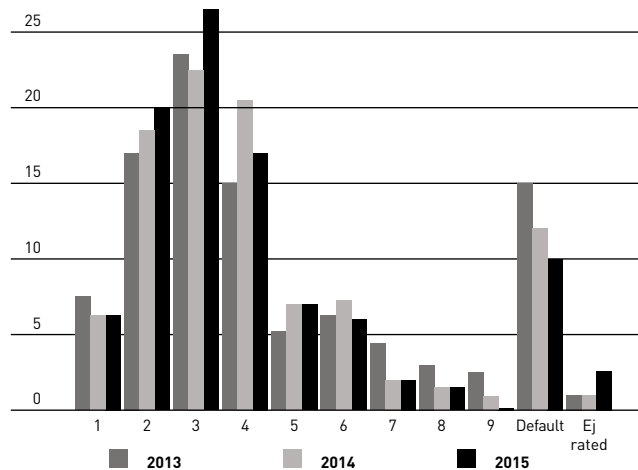
Eksponeringen mod erhvervskunder udgør 47,4 pct. af Spar Nords samlede krediteksponering.

Som det fremgår af figuren nedenfor, er erhvervskundernes gennemsnitlige kreditbonitet forbedret gennem de seneste år og også i løbet af 2015.

Der er i 2015 indført en ny model til rating af erhvervskunderne. Denne model er også anvendt for 2014 og 2013 på nedenstående figurer.

EKSPONERINGER MOD ERHVERVSKUNDER FORDELT PÅ RATINGGRUPPER

Pct.



Figur 6.14

GENNEMSITLIG RATINGGRUPPE *

	2013	2014	2015
Gennemsnitlig ratinggruppe	4,5	4,1	4,0

*) Eksponeringer efter nedskrivninger

Figur 6.15

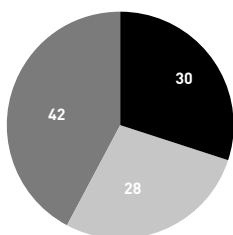
6. KREDITRISIKO

I figurerne nedenfor vises andelen af erhvervskunder, der har bevæget sig til bedre ratinggrupper, andelen af erhvervskunder med uændret bonitet samt andelen af erhvervskunder, der har bevæget sig til dårligere ratinggrupper i løbet af 2015 og 2014.

Som det fremgår af figurerne, har der i årets løb været en negativ udvikling, idet migrationen mod bedre ratinggrupper, både set i forhold til kundeantal og til eksponeringsstørrelse, har været mindre end migrationen den modsatte vej.

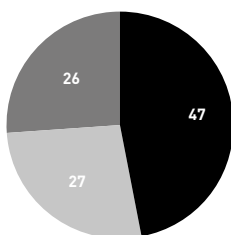
Når den samlede bonitet alligevel bliver bedre, skyldes det at nyudlånet til kunder, der ikke migrerer er større end til kunderne i de bedre grupper. De nye erhvervskunder fra 2015 ligger også bedre end gennemsnittet i ratinggrupperne. Det bidrager samtidig til bonitetsforbedringen, at der sker et relativt stort fald i de defaultede grupper.

**MIGRATION - ANTAL
ERHVERVSKUNDER 2014-2015**



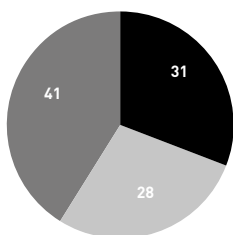
Opgraderet Nedgraderet Uændret

**MIGRATION - ANTAL
ERHVERVSKUNDER 2013-2014**



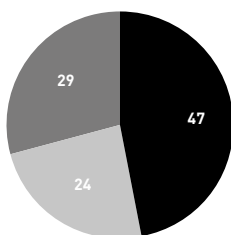
Figur 6.16

**MIGRATION - EKSPONERING
ERHVERVSKUNDER 2014-2015**



Opgraderet Nedgraderet Uændret

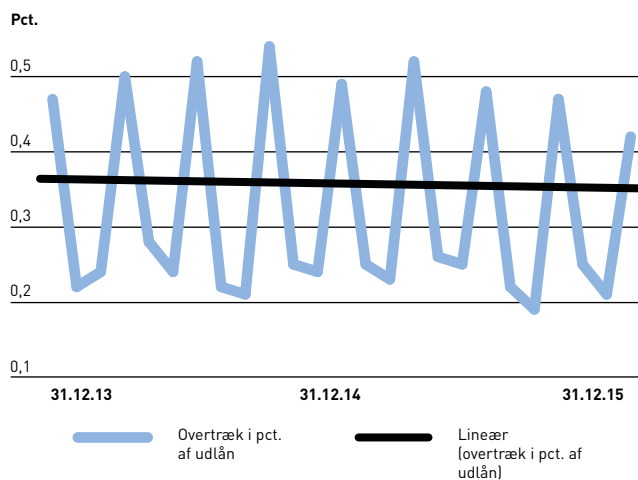
**MIGRATION - EKSPONERING
ERHVERVSKUNDER 2013-2014**



Figur 6.17

Ligesom det har været tilfældet for privatkunderne har også erhvervskundernes overtræk og restancer i løbet af 2014 til 2015 ligget på et stabilt lavt niveau.

ERHVERVSKUNDER - UDVIKLING I OVERTRÆK



Figur 6.18

6.5.4 FORMIDLING AF REALKREDITLÅN

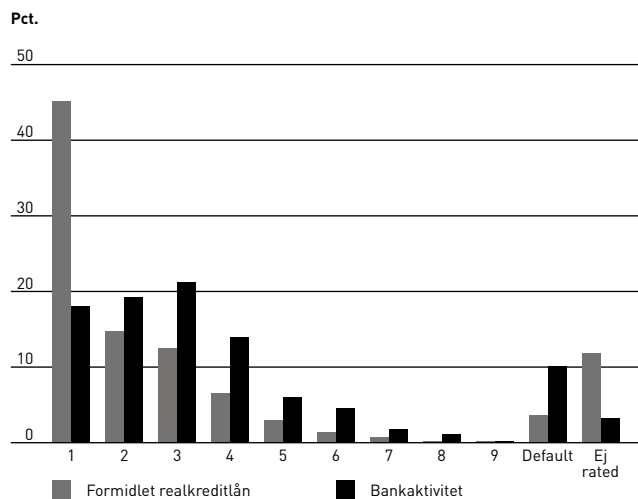
Ud over bankudlån på Spar Nords egen balance består en betydelig del af Spar Nords forretning i formidling af realkreditlån fra Totalkredit og DLR Kredit.

Ultimo 2015 har Spar Nord i alt formidlet realkreditlån for 70,3 mia. kr. til Spar Nords kunder. Heraf udgør realkreditlån til private kunder fra Totalkredit 59,3 mia. kr. og realkreditudlån til erhvervskunder via DLR Kredit 11,0 mia. kr.

I samarbejderne med Totalkredit og DLR Kredit gælder der det princip, at der i tilfælde af tab på de af Spar Nord formidlede lån sker modregning i den provision, som Spar Nord modtager for at formidle lånene, eller at Spar Nord i nogle typer af eksponeringer stiller direkte garanti.

I figuren nedenfor vises fordelingen på ratinggrupper på de af Spar Nords kunder, som har realkreditlån i Totalkredit og DLR Kredit. Som det fremgår, er der langt overvejende tale om formidling af realkreditlån til kunder i de bedste ratinggrupper.

FORMIDLET REALKREDITLÅN - DLR OG TOTALKREDIT SAMT BANKAKTIVITET



Figur 6.19

6. KREDITRISIKO

6.5.5 FINANSIELLE KUNDER

Eksponeringen mod finansielle kunder udgjorde pr. ultimo 2015 4,8 mia. kr. svarende til 9,6 pct. af Spar Nords samlede udlån og garantier. Eksponeringen dækker primært over reverseforretninger på 4,2 mia. kr. samt egne forpligtelser.

Nedenstående tabel viser Spar Nords kreditmæssige eksponering mod finansielle kunder.

SPAR NORDS KREDITMÆSSIGE EKSPONERING MOD FINANSIELLE KUNDER

Mio. kr.	2015	2014
Reverse udlån	4.155,1	463,8
Andre pengeinstitutters kunder	12,2	58,1
Spar Nords egne forpligtelser og centrale kunder mv.	596,2	704,5
Finansielle kunder i alt	4.763,5	1.226,4

Figur 6.20

6.5.6 LEASINGAKTIVITETER

Spar Nords samlede krediteksponering på leasingområdet udgjorde ultimo 2015 1,3 mia. kr., hvilket svarer til 2,6 pct. af de samlede udlån og garantier.

Nedenstående tabel viser branchefordelingen af Spar Nords leasingudlån.

LEASING

Branche Pct.	Udlån og garantier		Nedskrivnings-konto/ underkurs	
	2015	2014	2015	2014
Offentlige myndigheder	0,1	0,2	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	21,8	24,6	18,0	14,1
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,1
Industri og råstofudvinding	17,8	16,6	29,5	27,1
Energiforsyning	1,4	1,5	4,9	3,2
Bygge- og anlæg	11,0	7,4	3,3	3,7
Handel	6,5	6,1	13,1	17,5
Transport, hoteller og restauranter	16,8	10,9	13,4	12,9
Information og kommunikation	1,7	1,2	0,0	0,0
Finansiering og forsikring	8,4	18,2	0,4	0,3
Fast ejendom	0,7	1,0	0,5	0,2
Øvrige erhverv	10,9	9,2	10,9	16,9
Erhverv i alt	97,1	96,9	94,0	96,0
Privatkunder i alt	2,9	3,1	6,0	4,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.21

I risikosammenhæng er det vigtigt at bemærke, at leasingudlån altid sker med sikkerhed i aktiverne, enten i form af pant eller ejerskab.

Nedenstående figur viser udviklingen i volumen af tilbagetaget leasingudstyr.

TILBAGETAGET Udstyr

Mio. kr.	2015	2014
Tilbagetaget udstyr i alt	1,7	5,3

Figur 6.22

6.6 BONITET

Nedenstående figur viser fordelingen af Spar Nords kunder på Finanstilsynets bonitetskategorier. Kategorierne 2a og 3 er gode kunder, mens kategorierne 1, 2c og 2b er kunder med forhøjet risiko eller kunder med finansielle problemer.

BONITET 2015

Branche Pct.	Bonitetskategori				Eksponering
	1	2c	2b	2a/3	
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
Landbrug, jagt, skovbrug	4,3	0,2	0,2	2,3	7,0
Fiskeri	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Industri og råstofudvinding	0,7	0,0	0,4	4,0	5,1
Energiforsyning	0,1	0,0	0,3	3,6	4,0
Bygge- og anlæg	0,6	0,1	0,2	2,2	3,1
Handel	0,9	0,1	0,6	5,5	7,1
Transport, hoteller og restauranter	0,5	0,0	0,2	2,4	3,1
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Finansiering og forsikring	0,6	0,0	0,2	12,6	13,4
Fast ejendom	2,7	0,2	0,7	7,7	11,3
Øvrige erhverv	0,4	0,1	0,3	4,3	5,1
Erhverv i alt	10,8	0,7	3,2	45,4	60,1
Privatkunder i alt	2,1	0,1	3,1	34,6	39,9
I alt	12,9	0,8	6,3	80,0	100,0

BONITET 2014

Branche Pct.	Bonitetskategori				Eksponering
	1	2c	2b	2a/3	
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	1,9	1,9
Landbrug, jagt, skovbrug	4,4	0,0	0,4	3,2	8,0
Fiskeri	0,1	0,0	0,2	0,1	0,4
Industri og råstofudvinding	0,7	0,0	0,6	4,4	5,7
Energiforsyning	0,3	0,0	0,2	3,4	3,9
Bygge- og anlæg	0,8	0,0	0,3	2,1	3,2
Handel	0,8	0,0	0,5	6,6	7,9
Transport, hoteller og restauranter	0,9	0,0	0,3	2,4	3,6
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Finansiering og forsikring	0,5	0,0	0,2	5,0	5,7
Fast ejendom	3,5	0,1	1,1	6,7	11,4
Øvrige erhverv	0,8	0,0	0,5	4,8	6,1
Erhverv i alt	12,8	0,1	4,3	40,8	58,0
Privatkunder i alt	2,2	0,2	3,6	36,0	42,0
I alt	15,0	0,3	7,9	76,8	100,0

Figur 6.23

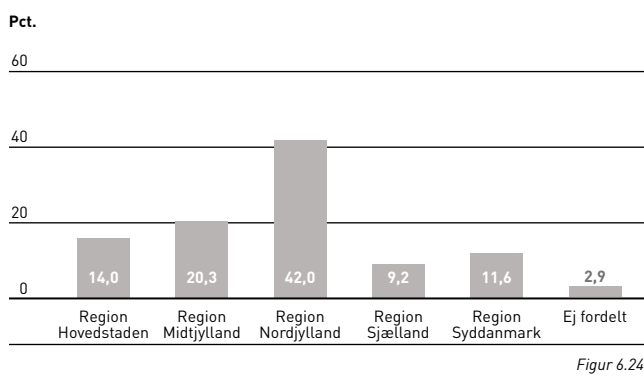
6.7 SIKKERHEDER

Et væsentligt element i Spar Nords styring af kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte eksponeringer ved at modtage sikkerheder i form af pant i fysiske aktiver, værdipapirer samt garantier mv. De mest anvendte sikkerheder er pant i fast ejendom, værdipapirer samt rullende materiel. Langt den betydeligste form for sikkerhed, som Spar Nord modtager, er pant i ejendomme. Ejendoms pantet udgøres primært af privat beboelse.

En vækst på 3,7 mia. kr. i reverseudlån i 2015 har reduceret den gennemsnitlige blancoandel med 7,5 procentpoint.

6. KREDITRISIKO

FORDELING AF EJENDOMSPANT PÅ GEOGRAFI - ULTIMO 2015



Figur 6.24

EJENDOMSPANT FORDELT PÅ EJENDOMSTYPER

2015	Mio. kr.	Pct.
Beboelse	12.166,2	54,3
Fritidshuse	922,5	4,1
Kontor og forretning	3.498,1	15,6
Landbrug	2.874,1	12,9
Øvrige	2.934,6	13,1
I alt	22.395,5	100,0

Figur 6.25

Spar Nord overvåger løbende værdien af de modtagne sikkerheder. Hvis risikoen på en modpart forøges, vurderes sikkerhederne særlig kritisk. Værdien vurderes ud fra en tvangsrealisationspris på den modtagne sikkerhed med fradrag af eventuelle omkostninger ved realiseringen.

SPAR NORDS EKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE

Blancoandel i pct.	2015	2014
<10	38,7	30,0
10-50	21,5	20,0
50-75	10,7	12,2
>75	29,1	37,8
Gennemsnitlig blancoandel	41,3	50,4

Figur 6.26

Når ejendomsværdien under ejendomspant fordelt på ejendomsstyper bliver opgjort til 22,4 mia. kr., og der i efterfølgende figur anføres 13,8 mia. kr. som sikkerhed i ejendomme, skyldes det, at førstnævnte beløb er det, som Spar Nord har pant i og registreret som modtagne sikkerheder, mens sidstnævnte beløb er den del, som reelt anvendes til beregning af sikkerhed på en eksponering. Nogle eksponeringer er mindre end sikkerhedsværdien, og der er også sikkerheder med værdi for kunder, som pt. ikke har eksponering.

Spar Nord har i 2015 tilpasset belåningsværdier på pant i fast ejendom i forhold til Finanstilsynets retningslinier. Da Spar Nords værdiansættelse tidligere har været mere forsigtig, har dette været medvirkende til det generelle fald i blancoandele. Men den primære årsag til faldet i de gennemsnitlige blancoandele skyldes stigningen i reverseforretninger på 3,7 mia. kr., som alene reducerer blancoandelen med 7,5 procentpoint.

SPAR NORDS KREDITEKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE

Branche	2015		2014	
	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
Offentlig myndighed	259,9	99,7	925,2	99,8
Landbrug, jagt og skovbrug	1.130,6	32,7	1.176,6	30,5
Fiskeri	53,8	52,9	64,9	50,4
Industri og råstofudvinding	882,4	35,1	1.351,2	49,4
Energiforsyning	636,7	31,8	811,0	43,8
Bygge og anlæg	629,9	41,2	767,7	48,9
Handel	1.766,7	49,9	2.482,4	64,0
Transport, hoteller og restauranter	486,9	31,9	754,2	43,5
Information og kommunikation	61,5	49,9	73,6	64,3
Finansiering og forsikring	1.671,4	26,6	1.630,1	58,5
Fast ejendom	2.634,9	47,2	2.928,1	53,0
Øvrige erhverv	1.389,4	54,2	1.932,0	65,9
Erhverv i alt	11.604,1	38,9	14.897,0	53,1
Privatkunder i alt	8.900,4	44,9	9.454,2	46,8
I alt	20.504,5	41,3	24.351,2	50,4

Figur 6.27

SPAR NORDS KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Typen af sikkerhed	2015	2014
Mio. kr.		
Ejendomme	13.779,5	11.376,7
Depot/værdipapirer	5.043,5	1.475,5
Garantier/kautioner	370,7	294,6
Køretøjer	708,8	718,6
Konter	511,1	629,8
Andre sikkerheder	3.690,0	2.670,8
Andre sikkerheder i alt	24.103,6	17.166,0
Spec. sikrede forr. (kreditforeningsgarantier)	3.785,9	5.706,0
Sikret i alt, ekskl. Spar Nord Leasing	27.889,5	22.872,0
Modtagne sikkerheder, Spar Nord Leasing	1.218,0	1.102,6
I alt	29.107,5	23.974,6

Figur 6.28

6.8 NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN

Med udgangspunkt i bestemmelserne i IAS 39 har Spar Nord defineret en række risikohændelser, der gælder som objektiv indikation på værdiforringelse. Nogle risikohændelser registreres automatisk i Spar Nords systemer, mens andre registreres manuelt af kunderådgivere og kreditmedarbejdere.

Alle signifikante og bonitetsmarkerede udlån gennemgås individuelt. For bonitetsmarkerede udlånseksponeringer under 250.000 kr. sker en automatiseret gennemgang ved hjælp af en algoritme baseret på kundens nøgletal og Spar Nords ratingsystemer. Alle udlån, som ikke er individuelt nedskrevne, placeres i grupper med ensartede kreditrisici. Hvis der ved gennemgangen findes objektive indikatorer på værdiforringelse, foretages der en nedskrivning. Nedskrivningen beregnes som forskellen mellem det forventede tab på udlånet på etableringstidspunktet og nutidsværdien af det fremtidige forventede tab på udlånet. En eksponering behøver ikke være misligholdt, før der foretages nedskrivninger, og eksponeringen dermed overgår til skærpet bevillingspraksis.

For alle kunder med ubalance i økonomien (OIV) gennemføres der en nedskrivningsberegning for den enkelte kunde. Der opstilles et forventet cashflow indeholdende forsigtigt vurderede værdier og realisationsomkostninger for de aktiver, som eventuelt skal sælges.

6. KREDITRISIKO

VÆRDIFORRINGEDE FORDRINGER

2015 Mio. kr.	Udlån og garantier	Individuelt værdireguleret
Konkurs	101,4	72,7
Inkasso og betalingsstandsning	255,8	156,9
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	3.641,5	1.620,4
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer	3.998,7	1.850,0

Gruppevis nedskrivninger i Spar Nord		137,5
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer		1.987,5

2014 Mio. kr.	Udlån og garantier	Individuelt værdireguleret
Konkurs	126,5	69,7
Inkasso og betalingsstandsning	230,1	138,4
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	4.432,1	1.767,7
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer	4.788,7	1.975,8

Gruppevis nedskrivninger i Spar Nord		162,6
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer		2.138,4

Figur 6.29

Spar Nord har i 2015 realiseret et fald i krediteksponeringen imod kunder med individuelle nedskrivninger på 790,0 mio. kr.

Den samlede nedskrivningskonto/underkurskonto er i 2015 faldet med 150,9 mio. kr. Denne udvikling dækker over et fald på 131,9 mio. kr. på underkurssaldoen og et fald på nedskrivningssaldoen på 19,0 mio. kr.

De værdiforringede fordringer udgør ultimo 8,1 pct. af den samlede krediteksponering mod 9,9 pct. i 2014.

SPAR NORDS UDVIKLING I TAB OG INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2015

Mio. kr.	Udlån og garantier Misligholdte og værdiforringede	Nedskrivnings- konto/ underkurs *)	Tabsførte beløb
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	1.482,0	755,0	130,9
Fiskeri	4,4	1,7	0,0
Industri og råstofudvinding	163,3	54,4	24,5
Energiforsyning	18,3	11,3	6,9
Bygge og anlæg	168,3	56,6	20,8
Handel	220,0	86,7	17,1
Transport, hoteller og restauranter	137,8	42,8	23,6
Information og kommunikation	0,7	0,7	1,9
Finansiering og forsikring	106,3	60,8	31,4
Fast ejendom	819,9	313,0	150,0
Øvrige erhverv	123,7	70,0	42,7
Erhverv i alt	3.244,7	1.453,0	449,8
Private	754,0	397,0	162,4
Total	3.998,7	1.850,0	612,2

2014

Mio. kr.	Udlån og garantier Misligholdte og værdiforringede	Nedskrivnings- konto/ underkurs *)	Tabsførte beløb
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	1.402,9	511,8	114,5
Fiskeri	4,5	1,7	0,0
Industri og råstofudvinding	176,7	74,4	11,3
Energiforsyning	12,2	7,6	0,0
Bygge og anlæg	323,0	93,3	51,8
Handel	258,3	101,8	23,9
Transport, hoteller og restauranter	260,6	92,0	9,3
Information og kommunikation	2,5	2,2	4,8
Finansiering og forsikring	163,8	97,6	7,9
Fast ejendom	1.141,2	410,6	129,9
Øvrige erhverv	224,1	122,6	118,3
Erhverv i alt	3.969,8	1.515,6	471,7
Private	818,9	460,2	155,1
Total	4.788,7	1.975,8	626,8

*) Spar Nords samlede værdireguleringer skal suppleres med gruppevis nedskrivninger på 137,5 mio. kr. (2014: 162,6 mio. kr.)
Inklusive porteføljenedskrivninger på små privatkunder mindre end 250.000 kr. samt SparXpres.

Figur 6.30

FORSKEL PÅ REGNSKABSMÆSSIGE NEDSKRIVNINGER OG SAMLEDE NEDSKRIVNINGER I RISIKORAPPORTEN

Spar Nord - 2015 Branche - Mio. kr.	Nedskrivnings- konto/underkurs	Underkurs af overtagne eksponeringer	Nedskrivnings- konto
Offentlig myndighed	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	832,6	1,1	831,5
Fiskeri	2,1	0,0	2,1
Industri og råstofudvinding	57,2	6,5	50,7
Energiforsyning	13,7	0,0	13,7
Bygge og anlæg	59,6	2,7	56,9
Handel	92,1	1,0	91,1
Transport, hoteller og restauranter	45,3	1,1	44,2
Information og kommunikation	0,9	0,0	0,9
Finansiering og forsikring	63,2	14,7	48,5
Fast ejendom	321,3	92,5	228,8
Øvrige erhverv	72,9	17,0	55,9
Erhverv i alt	1.560,9	136,6	1.424,3
Privatkunder i alt	426,6	24,9	401,7
I alt	1.987,5	161,5	1.826,0

Figur 6.31a

6. KREDITRISIKO

FORSKEL PÅ REGNSKABSMÆSSIGE NEDSKRIVNINGER OG SAMLEDE NEDSKRIVNINGER I RISIKORAPPORTEN

Spar Nord - 2014 Branche - Mio. kr.	Nedskrivnings- konto/underkurs	Underkurs af overtagne eksponeringer	Nedskrivnings- konto
Offentlig myndighed	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	614,6	3,8	610,8
Fiskeri	1,7	0,0	1,7
Industri og råstofudvinding	78,3	14,3	64,0
Energiforsyning	11,5	0,0	11,5
Bygge og anlæg	94,6	3,5	91,1
Handel	111,2	3,2	108,0
Transport, hoteller og restauranter	95,1	12,9	82,2
Information og kommunikation	2,3	0,0	2,3
Finansiering og forsikring	98,4	18,9	79,5
Fast ejendom	416,9	116,9	300,0
Øvrige erhverv	125,2	46,0	79,2
Erhverv i alt	1.649,8	219,5	1.430,3
Privatkunder i alt	488,6	73,9	414,7
I alt	2.138,4	293,4	1.845,0

Figur 6.31b

Gruppevis nedskrivninger foretages, når objektive indikationer viser, at de forventede fremtidige tab overstiger det tab, som var forventet ved låneetableringen. Det betyder, at ud over objektive indikationer for gruppen er det primært kunder, der flytter til grupper med større kreditrisiko, som giver anledning til gruppevis nedskrivninger.

De samlede gruppevis nedskrivninger på 137,5 mio. kr. fordeler sig med 29,5 mio. kr. til private og 108,0 mio. kr. til erhverv, heraf kan 77,6 mio. kr. henføres til landbrug.

Den primære kilde til gruppeinddelingen og konstatering af gruppevis OIV er Spar Nords ratingsystemer.

Eksponeringer, hvorpå renten er nulstillet, vurderes særligt nøje, og hvis tab vurderes uundgåeligt, afskrives eksponeringen helt eller delvist. Der indtægtsføres ikke renter på den del af eksponeringerne, der er nedskrevet.

Rentenulstillede eksponeringer er i årets løb reduceret fra 522,5 mio. kr. til 514,2 mio. kr.

Kreditlempelse

En udlånsfacilitet defineres som kreditlempet, hvis der grundet låntagers økonomiske problemer er givet lempelige vilkår på rente og/eller ydelse, eller hvis der er sket en refinansiering med lempelige vilkår.

I Spar Nord er kreditlempelse et OIV kriterium, og vilkårene vurderes lempet, hvis der for OIV markerede erhvervskunder tildeles en rente under 3 pct. For privatkunder vurderes en rente under 3,5 pct. som en lempelse. Endvidere vurderes for privatkunder ydelsesfastsættelse, som medfører restløbetider over 20 år, som lempelige vilkår. For boligfinansiering vil vilkårene typisk være fastlagt før evt. OIV markering og vil derfor ikke indgå i opgørelsen af lempelige vilkår, uanset ovenstående kriterier er opfyldt.

Non-performing eksponering (NPL)

NPL er defineret som klassen af eksponeringer, der er misligholdte (ud fra Basel kriterier) og/eller er værdiforringet. Dvs. eksponeringer mod kunder med afskrivninger, nedskrivninger eller 90 dages restance.

I nedenstående tabel er givet en opgørelse over kreditlempede udlån.

KREDITLEMPEDE UDLÅN

(Mio. kr.)	Erhverv	Landbrug	Private	I alt
Non-Performing	582,2	524,8	244,2	1.351,2
Performing	123,2	26,6	22,8	172,6
I alt	705,4	551,4	267,0	1.523,8

Figur 6.32

Spar Nords driftspåvirkning fra nedskrivninger udgjorde i 2015 en udgift på 315,6 mio. kr. svarende til 0,6 pct. af de samlede udlån og garantier.

Driftspåvirkningen fordeler sig med 43,2 mio. kr. til privatkunder svarende til en driftspåvirkningsprocent på 0,2 pct. og 310,4 mio. kr. til landbrugskunder svarende til en driftspåvirkningsprocent på 9,0 pct. Driftspåvirkningen på erhvervskunderne uden landbrug udgør -38,0 mio. kr. svarende til en driftspåvirkningsprocent på -0,1 pct.

Nedskrivnings- og underkurskontoen udgør ultimo 2015 1.987,5 mio. kr. svarende til 4,0 pct. af udlån og garantier mod 4,4 pct. ultimo 2014.

SPAR NORDS TAB OG NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN OG GARANTIER

Mio. kr.	2015	2014
Tab, inkl. dækket af hensættelser/nedskrivninger samt overtagne nedskrivninger	614,2	625,7
Dækket af hensættelser/nedskrivninger samt overtagne nedskrivninger	-448,8	-443,4
Tab ikke dækket af hensættelser/nedskrivninger	165,4	182,3
Nye hensættelser/nedskrivninger ekskl. sektorløsninger	655,2	785,6
Tilbageførsel af hensættelser/nedskrivninger	-299,5	-211,8
Indtægtsførte renter på nedskrevne lån	-83,4	-92,2
Hensættelser/nedskrivninger, netto	272,3	481,6
Indbetalinger på tidligere tab	-67,2	-66,2
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger	370,5	597,7
Øvrige tab	2,9	5,2

Årets tab og hensættelser/nedskrivninger i alt **373,4** **602,9**

Den samlede indregning i resultatopgørelsen	373,4	602,9
Regulering af underkurs på overtagne eksponeringer fra Sparbank	57,8	109,8
Driftspåvirkning	315,6	493,1

Figur 6.33

SPAR NORDS UDVIKLING I TAB OG VÆRDIREGULERINGER SAMT LÅN MED RENTESTOP

Mio. kr.	2015	2014
Udlån og garantier, brutto, ultimo	49.612,0	48.325,8
Årets tab og nedskrivninger i alt	315,6	493,1
- i pct. af udlån og garantier	0,6	1,0
Nedskrivningskonto og underkurs på overtagne eksponeringer	1.987,5	2.138,4
- i pct. af udlån og garantier	4,0	4,4
Kontraktuelle udlån med rentestop, ultimo	514,2	522,5
- i pct. af udlån og garantier	1,0	1,1
Nedskrivningskonto og underkurs på overtagne eksponeringer i pct. af kontraktuelle udlån med rentestop	386,5	409,3

Figur 6.34

6. KREDITRISIKO

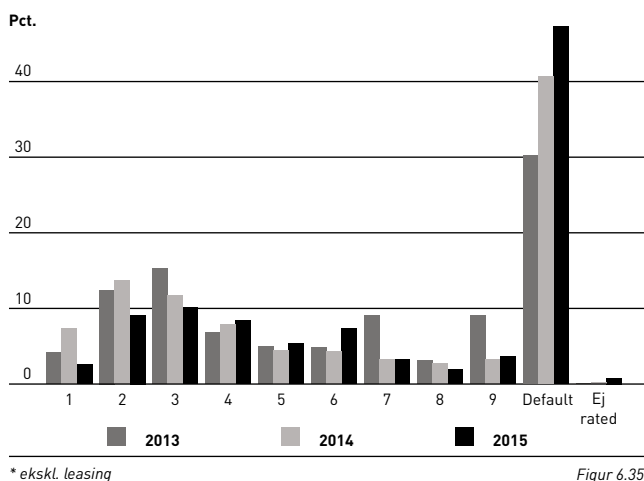
6.8.1 LANDBRUG

Udlån og garantier til landbrugskunder udgør 3,5 mia. kr. svarende til 7,0 pct. af Spar Nords samlede udlån og garantier. Heraf udgør leasingudlån 0,3 mia. kr. og garantier 0,1 mia. kr.

De samlede udlån og garantier til landbrugskunderne er i 2015 faldet med 0,4 mia. svarende til 10 pct. Det største fald ligger på garantier, som er faldet med 0,3 mia.

Nedenstående figur viser bonitetsudviklingen blandt landbrugskunder i Spar Nords lokale banker i perioden 2013-2015. Der er i 2015 taget en ny model i anvendelse til scoring af landbrugskunderne. Modellen er anvendt for hele perioden 2013 til 2015.

EKSPONERINGER MOD LANDBRUG FORDELT PÅ SCOREGRUPPER *)



Figur 6.35

GENNEMSNITLIGT RISIKONIVEAU - LANDBRUG *)

	2013	2014	2015
Gennemsnitlig ratinggruppe	5,8	6,0	6,6

*) Ekskl. leasing (eksponering efter nedskrivninger)

Figur 6.36

Som det fremgår af figurene er den gennemsnitlige bonitet forværret i 2014 og i 2015.

Driftspåvirkningen fra nedskrivninger på landbrugsudlån blev i 2015 på 310,4 mio. kr. mod 238,3 mio. kr. i 2014.

Nedskrivningen relaterede sig både til svineproducenter, der vil være negativt påvirket af det fald i afregningspriser, som bl.a. handelskrisen mellem EU og Rusland har affødt, og til mælkeproducenter, som ligeledes er påvirket af faldende afregningspriser.

Konkret er der bl.a. tale om, at der i en betydelig del af Spar Nords landbrugseksponeringer med OIV forventes at være negativt cash-flow i 2016, og at der tillige for nogle kunder forventes at være vanskeligheder med at afvikle på engagementerne.

Spar Nords samlede nedskrivninger på landbrugsudlån ultimo 2015 udgør 832,6 mio. kr. svarende til 24,1 pct. af Spar Nords samlede udlån og garantier til branchen.

I figurene nedenfor vises Spar Nords landbrugsudlån samt nedskrivninger relateret til landbrugseksponeringer fordelt på produktionsgrene.

LANDBRUGSEKSPONERING FORDELT PÅ PRODUKTIONSGRENE

2015 Mio. kr.	Udlån og garantier	Heraf værdiforringet	Andel værdiforringet
Kvæg	1.136,9	685,9	60,3
Svin	900,9	601,5	66,8
Planteavl	531,0	119,3	22,5
Mink	92,2	24,9	27,0
Leasing	278,3	11,1	4,0
Andet	512,0	39,3	7,7
I alt	3.451,3	1.482,0	42,9

Figur 6.37

LANDBRUGSEKSPONERING FORDELT PÅ PRODUKTIONSGRENE

2015 Mio. kr. / Pct.	Nedskrivnings-saldo	Årets nedskrivning	Nedskrivningsprocent af eksponering	Procent af værdiforringet
Kvæg	379,0	139,9	33,3	55,3
Svin	358,9	131,5	39,8	59,7
Planteavl	58,2	38,9	11,0	48,8
Mink	8,5	5,0	9,2	34,1
Leasing	5,3	-4,1	1,9	47,7
Andet	22,7	-0,8	4,4	57,8
I alt	832,6	310,4	24,1	56,2

Figur 6.38

Spar Nord har som princip, at når landbrugskunder ikke kan skabe positiv konsolidering ved de af Spar Nord fastsatte nulpunktpriser på 9,50 kr./kg uden efterbetaling for svinekød og 2,20 kr./kg uden efterbetaling for mælk, defineres dette som OIV. Beregningen af nulpunktpriser tager, uanset hvilken finansiering der konkret er valgt, udgangspunkt i finansiering til 4 pct. gennemsnitsrente på hele den rentebærende gæld. Kan der på disse betingelser ikke opstilles realistiske budgetter, bliver der foretaget nedskrivningsberegning. Spar Nord har en forventning om, at afregningspriserne i 2016 for mælk og svinekød kommer til at ligge i niveauet med de realiserede priser i 2015.

Spar Nords opgørelse af sikkerhedsværdier på landbrugsejendomme er i overensstemmelse med Finanstilsynets seneste retningslinjer, dvs. at jordværdierne i Spar Nords markedsområde ligger i intervallet 125.000-160.000 kr. pr. hektar.

Driftsbygninger vurderes i forhold til alder, stand mv. Driftsbygningerne vurderes til dagsværdi, hvilket indebærer, at utidsvarende bygninger værdiansættes til nul kroner.

Øvrige landbrugsaktiver som besætning, beholdninger, maskiner mv. optages til 80 pct. af bogført værdi.

Alle ovennævnte værdier beregnes med et haircut på 5 pct.

6. KREDITRISIKO

6.9 KREDITRISIKO MOD FINANSIELLE MODPARTER

Som et led i handel med og beholdninger af værdipapirer, valuta og afledte finansielle instrumenter samt betalingsformidling mv. opstår der kreditrisiko mod finansielle modparter.

Spar Nords ledelse bevilger lines på kreditrisiko mod finansielle modparter under hensyntagen til den enkelte samhandelspartners risikoprofil, rating, størrelse og soliditet. Risici og lines på finansielle instrumenter følges dagligt.

En væsentlig kilde til finansiell kreditrisiko er Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter. Kreditrisikoen er rettet mod internationale kreditinstitutter, hvor Spar Nord har stillet kontant sikkerhed for finansielle forretninger eller mod danske kreditinstitutter, hvor Spar Nords Handels- og Udlandsområde har kunderelationer.

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ PRODUKTTYPE

Mio. kr.			Pct.	Pct.
	2015	2014	fordeling	fordeling
	2015	2014	2015	2014
Indskudsbeviser	0,0	0,0	0,0	0,0
Reverseforretninger	1.340,6	1.797,3	42,3	38,2
Deposits og unoterede obligationer	50,0	550,0	1,6	11,7
Ansvarlige lån	6,5	5,9	0,2	0,1
Løbende konti	303,7	113,6	9,6	2,4
CSA konti mv.	1.020,2	1.473,5	32,2	31,5
Kommercielle udlandsforretninger	20,3	20,7	0,6	0,4
Markedsværdi på derivater	427,3	729,2	13,5	15,5
Uoplyst	0,0	9,6	0,0	0,2
Tilgodehavender i kreditinstitutter	3.168,6	4.699,8	100,0	100,0

Figur 6.39

90,9 pct. af Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter vedrører institutter med rating på A eller højere. Af de samlede eksponeringer mod kreditinstitutter på 3,2 mia. kr. kan 42,3 pct. henføres til eksponeringer med AAA-rating. Mellemværender med kreditinstitutter uden rating kan primært henføres til danske pengeinstitutter.

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ RATING

Mio. kr.			Pct.	Pct.
	2015	2014	fordeling	fordeling
	2015	2014	2015	2014
AAA	1.340,6	1.797,3	42,3	38,3
AA	628,7	691,7	19,9	14,7
A	909,4	1.806,7	28,7	38,4
BBB	173,8	221,0	5,5	4,7
BB	1,5	1,4	0,0	0,0
B	0,0	0,0	0,0	0,0
CCC	0,0	0,0	0,0	0,0
CC	0,0	0,0	0,0	0,0
C	0,0	0,0	0,0	0,0
Uden rating	114,2	166,8	3,6	3,6
Ufordelt	0,4	14,9	0,0	0,3
Tilgodehavender i kreditinstitutter	3.168,6	4.699,8	100,0	100,0

Figur 6.40

6.10 MODPARTSRISIKO

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en finansiell modpart eller institutionel kunde misligholder sine forpligtelser i henhold til en indgået finansiell kontrakt. Herudover kan der opstå afviklingsrisici i forbindelse med indgåelse og afvikling af finansielle kontrakter, idet udveksling af hovedstole i forskellige valutaer ikke nødvendigvis sker på samme tid, eller at værdipapirer ikke modtages samtidig med betaling herfor.

Udnyttelse på lines til finansielle kontrakter opgøres brutto og beregnes som vægtede hovedstole af samtlige indgåede forretninger, hvortil lægges summen af alle positive markedsværdier, hvorimod negative markedsværdier ikke modregnes. Størrelsen af hovedstolsvægten for de enkelte finansielle forretninger beregnes ud fra volatiliteten på henholdsvis rente og valuta, ligesom der tages hensyn til, hvor lang løbetiden er på den finansielle forretning.

Spar Nords forretningsgange angiver maksimal løbetid for de enkelte finansielle forretninger, og der sker daglig opfølgning på overholdelse heraf, ligesom der sker daglig opfølgning på overholdelse af de bevilgede lines.

I forbindelse med bevilling og indkodning af lines foretages der kontrol af, om indkodede lines er i henhold til bevilling, og herudover har Spar Nord en controllerafdeling, som foretager stikprøvekontrol af, om bevillinger, procedurer og forretningsgange overholdes.

MODPARTSRISIKO REGNSKABSMÆSSIG EKSPONERING

Mio. kr.	2015	2014
Derivater med positiv markedsværdi	1.423,6	2.005,3
Netting	387,9	555,3
Eksponering efter netting	1.035,7	1.450,0
Collateral modtaget	0,0	33,0
Eksponering efter netting og collateral	1.035,7	1.417,0

Figur 6.41

Modpartsrisikoen er regulatorisk opgjort efter markedsværdimetoden uden brug af netting. Forskellen mellem den regnskabsmæssige og regulatoriske værdi kan henføres til tillægget af potentiel fremtidig krediteksponering, som indgår i den regulatoriske opgørelse.

MODPARTSRISIKO - REGULATORISK EKSPONERING

Mio. kr.	2015	2014
Detailkunder	447,8	490,3
Erhvervskunder	849,4	947,5
Institutter	964,4	1.861,1
Regionale og lokale myndigheder	43,8	51,8
Højrisikoeksponering	11,8	4,2
Eksponering mod restance eller overtræk	30,6	37,5
I alt	2.347,8	3.392,4

Figur 6.42

6. KREDITRISIKO

6.10.1 MODPARTSRISIKO MOD KUNDER

Kundernes handel med finansielle instrumenter indgår som et led i eksponeringsbevillingen for den enkelte kunde. Når der indgås aftaler om finansielle kontrakter, sker der en løbende overvågning af disse i Spar Nords overvågningssystem. Kreditansvaret for disse forretninger ligger decentralt jf. kunderådgivernes bevillingsretter. Etableringen af forretningerne udføres centralt og en del af opfølgningen/ overvågningen foregår ligeledes centralt. Udnyttelsen af de bevilgede finansielle lines overvåges dagligt.

6.10.2 MODPARTSRISIKO MOD FINANSIELLE OG INSTITUTIONELLE KUNDER

Inden lines til finansielle modparter og institutionelle kunder bevilges, foretages en grundig kreditvurdering af de finansielle modparter/institutionelle kunder, baseret på det enkelte kreditinstituts/ institutionelle kundes regnskaber. For udenlandske og større danske kreditinstitutter tages derudover i betragtning, hvordan kreditinstitutterne er ratede af internationale ratingbureauer som Standard & Poor's, Fitch eller Moody's.

6.10.3 RAMMER OG SIKKERHEDSAFTALER

Til imødegåelse af modpartsrisikoen indgår Spar Nord i videst muligt omfang ramme-, netting- og sikkerhedsaftaler. For de mindre danske kreditinstitutter vil disse aftaler være den af Finansrådet udarbejdede rammeaftale om valuta- og værdipapirforretninger og, når det vurderes at være nødvendigt, tillige en sikkerhedsaftale, i hvilken det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hvert kreditinstitut individuelt fastsat maksimum, så skal der stilles sikkerhed, der oftest vil være i form af kontant deponering.

For udenlandske og større danske kreditinstitutter samt de institutionelle kunder vil netting- og rammeaftaler være de internationale ISDA Master Agreements, ofte med tilknyttede Credit Support Annex aftaler (CSA), i hvilke det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hver aftale individuelt fastsat maksimum, så skal der udveksles sikkerhed, der som oftest vil være i form af kontant deponering i EUR eller DKK.

Herudover indgås der, når det er aktuelt Global Master Repurchase Agreements (GMRA) og Global Master Securities Lending Agreements (GMSLA) til sikring af henholdsvis indgåede repo/reverse forretninger og aktielånsforretninger.

For både de danske og de udenlandske sikkerhedsaftaler sker der daglig opfølgning og evt. udveksling af sikkerheder i takt med udviklingen i indgåede forretningers markedsværdier. Herudover afvikler Spar Nord så vidt det er muligt indgåede forretninger via CLS, VP eller Euroclear, hvorved afviklingsrisici minimeres mest muligt.

Spar Nord er indirekte medlem af London Clearing House via udvalgte clearing brokers og forventer løbende at klare en større andel af de clearingsgodkendte forretninger.

6.11 ECAI

Spar Nord har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som leverandør af kreditvurderingsoplysninger på lande, modparter og udstedelser.

Ratingsoplysninger anvendes som en integreret del af dataflowet hos Skandinavisk Data Center, der modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial. Der foretages løbende en IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Konverteringen af kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin tager afsæt i Committee of European Banking Supervisors (CEBS) konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af den samlede risikoeksponering under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

Tabellen nedenfor viser den anvendte mapning af Standard & Poor's Ratings Services til kvalitetstrin.

Kreditkvalitetstrin	S&P's *)	Institutter Pct.	Erhverv og CIU Pct.	Central-reg. Pct.
1	AAA til AA-	20	20	0
2	A+ til A-	50	50	20
3	BBB+ til BBB-	50	100	50
4	BB+ til BB-	100	100	100
5	B+ til B-	100	150	100
6	CCC+ under	150	150	150

*) Credit Classes (Long-term) Figur 6.43

Kreditkvalitetstrin	S&P's **)	Institutter Pct.	Erhverv Pct.
1	A-1+ til A-1	20	20
2	A-2	50	50
3	A-3	100	100
4	Under A-3	150	150

**) Credit Classes (Short-term) Figur 6.44

Eksponeringernes værdi før og efter vægtning med kvalitetstrin jf. ovenstående tabeller.

ECAI EKSPONERING FØR FRADRAG - 2015

Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	1.895,4	710,0
Kortfristede institut- og erhvervseksponeringer mv.	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	4,2	6,3
Andre eksponeringer	0,0	0,0
I alt	1.899,6	716,3

Figur 6.45

ECAI EKSPONERING EFTER FRADRAG - 2015

Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	1.895,4	710,0
Kortfristede institut- og erhvervseksponeringer mv.	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	2,7	4,0
Andre eksponeringer	0,0	0,0
I alt	1.898,1	714,0

Figur 6.46

6. KREDITRISIKO

6.12 SPAR NORDS SAMLEDE KREDITMÆSSIGE EKSPONERING

Den samlede kreditmæssige eksponering er summen af:

- Udlån og tilgodehavender
- Garantier
- Uudnyttet kreditmaksimum
- Kredittilsagn
- Kapitalandele i virksomheder
- Anlægsaktiver
- Immaterielle aktiver
- Øvrige materielle aktiver
- Modpartsrisiko

En samlet opgørelse af Spar Nords kreditmæssige eksponering viser en eksponering på 78,5 mia. kr. Opgørelsen svarer til Spar Nords kreditrisiko, som behandles efter standardmetoden.

Generelt er eksponeringerne gennem 2015 øget med 249,6 mio. kr. svarende til en stigning på 0,3 pct. Målt på gennemsnitstal er der sket en stigning på 4.814,9 mio. kr. svarende til 6,1 pct.

SAMLET KREDITMÆSSIG EKSPONERING

Mio. kr.	Ultimo 2015	Ultimo 2014	Gns. 2015	Gns. 2014
Centralregeringer /centralbanker	288,9	630,8	2.941,3	451,2
Regionale/lokale myndigheder	1.287,7	2.190,2	1.496,3	3.893,6
Offentlige enheder	94,0	78,2	79,7	80,6
Institutter	6.916,2	8.038,1	10.778,3	10.621,7
Erhvervsvirksomheder mv.	24.143,0	20.535,4	22.288,9	19.717,1
Detailkunder	35.410,9	36.342,4	35.667,4	33.804,0
Eksp. sikret med pant i fast ejd.	4.870,9	3.737,1	4.298,1	3.558,3
Eksp. i mislighold	1.641,5	1.511,0	1.601,1	1.590,4
Højrisiko	886,3	1.222,7	1.015,7	1.170,0
Kortfristede inst. og erhv.eksp. mv.	7,7	837,6	126,1	365,9
Kollektive investeringsordninger	4,8	6,8	6,5	9,2
Aktier	1.264,3	1.314,9	1.205,8	1.637,4
Andre eksponeringer	1.657,6	1.779,0	1.711,5	1.502,2
I alt	78.473,8	78.224,2	83.216,5	78.401,6

Figur 6.47

Spar Nords krediteksponering er langt overvejende begrænset til Danmark. I 2015 var over 92,3 pct. af Spar Nords krediteksponering således mod debitorer fra Danmark.

Den geografisk fordeling er vist i nedenstående figur.

LANDEFORDELING PÅ EKSPONERINGSKATEGORIER	2015				2014				
	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	I alt	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt
Centralregeringer eller centralbanker	288,9	0,0	0,0	0,0	288,9	630,8	0,0	0,0	630,8
Regionale eller lokale myndigheder	1.287,7	0,0	0,0	0,0	1.287,7	2.190,2	0,0	0,0	2.190,2
Offentlige enheder	94,0	0,0	0,0	0,0	94,0	78,2	0,0	0,0	78,2
Institutter	4.337,6	2.357,2	0,0	221,4	6.916,2	3.966,4	3.892,8	0,0	178,9
Erhvervsvirksomheder mv.	21.229,3	180,3	439,6	2.293,8	24.143,0	19.770,6	244,9	352,3	167,6
Detailkunder	34.980,7	235,9	0,0	194,3	35.410,9	35.975,7	196,1	0,0	170,6
Eksponeringer sikret med pant i fast ejendom	4.830,7	16,3	0,0	23,9	4.870,9	3.700,6	13,2	0,0	23,3
Eksponeringer med restancer eller overtræk	1.618,7	16,6	0,0	6,2	1.641,5	1.460,8	44,3	0,0	5,9
Højrisiko	886,3	0,0	0,0	0,0	886,3	1.222,7	0,0	0,0	0,0
Kortfristede institut- og erhvervseksponeringer mv.	0,6	0,0	0,0	7,1	7,7	829,8	0,0	0,0	7,8
Kollektive investeringsordninger	4,8	0,0	0,0	0,0	4,8	6,8	0,0	0,0	0,0
Aktie	1.193,3	71,0	0,0	0,0	1.264,3	1.261,2	53,7	0,0	0,0
Eksponeringer i andre poster, mv	1.657,6	0,0	0,0	0,0	1.657,6	1.779,0	0,0	0,0	0,0
I alt	72.410,2	2.877,3	439,6	2.746,7	78.473,8	72.872,8	4.445,0	352,3	554,1

Figur 6.48

Til Spar Nords kapitaldækningsopgørelse medregnes sikkerheder, der kan anvendes som kreditreducerende under standardmetoden. De anførte værdier er efter reduktion af volatilitetsjusteringer

KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Mio. kr.	2015		2014	
	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.
Centralregeringer/centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionale/lokale myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlige enheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Institutter	0,0	3.461,7	0,0	3.395,5
Erhvervsvirksomheder mv.	427,3	5.274,8	311,6	1.392,9
Detailkunder	114,6	842,0	116,1	812,5
Eksp. sikret med pant i fast ejendom	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksp. med restancer/overtræk	9,1	18,0	9,5	27,3
Højrisiko	4,2	22,2	14,3	67,1
Kortfristede inst. og erhv.eksp. mv.	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektive investeringsordninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktie	0,0	0,0	0,0	0,0
Eksp. i andre poster mv.	0,0	0,0	0,0	0,0
I alt	555,2	9.618,7	451,5	5.695,3

Figur 6.49

En stor del af Spar Nords erhvervseksponering er mod små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Ultimo 2015 udgjorde eksponeringen mod SMV'er 33,0 pct. af den samlede eksponering.

SMV EKSPONERINGER

Mio. kr.	2015	2014
Erhvervsvirksomheder mv.	13.066,9	13.074,9
Detailkunder	11.733,5	12.024,7
Eksponeringer sikret med pant i fast ejendom	977,3	955,9
Eksponeringer i mislighold	102,3	136,1
Aktie	1,5	1,8
I alt	25.881,5	26.193,4

Figur 6.50

7. MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er en samlet betegnelse for risikoen for tab på grund af ændringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter.

Markedsrisici kan opdeles i:

- Renterisiko
- Valutarisiko
- Aktierisiko
- Råvarerisiko
- Optionsrisiko
- Risici relateret til egne ejendomme

Spar Nord handler og tager positioner i produkter, der indebærer en række markedsbaserede risici. De fleste af Spar Nords aktiviteter vedrørende omsætning og positionstagning omfatter relativt enkle produkter, hvoraf rentebaserede produkter er de mest handlede. Spar Nord handler også og tager positioner i børsnoterede aktier og valutainstrumenter, mens omsætningen af råvarer er meget begrænset.

7.1 MARKEDSRISIKOPOLITIK

Som omtalt i afsnittet 3. Risikostyring er det Spar Nords bestyrelse, som fastlægger de overordnede politikker, rammer og principper for risikostyring. En del af politikkerne vedrører identificering og beregning af forskellige former for markedsrisiko. Rammerne understøtter den overordnede risikoappetit og angiver specifikke grænser for, hvor stor en risiko Spar Nord ønsker at påtage sig. Principperne fastslår, hvilke metoder de forskellige risikomål opgøres efter. Bestyrelsen modtager løbende rapportering om udviklingen i risici og udnyttelsen af tildelte risikorammer.

Til styring af markedsrisici er der etableret et instruktshierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for Spar Nord, som uddelegerer til direktionen. På næste niveau videredelegerer direktionen til Spar Nords øvrige enheder, hvoraf Handels- og Udlandsområdet er markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handels- og Udlandsområdet de rammer, som de kan disponere indenfor.

7.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Økonomaafdelingen har ansvaret for at opføre, overvåge, kontrollere og rapportere markedsrisici. Beregningen af markedsrisici anvendes til følgende formål:

- Daglig opfølgning på de enkelte forretningsenheder
- Regelmæssig rapportering til direktion og bestyrelse
- Rapportering af regulatorisk kapital

Markedsrisici styres og overvåges gennem et integreret risikostyringssystem, hvor der dagligt følges op på alle markedsrisikotyperne på alle instruksbelagte enheder, og hvor eventuelle instruksover-skridelser rapporteres videre op i hierarkiet.

7.3 UDVIKLING I 2015

Nettobeholdningen af obligationer er i 2015 reduceret med 2,1 mia. kr. Der er sket en reduktion i obligationer med finansielle udstedere og en forøgelse af statsobligationer, hvilket relaterer sig til ændringer i aktivfordelingen som følge af LCR. Desuden er der sket en reduktion i beholdningen af realkreditobligationer, forårsaget af markedsdisponeringer relateret til det forventede markedsafkast.

Aktier uden for handelsbeholdningen er i 2015 reduceret med 639,8 mio. kr., hvilket er relateret til salget af aktierne i Nørresundby Bank.

Nettorenterisikoen har i stort set hele 2015 været positiv med et gennemsnit i niveauet 60-70 mio. kr. Sammenlignet med ultimo 2014 er nettorenterisikoen forøget fra 40,1 mio. kr. til 109,1 mio. kr. ultimo 2015, hvilket primært er forårsaget af en forøgelse af nettorenterisikoen i handelsbeholdningen. Renterisikoen uden for handelsbeholdningen har i 2015 ligget på et forholdsvist stabilt niveau.

Derudover er der sket et mindre fald i valutarisikoen i 2015 sammenlignet med 2014.

7.4 RENTERISIKO

Renterisiko er risikoen for tab som følge af renteudsving. De fleste af Spar Nords renterisici stammer fra aktiviteter, der involverer almindelige bankforretninger som ind- og udlån samt handel og positionstagning i renterelaterede produkter. De fleste af disse aktiviteter omfatter simple renteprodukter såsom renteswaps, obligationer, futures og standard renteooptioner.

Spar Nords renterisiko både i og uden for handelsbeholdningen opgøres på baggrund af varighedsmål samt på baggrund af det aftalte cashflow. Til brug for styring af Spar Nords beholdning af konvertible danske realkreditobligationer anvendes modelberegnete risikonøgletal, der tager højde for det indbyggede optionselement. For renteooptioner er ovennævnte nøgletal suppleret med de væsentligste risikofaktorer, som udtrykker følsomheden i optionspræmien ved ændringer i de underliggende parametre.

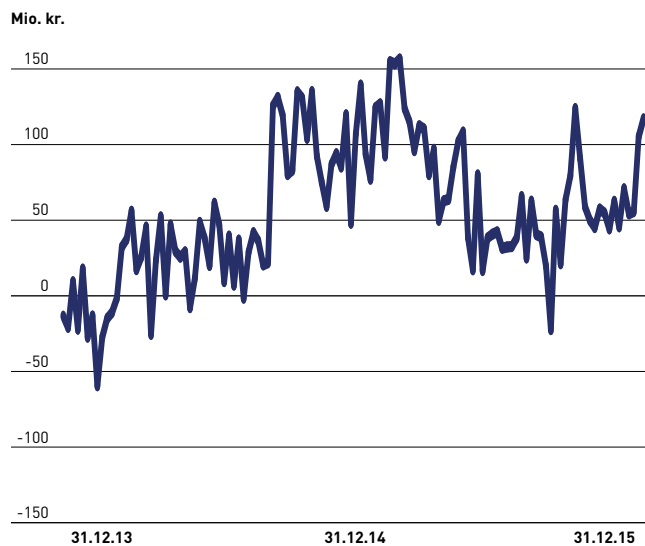
Renterisikoen vurderes dagligt, og dispositioner træffes ud fra forventningerne til den makroøkonomiske og konjunkturmæssige situation. Renterisiko i valuta omregnes til danske kroner og ved opgørelsen af nettorenterisikoen modregnes den negative renterisiko i den positive renterisiko.

7. MARKEDSRISIKO

7.4.1 UDVIKLING I RENTERISIKO

Efterfølgende figur viser den samlede nettorenterisiko i Spar Nord ved en stigning i renten på 1 procentpoint. Det vil sige, at der sker en parallelforskydning af samtlige rentekurver.

UDVIKLINGEN I SPAR NORDS NETTORENTERISIKO

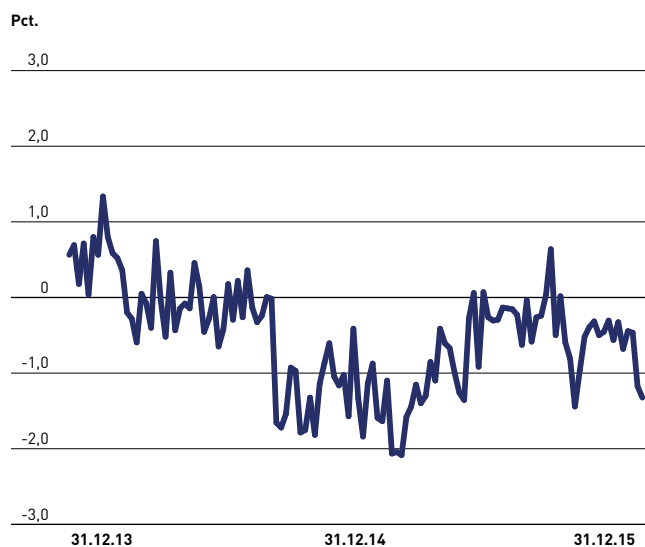


Figur 7.1

Overordnet har nettorenterisikoen i størstedelen af 2015 været positiv, hvilket betyder, at Spar Nord har været eksponeret mod et rentefald i markedet.

Nedenstående figur viser påvirkningen af Spar Nords renterisiko på egenkapitalen i pct., når rentekurverne parallelforskydes opad med et procentpoint. En positiv renterisiko vil påvirke egenkapitalen negativt.

RENTERISIKOENS PÅVIRKNING PÅ EGENKAPITALEN EKSKL. HYBRID



Figur 7.2

Spar Nord beregner desuden renterisikoen i forhold til varighed og valuta. Dette viser risikoen for ændringer i et afgrænset tidsinterval på rentekurven. Nedenstående tabel viser renterisikoen fordelt på de enkelte tidsintervaller ved en stigning i renten på 1 procentpoint.

RENTERISIKO FORDELT PÅ LØBETID OG VALUTA

2015 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	7,0	21,2	5,5	19,0	46,8	99,5
EUR	0,6	6,1	-6,7	-5,0	10,5	5,5
USD	-0,2	-1,0	0,1	4,1	0,6	3,6
GBP	0,0	0,1	0,1	0,3	0,0	0,5
NOK	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
CHF	0,1	-0,4	-0,3	0,0	0,0	-0,6
JPY	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SEK	0,3	-0,1	0,7	-0,3	0,0	0,6
Øvrige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	7,7	25,9	-0,6	18,2	57,9	109,1

2014 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	10,2	11,1	14,9	14,0	-34,4	15,8
EUR	-1,0	1,4	-5,3	14,3	11,7	21,1
USD	2,6	-0,5	0,5	0,6	0,7	3,9
GBP	0,0	0,0	0,1	0,5	0,0	0,6
NOK	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,1	-0,3
CHF	-1,2	0,2	-3,9	3,3	0,0	-1,6
JPY	0,0	-0,2	-0,3	0,0	-0,1	-0,6
SEK	0,0	0,1	0,6	0,6	0,0	1,3
Øvrige	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Total	10,3	11,9	6,6	33,3	-22,0	40,1

Figur 7.3

Som det fremgår af tabellen, er Spar Nord ultimo 2015 primært eksponeret mod renterisiko i DKK.

7.4.2 RENTERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

Renterisiko på positioner i handelsbeholdningen stammer primært fra obligationer, swaps og futures.

RENTERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

2015 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	11,3	28,5	17,4	15,1	41,8	114,1
EUR	1,5	6,0	-6,7	-5,2	10,5	6,1
USD	-0,3	0,1	0,3	4,1	0,6	4,8
Øvrige	0,2	-0,3	0,5	0,0	0,0	0,4
Total	12,7	34,3	11,5	14,0	52,9	125,4

2014 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	19,4	30,0	28,6	0,5	-50,3	28,2
EUR	-1,7	1,3	-5,5	13,8	11,9	19,8
USD	1,9	-0,5	0,5	0,6	0,6	3,1
Øvrige	-2,1	-0,1	-3,5	4,5	0,0	-1,2
Total	17,5	30,7	20,1	19,4	-37,8	49,9

Figur 7.4

Det fremgår af figur 7.4, at renterisikoen i handelsbeholdningen er 125,4 mio. kr. ultimo 2015, hvilket er en forøgelse på 75,5 mio. kr. siden ultimo 2014.

7. MARKEDSRISIKO

7.4.3 RENTERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Renterisiko på positioner uden for handelsbeholdningen stammer primært fra fastforrentede ind- og udlån fra almindelige bankforretninger og renterisiko relateret til Spar Nords funding inkl. efterstillet kapitalindskud.

RENTERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

2015 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	-4,3	-7,3	-11,8	3,9	5,0	-14,5
EUR	-0,9	0,0	0,1	0,3	0,0	-0,5
Øvrige	0,1	-1,1	-0,3	0,0	0,0	-1,3
Total	-5,1	-8,4	-12,0	4,2	5,0	-16,3
2014 Valuta mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	Total
DKK	-9,2	-18,9	-13,6	13,5	15,8	-12,4
EUR	0,7	0,0	0,1	0,4	0,1	1,3
Øvrige	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
Total	-7,2	-18,9	-13,5	13,9	15,9	-9,8

Figur 7.5

Tabellen viser nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen ved en stigning i renten på 1 procentpoint fordelt på løbetid og valuta. Renterisikoen er siden ultimo 2014 forøget fra -9,8 mio. kr. til -16,3 mio. kr. ultimo 2015.

7.4.4 OBLIGATIONSBEHOLDNING

Spar Nords obligationsbeholdning består for 86,0 pct. vedkomme af realkreditobligationer, 10,2 pct. obligationer fra finansielle udstedere, 1,8 pct. i kreditobligationer samt 2,0 pct. i statsobligationer.

Den samlede reduktion på 2,1 mia. kr. i obligationsbeholdningen er foretaget ved salg af realkreditobligationer for i alt 1,7 mia. kr., mens obligationer fra finansielle udstedere er reduceret med 0,8 mia. kr. samt en forøgelse af statsobligationer med i alt 0,4 mia. kr.

OBLIGATIONSBEHOLDNING FORDELT PÅ USTEDERTYPE *)

Mio. kr.			Pct. fordeling	Pct. fordeling
	2015	2014	2015	2014
Realkreditobligationer	14.319,4	15.981,6	86,0	85,3
Finansielle udstedere	1.700,0	2.538,2	10,2	13,5
Kreditobligationer	303,1	291,2	1,8	1,6
Statsobligationer	328,3	-70,0	2,0	-0,4
Obligationer	16.650,8	18.741,0	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 7.6

Ultimo 2015 har 89,0 pct. af Spar Nords obligationsbeholdning en AA rating eller bedre.

Mio. kr.			Pct. fordeling	Pct. fordeling
	2015	2014	2015	2014
AAA	14.502,9	15.474,1	87,1	82,6
AA	316,1	464,1	1,9	2,5
A	624,9	1.472,2	3,7	7,9
BBB	1.017,0	1.132,7	6,1	6,0
BB	60,3	75,3	0,4	0,4
B	16,9	26,8	0,1	0,1
CCC	0,8	0,7	0,0	0,0
CC	0,0	0,0	0,0	0,0
C	0,0	0,0	0,0	0,0
Uden rating	111,9	95,1	0,7	0,5
Ufordelt	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligationer	16.650,8	18.741,0	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 7.7

OBLIGATIONSFORDELING

2015 Mio. kr.	Oprindelse/ underliggende	Ratinggruppe	Beløb	Pct.
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	14.134,5	84,9
		BBB	175,7	1,0
		Unrated	9,2	0,1
			14.319,4	86,0
Finansielle udstedere	Danmark	AAA-A	835,6	5,0
		BBB	728,8	4,4
	Sverige	AA-BBB	13,1	0,1
	Norge	AA-BB	7,5	0,0
	Finland	A	86,0	0,5
	Luxembourg	AAA	26,2	0,2
	Tyskland	AAA	2,3	0,0
	Andre	AA-Unrated	0,5	0,0
			1.700,0	10,2
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	114,9	0,7
	Andre	AAA-Unrated	188,2	1,1
			303,1	1,8
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	328,1	2,0
	Europa	AAA	0,2	0,0
			328,3	2,0
Hovedtotal			16.650,8	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	14,6	

2014 Mio. kr.	Oprindelse/ underliggende	Ratinggruppe	Beløb	Pct.
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	15.171,2	81,0
		BBB	31,2	0,2
		Unrated	3,7	0,0
	Sverige	AAA-AA	775,5	4,1
			15.981,6	85,3
Finansielle udstedere	Danmark	AAA-A	1.295,3	6,9
		BBB	1.008,3	5,4
	Sverige	AA-BBB	38,8	0,2
	Norge	AA-BB	100,8	0,5
	Finland	AA-A	86,5	0,5
	Holland	AA	0,2	0,0
	UK	A	7,9	0,0
	Andre	AAA-AA	0,4	0,0
			2.538,2	13,5
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	89,3	0,5
	Andre	AAA-Unrated	201,9	1,1
			291,2	1,6
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	-70,8	-0,4
	Europa	AAA	0,8	0,0
			-70,0	-0,4
Hovedtotal			18.741,0	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	6,8	

Figur 7.8

7. MARKEDSRISIKO

7.5 VALUTARISIKO

Valutakursrisiko er risikoen for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Valutaoptioner indgår i opgørelsen med den deltajusterede position.

Valutarisikoen er vist i nedenstående tabel. Beregningen tager udgangspunkt i, at alle valutakurser udvikler sig i en ugunstig retning med 2 pct.

VALUTARISIKO

mio. kr.	2015	2014
EUR	-2,3	-5,8
SEK	-0,5	-0,8
USD	-1,9	-1,9
GBP	-0,5	-0,1
CHF	-0,2	-0,1
NOK	-0,3	-0,1
JPY	-0,2	-0,7
Øvrige valutaer	-0,3	-0,1
Valutarisiko i alt	-6,2	-9,6

Valutakursen er udtrykt ved et scenarie, hvor alle valutakurser flytter sig 2 pct. i ugunstig retning.

Figur 7.9

Som det fremgår af figur 7.9, er valutarisikoen reduceret med 3,4 mio. kr. sammenlignet med ultimo 2014 og ender ultimo 2015 på -6,2 mio. kr. Ændringen er primært forårsaget af ændringen i EUR.

7.6 AKTIERISIKO

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne. Aktiepositionerne er beregnet som værende nettoværdien af lange og korte aktiepositioner samt aktierelaterede instrumenter.

Opgørelsen af aktiepositionerne er fordelt på positioner i handelsbeholdningen og uden for handelsbeholdningen.

7.6.1 AKTIER I HANDELSBEHOLDNINGEN

Aktier i handelsbeholdningen er aktier som erhverves med handels hensigt.

Det fremgår af nedenstående figur, at beholdningen af aktier i handelsbeholdningen er forøget fra 119,9 mio. kr. ultimo 2014 til 142,3 mio. kr. ultimo 2015.

AKTIERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	2015	2014
Børsnoterede aktier i handelsbeholdningen	131,8	106,7
Unoterede aktier i handelsbeholdningen	10,5	13,2
Aktier i handelsbeholdningen i alt	142,3	119,9

Figur 7.10

7.6.2 AKTIER UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Aktier uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handels hensigt. Desuden skelner Spar Nord mellem aktier i associerede selskaber og aktier i strategiske samarbejdspartnere.

Aktier i strategiske samarbejdspartnere i den finansielle sektor er aktier i selskaber, som har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, investeringsforeninger mv. Deltagelse i de pågældende selskaber anses for at være en forudsætning for Spar Nords drift.

I flere af sektorselskaberne omfordes aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandel afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet.

Omfordelingen sker typisk med udgangspunkt i sektorselskabets indre værdi. Spar Nord regulerer på den baggrund den indregnede værdi af disse aktier, når der foreligger ny information, som understøtter en ændret dagsværdiansættelse. I andre sektorselskaber omfordes aktierne ikke, men måles med udgangspunkt i en dagsværdi svarende til indre værdi eller anden anerkendt værdiansættelsesmetode (bl.a. diskontering af cash flow). Reguleringerne i værdierne af aktierne i disse selskaber indregnes ligeledes i resultatopgørelsen.

Aktier i associerede selskaber er reduceret væsentligt i 2015 som følge af Spar Nords salg af aktierne i Nørresundby Bank.

AKTIERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	Ultimo 2015	Ultimo 2014
Aktier i kredit- og finansieringsinstitutter	1.109,2	890,3
Aktier i adm.selskaber til investeringsforeninger	82,1	81,4
Aktier i pensionsinstitutter	2,1	2,2
Aktier i dataleverandør	233,9	226,9
Aktier i betalingsformidlingsvirksomhed	5,1	5,1
Andre aktier	83,6	91,0
Aktier i strategiske samarbejdspartnere i alt	1.516,0	1.296,9
Realiserede gevinster *)	245,8	182,1
Urealiserede gevinster	69,3	52,6

Associerede selskaber i alt	82,4	941,3
------------------------------------	-------------	--------------

Aktier uden for handelsbeholdningen i alt	1.598,4	2.238,2
--	----------------	----------------

*) Heraf gevinst ved salg af aktier i Nørresundby Bank på 225,6 mio. kr. i 2015, som er indregnet under kursreguleringer. I 2014 udgjorde gevinst ved salg af aktier i NETS 178,0 mio. kr.

Figur 7.11

Den samlede beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen er reduceret med 639,8 mio. kr. til 1.598,4 mio. kr. ultimo 2015.

7.7 RÅVARERISIKO

Spar Nord påtager sig kun i meget begrænset omfang råvarerisiko. Råvareeksponeringen opgøres som en bruttoeksponering, hvor der kun er modregning for kontrakter med samme underliggende råvare, samme forfaldsdato mv.

7. MARKEDSRISIKO

7.8 OPTIONSRISIKO

Spar Nord anvender derivater til afdækning og styring af Spar Nords risici. Heriblandt er optioner samt produkter, der indeholder en indbygget option. Spar Nords optionsrisici stammer primært fra rente- og valutaoptioner samt positioner i konverterbare realkreditobligationer.

Optionsrisici opgøres ved udregning af positionernes delta-, gamma-, vega- og thetarisiko.

7.9 FØLSOMHEDSANALYSE

Nedenstående figur viser, hvorledes Spar Nords resultatopgørelse vil blive påvirket, hvis renten ændrer sig, hvis aktiekurserne falder, eller hvis alle valutakurserne flytter sig i ugunstig retning.

FØLSOMHEDSANALYSE *)

	Egenkapitaleffekt		Drifteffekt	
	2015 Pct.	2014 Pct.	2015 Mio. kr.	2014 Mio. kr.
Rentestigning på 1 procentpoint	-1,3	-0,5	-95,9	-37,7
Rentefald på 1 procentpoint	1,3	0,5	95,9	37,7
Aktiekursfald på 10 pct.	-0,1	-0,1	-10,9	-9,1
Valutakursændring på 2 pct. i ugunstig retning	-0,1	-0,1	-4,7	-7,2

*) Følsomhedsoplysningerne viser effekten af isolerede ændringer i renterne og aktiekurserne på beholdningerne i handelsbeholdningen, mens effekten af ændringer i valutakurserne er for positioner både i og uden for handelsbeholdningen. Den driftsmæssige effekt og effekten på egenkapitalen er beregnet efter skat.

Figur 7.12

Det fremgår af tabellen, at egenkapitalen vil falde med 1,3 pct. hvis renten stiger med 1 procentpoint. Desuden kan det ses, at et fald i aktiekurserne på 10 pct. vil resultere i et tab på 0,1 pct. af egenkapitalen. Sidst kan det ses at egenkapitalen vil blive reduceret med 0,1 pct. hvis valutakurserne flytter sig i ugunstig retning med 2 pct. Det er antaget, at porteføljerne forbliver uændret.

7.10 SPAR NORDS EGNE EJENDOMME

Ejendomme indregnes ved erhvervelsen til kostpris og måles efterfølgende til dagsværdi. Dagsværdi opgøres ud fra aktuelle markedsdata på baggrund af en afkastmodel, hvori indgår ejendommens lejeindtægt, driftsomkostninger herunder administration og vedligeholdelse.

Driftsomkostninger og vedligeholdelse beregnes med udgangspunkt i den enkelte ejendoms stand, byggeår, materialevalg mv. Ud fra det beregnede driftsafkast og individuelt fastsat afkastprocent beregnes ejendommens dagsværdi. Afkastprocenten fastsættes med baggrund i den enkelte ejendoms beliggenhed, anvendelsesmuligheder, vedligeholdelsesstand mv.

Dagsværdien af den enkelte ejendom revurderes minimum en gang årligt med udgangspunkt i det aktuelle udlejningsmarked og renteniveau. Der indhentes ekstern vurdering fra ejendomsmægler til understøttelse af beregninger af dagsværdien, herunder de anvendte lejepriser og forrentningsprocenter.

I 2015 er der på domicilejendomme foretaget positive værdiændringer på i alt 6,9 mio. kr., som indregnes i anden totalindkomst direkte i egenkapitalen. Der er netto tilbageførte nedskrivninger for i alt 3,5 mio. kr., hvilket indregnes under af- og nedskrivninger i resultatopgørelsen. For yderligere beskrivelse af den regnskabsmæssige behandling af ejendomme henvises til Spar Nords årsrapport.

Nedenstående figur viser Spar Nords ejendomme fordelt efter afkastprocenter.

AFKAST/FORRENTNING

	2015		2014	
	Antal ejendomme	Værdi Ultimo	Antal ejendomme	Værdi Ultimo
5,75-7 pct.	12	239,0	12	232,4
7-8 pct.	18	292,2	18	292,4
8-9 pct.	18	157,0	17	156,5
9-14,5 pct.	5	3,4	5	3,7
Hovedtotal	53	691,6	52	685,0

Figur 7.13

De væsentligste forudsætninger ved beregning af dagsværdi af investerings- og domicilejendomme er afkastkrav og lejeniveau.

En forøgelse af afkastkrav på 0,5 procentpoint vil alt andet lige reducere dagsværdien med 45,4 mio. kr. (2014: 44,9 mio. kr.).

En nedsættelse af lejeniveauet med 5 pct. vil alt andet lige reducere dagsværdien med 30,8 mio. kr. (2014: 30,1 mio. kr.).

8. OPERATIONEL RISIKO

Ved operationel risiko forstås risiko for tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Alle aktiviteter i organisationen er forbundet med operationelle risici.

8.1 POLITIK FOR OPERATIONEL RISIKO

Spar Nords bestyrelse har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over Spar Nords operationelle risici, at minimere antallet af fejl og hermed reducere Spar Nords tab som følge af operationelle fejl.

8.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Operationel risiko styres på tværs af Spar Nord gennem et omfattende system af forretningsgange og kontrolforanstaltninger, udarbejdet med henblik på at sikre et optimalt procesmiljø. Operationelle risici søges bl.a. minimeret ved funktionsadskillelse mellem udførelse og kontrol af aktiviteten.

Ansaret for håndteringen af risiciene ligger hos de forretningsansvarlige enheder, risikoejerne.

I Spar Nord registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser over 10.000 kr., og der foregår løbende registrering af identificerede risici med rapportering til den risikoansvarlige, direktionen og bestyrelsen.

Håndtering af operationel risiko, herunder rollen som risikofacilitator, er forankret i Spar Nords juridiske afdeling.

8.3 BESVIGELSER

På baggrund af den regelmæssige rapportering, som Spar Nords bestyrelse og direktion modtager, er det ledelsens opfattelse, at banken har et tilfredsstillende niveau af foranstaltninger, der skal imødegå risikoen for at blive ramt af besvigelser.

8.4 IT-SIKKERHED

Informationer og informationssystemer er af væsentlig betydning for Spar Nord, og it-sikkerheden har derfor vital betydning for virksomhedens troværdighed og fortsatte eksistens. Der er etableret en it-sikkerhedsfunktion, og Spar Nords direktion og bestyrelse forholder sig løbende til it-sikkerheden.

Spar Nords arbejde med it-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold samt hensyn til den løbende drift. Drift af it-installationer i Spar Nord og hos leverandører skal ske efter dokumenterede driftsplaner og vejledninger. Driften skal være sikker og stabil, hvilket skal sikres gennem størst mulig automatisering og løbende kapacitetstilpasning. Hos leverandører skal dette sikres ved skriftlige aftaler. Arbejdet med it-sikkerhed inkluderer også udarbejdelse af nødplaner og beredskabsplaner, der tager sigte på, at en fortsat drift vil kunne sikres på et tilfredsstillende niveau på trods af eventuelle ekstraordinære begivenheder.

8.5 KAPITALBEHOV

Beregning af kapitalbehovet, der skal dække Spar Nords operationelle risici, sker på baggrund af basisindikatormetoden. I 2015 udgør den operationelle risiko 12,4 pct. af samlede risikoeksponering og ender ultimo 2015 på 5.787,2 mio. kr., hvilket giver et kapitalkrav på 463,0 mio. kr.

8.6 COMPLIANCE

Operationel risiko omfatter compliancerisici, hvilket betyder risikoen for, at Spar Nord ikke drives i henhold til juridiske og lovgivningsmæssige krav, standarder i markedet og god forretningsetik.

Spar Nord har en selvstændig compliancefunktion, der har til formål at bistå ledelsen med at sikre Spar Nords overholdelse af den gældende lovgivning, markedsstandarder og internt regelsæt og således identificere og mindske risikoen for at blive pålagt sanktioner, lide tab af omdømme, eller at Spar Nord eller Spar Nords kunder lider væsentlige økonomiske tab.

Compliancefunktionen ledes af chef for compliance (jurist), refererer til direktionen og rapporterer til bestyrelsen. Der foreligger en bestyrelsesgodkendt politik og årsplan for funktionens virke.

Compliance gennemgår løbende de kritiske forretningsgange med henblik på vurdering af risici og anbefalinger til begrænsning af den enkelte risiko.

9. APPENDIX

A.	HENVISNINGER VEDRØRENDE OPLYSNINGSFORPLIGTELSE	39
B.	BALANCE SHEET RECONCILIATION METHODOLOGY	40
C.	CAPITAL INSTRUMENTS' MAIN FEATURES TEMPLATE	41
D.	TRANSITIONAL OWN FUNDS DISCLOSURE TEMPLATE	43
E.	GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION OF CREDIT EXPOSURES RELEVANT FOR THE CALCULATION OF THE COUNTERCYCLICAL CAPITAL BUFFER	47
F.	CRR LEVERAGE RATIO - DISCLOSURE TEMPLATE	48
G.	ASSET ENCUMBRANCE	50
H.	TERM TO MATURITY BY EXPOSURE CATEGORY	51

A. HENVISNINGER VEDRØRENDE OPLYSNINGSFORPLIGTELSE

SPAR NORDS OPLYSNINGSFORPLIGTELSE

Emne	Placering af oplysninger
Offentliggørelse af oplysninger vedrørende ledelsessystemer	Årsrapport 2015, side 25 - 33. https://www.sparnord.dk/regnskaber
Risikostyring herunder strategi, risiko appetit, ansvar og processer	Årsrapport 2015, side 21 - 24. https://www.sparnord.dk/regnskaber
Aflønningspolitik	https://www.sparnord.dk/vederlagspolitik

B. BALANCE SHEET RECONCILIATION METHODOLOGY

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 2 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

BALANCE SHEET RECONCILIATION METHODOLOGY	
Disclosure according to Article 2 in Commission implementing regulation (EU) No 1423/2013	
Capital base	
DKK million	31.12.15
Shareholders' equity according to balance sheet	7.874
Regulation according to limit for holdings own capital instruments	-21
Provision for dividend	-377
Deduction tier 1 capital included in equity	-399
Indirect holdings of own capital instruments	-2
Additional value adjustments	-22
Goodwill	-196
Tax - Goodwill	27
Deferred tax assets	-6
Intangible assets	-56
Tax - Intangible assets	12
Deduction insignificant capital shares - CET1	-161
Common equity tier 1 capital	6.673
Tier 1 capital	393
Deduction insignificant capital shares - Tier 1	-121
Total tier 1 capital	6.945
Tier 2 instruments	1.078
Deduction insignificant capital shares - Tier 2	-121
Total tier 2 capital	957
Total capital base	7.903

C. CAPITAL INSTRUMENTS' MAIN FEATURES TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 3 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

CAPITAL INSTRUMENTS' MAIN FEATURES TEMPLATE (1)				
1	Issuer	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S
2	Unique identifier (eg CUSIP, ISIN or Bloomberg identifier for private placement)	DK0030362512	DK0030330311	DK0030307681
3	Governing law(s) of the instrument	Danish	Danish	Danish
	Regulatory treatment			
4	Transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2
5	Post-transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2
6	Eligible at solo/(sub-)consolidated/solo & (sub-)consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated
7	Instrument type (types to be specified by each jurisdiction)	Additional Tier 1 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 51, 52	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63
8	Amount recognised in regulatory capital (currency in million, as of most recent reporting date)	DKK 393m	DKK 696m	DKK 397m
9	Nominal amount of instrument	DKK 400m	DKK 700m	DKK 400m
9a	Issue price	100 per cent	100 per cent	100 per cent
9b	Redemption price	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount
10	Accounting classification	Liability - amortised cost	Liability - amortised cost	Liability - fair value option
11	Original date of issuance	10/Jun/15	18/Dec/13	28/Nov/12
12	Perpetual or dated	Perpetual	Dated	Dated
13	Original maturity date	No maturity	18/Dec/23	28/Nov/22
14	Issuer call subject to prior supervisory approval	Yes	Yes	Yes
15	Optional call date, contingent call dates, and redemption amount	10-Jun-20 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/Regulatory call	18-Dec-18 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/Regulatory call	28-Nov-17 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/Regulatory call
16	Subsequent call dates, if applicable	10-Dec and 10-Jun each year after first call date	18-Mar, 18-Jun, 18-Sep and 18-Dec each year after first call date	28-Nov each year after first call date
	Coupons / dividends			
17	Fixed or floating dividend/coupon	Fixed to floating	Floating	Fixed to floating
18	Coupon rate and any related index	Fixed 6.052 per cent per annum, until first call date, thereafter Floating Cibur 6-month +5.40 per cent per annum	Floating Cibur 3-month +3.90 per cent per annum	Fixed 6.0425 per cent per annum to call date (equivalent to DKK 5Y-Swap Rate +5 per cent per annum), thereafter floating CIBOR 3-month + 5.0 per cent per annum
19	Existence of a dividend stopper	No	No	No
20a	Fully discretionary, partially discretionary or mandatory (in terms of timing)	Fully discretionary	Mandatory	Partially discretionary
20b	Fully discretionary, partially discretionary or mandatory (in terms of amount)	Fully discretionary	Mandatory	Partially discretionary
21	Existence of step up or other incentive to redeem	No	No	No
22	Noncumulative or cumulative	Non cumulative	Non cumulative	Cumulative
23	Convertible or non-convertible	Non-convertible	Non-convertible	Non-convertible
24	If convertible, conversion trigger (s)	N/A	N/A	N/A
25	If convertible, fully or partially	N/A	N/A	N/A
26	If convertible, conversion rate	N/A	N/A	N/A
27	If convertible, mandatory or optional conversion	N/A	N/A	N/A
28	If convertible, specify instrument type convertible into	N/A	N/A	N/A
29	If convertible, specify issuer of instrument it converts into	N/A	N/A	N/A
30	Write-down features	Yes	Yes	Yes

C. CAPITAL INSTRUMENTS' MAIN FEATURES TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 3 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

CAPITAL INSTRUMENTS' MAIN FEATURES TEMPLATE (1)				
1	Issuer	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S
2	Unique identifier (eg CUSIP, ISIN or Bloomberg identifier for private placement)	DK0030362512	DK0030330311	DK0030307681
3	Governing law(s) of the instrument	Danish	Danish	Danish
	Regulatory treatment			
4	Transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2
5	Post-transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2
6	Eligible at solo/(sub-)consolidated/solo & (sub-)consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated
7	Instrument type (types to be specified by each jurisdiction)	Additional Tier 1 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 51, 52	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63
8	Amount recognised in regulatory capital (currency in million, as of most recent reporting date)	DKK 393m	DKK 696m	DKK 397m
9	Nominal amount of instrument	DKK 400m	DKK 700m	DKK 400m
9a	Issue price	100 per cent	100 per cent	100 per cent
9b	Redemption price	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount

D. TRANSITIONAL OWN FUNDS DISCLOSURE TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 5 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

Common Equity Tier 1 capital: instruments and reserves (!)		31 december 2015 DKKm	(B) REGULATION (EU) No 575/2013 ARTICLE REFERENCE	(C) AMOUNTS SUBJECT TO PRE-REGULATION (EU) No 575/2013 TREATMENT OR PRESCRIBED RESIDUAL AMOUNT OF
1	Capital instruments and the related share premium accounts	1.255	26 (1), 27, 28, 29, EBA list 26 (3)	N/A
	of which: Instrument type 1	N/A	EBA list 26 (3)	N/A
	of which: Instrument type 2	N/A	EBA list 26 (3)	N/A
	of which: Instrument type 3	N/A	EBA list 26 (3)	N/A
2	Retained earnings	5.117	26 (1) (c)	N/A
3	Accumulated other comprehensive income (and any other reserves)	119	26 (1)	N/A
3a	Funds for general banking risk	N/A	26 (1) (f)	N/A
4	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (3) and the related share premium accounts subject to phase out from CET1	N/A	486 (2)	N/A
	Public sector capital injections grandfathered until 1 january 2018	N/A	483 (2)	N/A
5	Minority interests (amount allowed in consolidated CET1)	N/A	84, 479, 480	N/A
5a	Independently reviewed interim profits net of any foreseeable charge or dividend	615	26 (2)	N/A
6	Common Equity Tier 1 (CET1) capital before regulatory adjustments	7.107		N/A
Common Equity Tier 1 (CET1) capital: regulatory adjustments				
7	Additional value adjustments (negative amount)	-22	34, 105	N/A
8	Intangible assets (net of related tax liability) (negative amount)	-212	36 (1) (b), 37, 472 (4)	N/A
9	Empty set in the EU	N/A		N/A
10	Deferred tax assets that rely on future profitability excluding those arising from temporary difference (net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met) (negative amount)	-6	36 (1) (c), 38, 472 (5)	N/A
11	Fair value reserves related to gains or losses on cash flow hedges	N/A	33 (a)	N/A
12	Negative amounts resulting from the calculation of expected loss amounts	N/A	36 (1) (d), 40, 159, 472 (6)	N/A
13	Any increase in equity that results from securitised assets (negative amount)	N/A	32 (1)	N/A
14	Gains or losses on liabilities valued at fair value resulting from changes in own credit standing	N/A	33 (1) (b) (c)	N/A
15	Defined-benefit pension fund assets (negative amount)	N/A	36 (1) (e), 41, 472 (7)	N/A
16	Direct and indirect holdings by an institution of own CET1 instruments (negative amount)	-32	36 (1) (f), 42, 472 (8)	N/A
17	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where those entities have reciprocal cross holdings with the institution designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)	N/A	36 (1) (g), 44, 472 (9)	N/A
18	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	-161	36 (1) (h), 43, 45, 46, 49 (2) (3), 79, 472 (10)	N/A
19	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	N/A	36 (1) (i), 43, 45, 47, 48 (1) (b), 49 (1) to (3), 79, 470, 472 (11)	N/A
20	Empty set in the EU	N/A		N/A
20a	Exposure amount of the following items which qualify for a RW of 1250%, where the institution opts for the deduction alternative	N/A	36 (1) (k)	N/A
20b	of which: qualifying holdings outside the financial sector (negative amount)	N/A	36 (1) (k) (i), 89 to 91	N/A
20c	of which: securitisation positions (negative amount)	N/A	36 (1) (k) (ii) 243 (1) (b) 244 (1) (b) 258	N/A
20d	of which: free deliveries (negative amount)	N/A	36 (1) (k) (iii), 379 (3)	N/A
21	Deferred tax assets arising from temporary difference (amount above 10 % threshold, net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met) (negative amount)	N/A	36 (1) (c), 38, 48 (1) (a), 470, 472 (5)	N/A
22	Amount exceeding the 15% threshold (negative amount)	N/A	48 (1)	N/A
23	of which: direct and indirect holdings by the institution of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities	N/A	36 (1) (i), 48 (1) (b), 470, 472 (11)	N/A
24	Empty set in the EU	N/A		N/A
25	of which: deferred tax assets arising from temporary difference	N/A	36 (1) (c), 38, 48 (1) (a), 470, 472 (5)	N/A

D. TRANSITIONAL OWN FUNDS DISCLOSURE TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 5 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

25a	Losses for the current financial year (negative amount)	N/A	36 (1) (a), 472 (3)	N/A
25b	Foreseeable tax charges relating to CET1 items (negative amount)	N/A	36 (1) (l)	N/A
26	Regulatory adjustments applied to Common Equity Tier 1 in respect of amounts subject to pre-CRR treatment	N/A		N/A
26a	Regulatory adjustments relating to unrealised gains and losses pursuant to Articles 467 and 468	N/A		N/A
26b	Amount to be deducted from or added to Common Equity Tier 1 capital with regard to additional filters and deductions required pre CRR	N/A	481	N/A
27	Qualifying AT1 deductions that exceeds the AT1 capital of the institution (negative amount)	N/A	36 (1) (j)	N/A
28	Total regulatory adjustments to Common Equity Tier 1 (CET1)	-433		N/A
29	Common Equity Tier 1 (CET1) capital	6.673		N/A
Additional Tier 1 (AT1) capital: instruments				
30	Capital instruments and the related share premium accounts	400	51, 52	N/A
31	of which: classified as equity under applicable accounting standards	N/A		N/A
32	of which: classified as liabilities under applicable accounting standards	N/A		N/A
33	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (4) and the related share premium accounts subject to phase out from AT1	N/A	486 (3)	N/A
	Public sector capital injections grandfathered until 1 January 2018	N/A	483 (3)	N/A
34	Qualifying Tier 1 capital included in consolidated AT1 capital (including minority interest not included in row 5) issued by subsidiaries and held by third parties	N/A	85, 86, 480	N/A
35	of which: instruments issued by subsidiaries subject to phase-out	N/A	486 (3)	N/A
36	Additional Tier 1 (AT1) capital before regulatory adjustments	400		N/A
Additional Tier 1 (AT1) capital: regulatory adjustments				
37	Direct and indirect holdings by an institution of own AT1 instruments (negative amount)	-7	52 (1) (b), 56 (a), 57, 475 (2)	N/A
38	Holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where those entities have reciprocal cross holdings with the institution designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)	0	56 (b), 58, 475 (3)	N/A
39	Direct, indirect and synthetic holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	-121	56 (c), 59, 60, 79, 475 (4)	N/A
40	Direct, indirect and synthetic holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	N/A	56 (d), 59, 79, 475 (4)	N/A
41	Regulatory adjustments applied to Additional Tier 1 capital in respect of amounts subject to pre-CRR treatment and transitional treatments subject to phase-out as prescribed in Regulation (EU) No 585/2013 (ie. CRR residual amounts)	N/A		N/A
41a	Residual amounts deducted from Additional Tier 1 capital with regard to deduction from Common Equity Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 472 of Regulation (EU) No 575/2013	N/A	472, 473(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8) (a), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	N/A
41b	Residual amounts deducted from Additional Tier 1 capital with regard to deduction from Tier 2 capital during the transitional period pursuant to article 475 of Regulation (EU) No 575/2013	N/A	477, 477 (3), 477 (4) (a)	N/A
41c	Amounts to be deducted from added to Additional Tier 1 capital with regard to additional filters and deductions required pre- CRR	N/A	467, 468, 481	N/A
42	Qualifying T2 deductions that exceed the T2 capital of the institution (negative amount)	N/A	56 (e)	N/A
43	Total regulatory adjustments to Additional Tier 1 (AT1) capital	-128		N/A
44	Additional Tier 1 (AT1) capital	272		N/A
45	Tier 1 capital (T1 = CET1 + AT1)	6.945		N/A
Tier 2 (T2) capital: instruments and provisions				
46	Capital instruments and the related share premium accounts	1.096	62, 63	N/A
47	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (5) and the related share premium accounts subject to phase out from T2	N/A	486 (4)	N/A
	Public sector capital injections grandfathered until 1 January 2018	N/A	483 (4)	N/A
48	Qualifying own funds instruments included in consolidated T2 capital (including minority interest and AT1 instruments not included in rows 5 or 34) issued by subsidiaries and held by third party	N/A	87, 88, 480	N/A

D. TRANSITIONAL OWN FUNDS DISCLOSURE TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 5 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

49	of which: instruments issued by subsidiaries subject to phase-out	N/A	486 [4]	N/A
50	Credit risk adjustments	N/A	62 [c] & [d]	N/A
51	Tier 2 [T2] capital before regulatory adjustment	1.096		N/A
Tier 2 [T2] capital: regulatory adjustments				
52	Direct and indirect holdings by an institution of own T2 instruments and subordinated loans (negative amount)	-18	63 [b] (i), 66 [a], 67, 477 [2]	N/A
53	Holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where those entities have reciprocal cross holdings with the institutions designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)	N/A	66 [b], 68, 477 [3]	N/A
54	Direct, indirect and synthetic holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities [amount above 10 % threshold and net of eligible short positions] (negative amount)	-121	66 [c], 69, 70, 79, 477 [4]	N/A
55	Direct, indirect and synthetic holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities [net of eligible short positions] (negative amounts)	N/A	66 [d], 69, 79, 477 [4]	N/A
56	Regulatory adjustments applied to tier 2 in respect of amounts subject to pre-CRR treatment and transitional treatments subject to phase out as prescribed in Regulation [EU] No 575/2013 [i.e. CRR residual amounts]	N/A		N/A
56a	Residual amounts deducted from Tier 2 capital with regard to deduction from Common Equity Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 472 of Regulation [EU] No 575/2013	N/A	472, 472[3][a], 472 [4], 472 [6], 472 [8], 472 [9], 472 [10] [a], 472 [11] [a]	N/A
56b	Residual amounts deducted from Tier 2 capital with regard to deduction from Additional Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 475 of Regulation [EU] No 575/2013	N/A	475, 475 [2] [a], 475 [3], 475 [4] [a]	N/A
56c	Amounts to be deducted from or added to Tier 2 capital with regard to additional filters and deductions required pre- CRR	N/A	467, 468, 481	N/A
57	Total regulatory adjustments to Tier 2 [T2] capital	-139		N/A
58	Tier 2 [T2] capital	957		N/A
59	Total capital (TC = T1 + T2)	7.903		N/A
60	Total risk-weighted assets	46.500		N/A
Capital ratios and buffers				
61	Common Equity Tier 1 (as a percentage of total risk exposure amount)	14,4%	92 [2] [a], 465	N/A
62	Tier 1 (as a percentage of total risk exposure amount)	14,9%	92 [2] [b], 465	N/A
63	Total capital (as a percentage of total risk exposure amount)	17,0%	92 [2] [c]	N/A
64	Institution specific buffer requirement [CET1 requirement in accordance with article 92 (1) [a] plus capital conservation and countercyclical buffer requirements plus a systemic risk buffer, plus systemically important institution buffer expressed as a percentage of total risk exposure amount]	0,0	CRD 128, 129, 140	N/A
65	of which: capital conservation buffer requirement	0,0		N/A
66	of which: countercyclical buffer requirement	0,0		N/A
67	of which: systemic risk buffer requirement	0,0		N/A
67a	of which: Global Systemically Important Institution [G-SII] or Other Systemically Important Institution [O-SII] buffer	Not yet implemented	CRD 131	N/A
68	Common Equity Tier 1 available to meet buffers (as a percentage of risk exposure amount)	9,9	CRD 128	N/A
69	[non-relevant in EU regulation]	N/A		N/A
70	[non-relevant in EU regulation]	N/A		N/A

D. TRANSITIONAL OWN FUNDS DISCLOSURE TEMPLATE

DISCLOSURE ACCORDING TO ARTICLE 5 IN COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) NO. 1423/2013

71	[non-relevant in EU regulation]	N/A		N/A
Amounts below the thresholds for deduction (before risk-weighting)				
72	Direct and indirect holdings of the capital of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount below 10% threshold and net of eligible short positions)	683	36 (1) (h), 45, 46, 472 (10) 56 (c), 59, 60, 475 (4), 66 (c), 69, 70, 477 (4)	N/A
73	Direct and indirect holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount below 10% threshold and net of eligible short positions)	354	36 (1) (i), 45, 48, 470, 472 (11)	N/A
74	Empty set in the EU	N/A		N/A
75	Deferred tax assets arising from temporary difference (amount below 10 % threshold , net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met)	N/A	36 (1) (c), 38, 48, 470, 472 (5)	N/A
Applicable caps on the inclusion of provisions in Tier 2				
76	Credit risk adjustments included in T2 in respect of exposures subject to standardised approach (prior to the application of the cap)	N/A	62	N/A
77	Cap on inclusion of credit risk adjustments in T2 under standardised approach	N/A	62	N/A
78	Credit risk adjustments included in T2 in respect of exposures subject to internal rating-based approach (prior to the application of the cap)	N/A	62	N/A
79	Cap for inclusion of credit risk adjustments in T2 under internal ratings-based approach	N/A	62	N/A
Capital instruments subject to phase-out arrangements (only applicable between 1 Jan 2014 and 1 Jan 2022)				
80	- Current cap on CET1 instruments subject to phase-out arrangements	N/A	484 (3), 486 (2) & (5)	N/A
81	- Amount excluded from CET1 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)	N/A	484 (3), 486 (2) & (5)	N/A
82	- Current cap on AT1 instruments subject to phase-out arrangements	N/A	484 (4), 486 (3) & (5)	N/A
83	- Amount excluded from AT1 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)	N/A	484 (4), 486 (3) & (5)	N/A
84	- Current cap on T2 instruments subject to phase-out arrangements	N/A	484 (5), 486 (4) & (5)	N/A
85	- Amount excluded from T2 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)	N/A	484 (5), 486 (4) & (5)	N/A
[1] 'N/A' inserted if the question is not applicable				

E. GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION OF CREDIT EXPOSURES RELEVANT FOR THE CALCULATION OF THE COUNTERCYCLICAL CAPITAL BUFFER

	Breakdown by country:	General credit exposures		Trading book exposure		Securitisation exposure		Own funds requirements				Own funds requirement weights	Counter-cyclical capital buffer rate
		Exposure value for SA	Exposure value IRB	Sum of long and short position of trading book	Value of trading book exposure for internal models	Exposure value for SA	Exposure value for IRB	Of which: General credit exposures	Of which: Trading book exposures	Of which: Securitisation exposures	Total		
		010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Denmark	35.193.360.835		19.962.443.367				2.815.468.867	139.866.729		2.955.335.596	0,96	0%
	United Kingdom	140.196.858		1.068.996.117				11.215.749	20.541.322		31.757.071	0,01	0%
	Germany	146.646.212		153.676.678				11.731.697	5.312.494		17.044.191	0,01	0%
	Sweden	92.655.017		40.316.247				7.412.401	2.117.866		9.530.267	0,00	1%
	Finland	144.018.233		6.230.154				11.521.459	468.458		11.989.917	0,00	0%
	Luxembourg	136.543.068		6.030.301				10.923.445	474.630		11.398.075	0,00	0%
	Norway	29.740.815		41.469.523				2.379.265	2.989.844		5.369.110	0,00	1%
	Spain	82.665.304		4.762.646				6.613.224	47.626		6.660.851	0,00	0%
	Switzerland	64.425.792		13.319.595				5.154.063	1.002.582		6.156.645	0,00	0%
	France	28.967.580		5.830.719				2.317.406	439.035		2.756.441	0,00	0%
	USA	30.970.674		92.853.328				2.477.654	1.872.933		4.350.587	0,00	0%
	Other countries	239.918.211		7.295.605				19.193.457	583.648		19.777.105	0,01	0%
020		36.330.108.599		21.403.224.281				2.906.408.688	175.717.169		3.082.125.857	1	

AMOUNT OF INSTITUTION-SPECIFIC COUNTERCYCLICAL CAPITAL BUFFER		
		010
010	Total risk exposure amount	46.499.884.796
020	Institution specific countercyclical buffer rate	0,00%
030	Institution specific countercyclical buffer requirement	2.247.862

F. CRR LEVERAGE RATIO - DISCLOSURE TEMPLATE

Table LRSum: Summary reconciliation of accounting assets and leverage ratio exposures		
		Applicable Amounts
1	Total assets as per published financial statements	76,357,187,026
2	Adjustment for entities which are consolidated for accounting purposes but are outside the scope of regulatory consolidation	0
3	(Adjustment for fiduciary assets recognised on the balance sheet pursuant to the applicable accounting framework but excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429(13) of Regulation (EU) No 575/2013 "CRR")	0
4	Adjustments for derivative financial instruments	726,183,395
5	Adjustments for securities financing transactions "SFTs"	63,288,493
6	Adjustment for off-balance sheet items (ie conversion to credit equivalent amounts of off-balance sheet exposures)	10,354,584,263
EU-6a	(Adjustment for intragroup exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (7) of Regulation (EU) No 575/2013)	0
EU-6b	(Adjustment for exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013)	0
7	Other adjustments	564,203,613
8	Total leverage ratio exposure	86,937,039,565
Table LRCom: Leverage ratio common disclosure		
		CRR leverage ratio exposures
On-balance sheet exposures (excluding derivatives and SFTs)		
1	On-balance sheet items (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets, but including collateral)	66,800,113,687
2	(Asset amounts deducted in determining Tier 1 capital)	564,203,613
3	Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets) (sum of lines 1 and 2)	66,236,887,977
Derivative exposures		
4	Replacement cost associated with all derivatives transactions (ie net of eligible cash variation margin)	1,449,865,906
5	Add-on amounts for PFE associated with all derivatives transactions (mark-to-market method)	520,114,401
EU-5a	Exposure determined under Original Exposure Method	0
6	Gross-up for derivatives collateral provided where deducted from the balance sheet assets pursuant to the applicable accounting framework	206,068,993
7	(Deductions of receivables assets for cash variation margin provided in derivatives transactions)	0
8	(Exempted CCP leg of client-cleared trade exposures)	0
9	Adjusted effective notional amount of written credit derivatives	0
10	(Adjusted effective notional offsets and add-on deductions for written credit derivatives)	0
11	Total derivative exposures (sum of lines 4 to 10)	2,176,049,301
Securities financing transaction exposures		
12	Gross SFT assets (with no recognition of netting), after adjusting for sales accounting transactions	8,105,033,322
13	(Netted amounts of cash payables and cash receivables of gross SFT assets)	0
14	Counterparty credit risk exposure for SFT assets	65,462,605
EU-14a	Derogation for SFTs: Counterparty credit risk exposure in accordance with Article 429b (4) and 222 of Regulation (EU) No 575/2013	0
15	Agent transaction exposures	0
EU-15a	(Exempted CCP leg of client-cleared SFT exposure)	0
16	Total securities financing transaction exposures (sum of lines 12 to 15a)	8,170,495,927
Other off-balance sheet exposures		
17	Off-balance sheet exposures at gross notional amount	28,985,933,487
18	(Adjustments for conversion to credit equivalent amounts)	18,631,349,224
19	Other off-balance sheet exposures (sum of lines 17 to 18)	10,354,584,263
Exempted exposures in accordance with CRR Article 429 (7) and (14) (on and off balance sheet)		
EU-19a	(Exemption of intragroup exposures (solo basis) in accordance with Article 429(7) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
EU-19b	(Exposures exempted in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
Capital and total exposures		
20	Tier 1 capital	6,945,442,386
21	Total leverage ratio exposures (sum of lines 3, 11, 16, 19, EU-19a and EU-19b)	86,937,039,565
Leverage ratio		
22	Leverage ratio	8.0%
Choice on transitional arrangements and amount of derecognised fiduciary items		
EU-23	Choice on transitional arrangements for the definition of the capital measure	
EU-24	Amount of derecognised fiduciary items in accordance with Article 429(11) of Regulation (EU) NO 575/2013	

F. CRR LEVERAGE RATIO - DISCLOSURE TEMPLATE

Table LRSpl: Split-up of on balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs and exempted exposures)		
		CRR leverage ratio exposures
EU-1	Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs, and exempted exposures), of which:	66,800,113,687
EU-2	Trading book exposures	26,734,988,024
EU-3	Banking book exposures, of which:	40,065,125,663
EU-4	Covered bonds	0
EU-5	Exposures treated as sovereigns	552,817,387
EU-6	Exposures to regional governments, MDB, international organisations and PSE NOT treated as sovereigns	28,488,115
EU-7	Institutions	1,445,951,056
EU-8	Secured by mortgages of immovable properties	3,678,183,818
EU-9	Retail exposures	16,278,258,695
EU-10	Corporate	13,273,160,280
EU-11	Exposures in default	1,325,587,103
EU-12	Other exposures (eg equity, securitisations, and other non-credit obligation assets)	3,482,679,210
Table LRQua: Free format text boxes for disclosure on qualitative items		
		Column
		Free format
Row		
1	Description of the processes used to manage the risk of excessive leverage	Spar Nord has made several initiatives to avoid excessive leverage risk, Besides having a threshold value and procedures for calculating the leverage ratio, there are defined guidelines for the actions that will be taken, if the leverage ratio drops to a level below the threshold, In addition, there are methods to measure the risks of excessive leverage and methods to evaluate significant changes to the leverage ratio, Excessive leverage is the risk resulting from an institution's vulnerability due to leverage or potential leverage that may require unforeseen changes, This includes sale of assets which could result in losses or adjustments in the value of its remaining assets ,
2	Description of the factors that had an impact on the leverage Ratio during the period to which the disclosed leverage Ratio refers	Besides the sale of Spar Nords capital shares in Nørresundby Bank, the balance is considered stable through 2015, although there has been an increase in the SFT 's, The Leverage Ratio has been positively affected by increased core capital

G. ASSET ENCUMBRANCE

		Carrying amount of encumbered assets	Fair value of encumbered assets	Carrying amount of non-encumbered assets	Fair value of non-encumbered assets
		010	040	060	090
010	Assets of the reporting institution	6,956		71,626	
030	Equity instruments	0	0	1,567	1,567
040	Debt securities	5,093	5,093	11,678	11,678
120	Other assets	1,864		58,380	

		Fair value of encumbered collateral received or own debt securities issued	Fair value of collateral received or own debt securities issued available for encumbrance
		010	040
130	Collateral received by the reporting institution	147	4.235
150	Equity instruments	0	19
160	Debt securities	147	4.199
230	Other collateral received	0	18
240	Own debt securities issued other than own covered bonds or ABSs	0	0

		Matching liabilities, contingent liabilities or securities lent	Assets, collateral received and own debt securities issued other than covered bonds and ABSs encumbered
		010	030
010	Carrying amount of selected financial liabilities	7,064	7,103

H. TERM TO MATURITY BY EXPOSURE CATEGORY

TERM TO MATURITY BY EXPOSURE CATEGORY			2015						2014					
			On demand	0 - 3 mths	3 mths - 1 years	1 - 5 years	over 5 years	Grand total	On demand	0 - 3 mths	3 mths - 1 years	1 - 5 years	over 5 years	Grand total
Central gov. or central banks			288.9	0.0	0.0	0.0	0.0	288.9	630.8	0.0	0.0	0.0	0.0	630.8
Regional or local authorities			209.8	113.8	300.0	600.0	64.1	1,287.7	473.0	25.9	817.1	801.1	73.1	2,190.2
Public sector entities			0.0	0.0	71.5	16.3	6.2	94.0	0.0	0.0	0.0	71.3	6.9	78.2
Institutions			593.2	3,838.0	1,645.9	443.3	395.8	6,916.2	469.0	4,443.2	1,964.6	412.2	749.1	8,038.1
Corporates			1,982.4	7,503.1	7,971.0	2,955.6	3,730.9	24,143.0	2,120.9	3,712.1	7,943.1	2,688.6	4,070.7	20,535.4
Retail			1,447.4	6,027.5	7,816.7	9,935.4	10,183.9	35,410.9	1,461.9	5,533.2	7,120.4	12,198.6	10,028.3	36,342.4
Exp. secured by mortg. on imm. prop.			66.6	390.6	634.3	722.0	3,057.4	4,870.9	6.3	477.7	618.7	744.3	1,890.1	3,737.1
Exp. in defaults			43.5	362.4	430.9	455.1	349.6	1,641.5	50.3	618.2	225.3	382.1	235.1	1,511.0
High-risk exposures			242.9	154.9	246.9	161.2	80.4	886.3	244.3	412.3	410.8	83.4	71.9	1,222.7
Exp. with short-term rating			7.1	0.6	0.0	0.0	0.0	7.7	0.0	835.8	0.0	0.0	1.8	837.6
Exp. in units or CIU			0.0	0.0	0.5	0.0	4.3	4.8	0.0	0.0	1.0	0.0	5.8	6.8
Equity exposure			0.0	0.3	0.0	1.2	1,262.8	1,264.3	0.0	0.1	0.3	9.8	1,304.7	1,314.9
Other exposures			0.0	323.4	126.6	94.8	1,112.8	1,657.6	10.7	362.0	130.9	115.3	1,160.1	1,779.0
Grand total			4,881.8	18,714.6	19,244.3	15,384.9	20,248.2	78,473.8	5,467.2	16,420.5	19,232.2	17,506.7	19,597.6	78,224.2
TOTAL CREDIT EXPOSURE BY INDUSTRY														
2015	Exposure category													
Line of business - DKK m	Central gov. or central banks	Regional or local authori- ties	Public sector entities	Instituti- ons	Corpo- rates	Retail	Exp. se- cured by mortg. on imm. prop.	Exp. in defaults	High-risk expo- sures	Exp. with short- term rating	Exp. in units or CIU	Equity exposure	Other expo- sures	Grand total
Public authorities	0.0	1,252.7	1.3	0.0	158.6	635.2	24.7	2.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2,074.6
Agriculture, hunting and forestry	0.0	0.0	0.0	0.0	1,532.5	1,701.9	245.2	109.4	77.7	0.0	0.0	0.0	0.0	3,666.7
Fisheries	0.0	0.0	0.0	0.0	53.0	74.0	2.1	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	131.7
Industry and raw materials extraction	0.0	0.0	0.0	0.0	2,287.5	1,450.9	26.0	42.5	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	3,808.8
Energy supply	0.0	35.0	88.7	0.0	2,007.6	295.0	5.6	62.7	13.8	0.0	0.0	0.0	0.0	2,508.4
Building and construction	0.0	0.0	0.0	0.0	840.8	1,176.1	98.9	75.3	408.5	0.0	0.0	0.0	0.0	2,599.6
Trade	0.0	0.0	0.0	0.0	2,944.4	2,174.2	96.6	90.0	3.7	0.0	0.0	1.2	0.0	5,310.1
Transport, hotels and restaurants	0.0	0.0	0.0	0.0	1,262.4	759.8	46.7	78.6	35.8	0.0	0.0	0.0	0.0	2,183.3
Information and communication	0.0	0.0	0.0	0.0	80.0	192.7	7.3	5.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	285.1
Financing and insur- ance	288.9	0.0	0.0	6,546.1	4,816.6	791.7	145.7	51.9	12.4	7.7	4.8	1,262.8	1,291.4	15,220.0
Real estate	0.0	0.0	0.0	0.0	3,823.1	2,014.2	350.5	786.2	280.4	0.0	0.0	0.0	32.2	7,286.6
Other business areas	0.0	0.0	4.0	0.0	2,000.6	1,838.9	79.2	66.9	23.7	0.0	0.0	0.3	334.0	4,347.6
Business customers. total	288.9	1,287.7	94.0	6,546.1	21,807.1	13,104.6	1,128.5	1,373.3	857.9	7.7	4.8	1,264.3	1,657.6	49,422.5
Retail customers	0.0	0.0	0.0	370.1	2,335.9	22,306.3	3,742.4	268.2	28.4	0.0	0.0	0.0	0.0	29,051.3
Grand total	288.9	1,287.7	94.0	6,916.2	24,143.0	35,410.9	4,870.9	1,641.5	886.3	7.7	4.8	1,264.3	1,657.6	78,473.8

H. TERM TO MATURITY BY EXPOSURE CATEGORY

2014	Exposure category													
Line of business - DKK m	Central gov. or central banks	Regional or local authorities	Public sector entities	Institutions	Corporates	Retail	Exp. secured by mortg. on imm. prop.	Exp. in defaults	High-risk exposures	Exp. with short-term rating	Exp. in units or CIU	Equity exposure	Other exposures	Grand total
Public authorities	0.0	2,153.0	1.2	0.0	124.8	897.0	17.3	2.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3,195.9
Agriculture, hunting and forestry	0.0	0.0	0.0	0.0	1,808.0	1,914.2	249.2	93.3	82.1	226.7	0.0	0.0	0.0	4,373.5
Fisheries	0.0	0.0	0.0	0.0	80.6	69.3	3.2	3.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	156.2
Industry and raw materials extraction	0.0	0.0	0.0	0.0	2,577.8	1,264.6	29.1	67.3	8.0	2.2	0.0	0.0	0.0	3,949.0
Energy supply	0.0	37.2	72.9	0.0	1,777.4	371.0	16.9	72.6	10.2	0.5	0.0	0.0	0.0	2,358.7
Building and construction	0.0	0.0	0.0	0.0	746.8	1,077.0	69.5	85.8	657.3	4.9	0.0	0.0	0.0	2,641.3
Trade	0.0	0.0	0.0	0.0	2,953.9	2,200.9	113.3	77.9	4.1	56.4	0.0	1.5	0.0	5,408.0
Transport, hotels and restaurants	0.0	0.0	0.0	0.0	1,449.4	666.3	48.1	13.2	35.0	2.6	0.0	0.0	0.0	2,214.6
Information and communication	0.0	0.0	0.0	0.0	59.5	196.6	6.6	2.4	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	265.3
Financing and insurance	630.8	0.0	0.0	7,739.9	2,669.8	593.1	135.4	82.6	25.8	512.0	6.8	1,313.4	1,411.6	15,121.2
Real estate	0.0	0.0	0.0	0.3	3,578.8	2,180.3	337.2	680.2	326.4	14.1	0.0	0.0	0.0	7,117.3
Other business areas	0.0	0.0	4.1	0.0	1,500.4	1,879.6	88.7	83.4	42.2	1.5	0.0	0.0	367.4	3,967.3
Business customers. total	630.8	2,190.2	78.2	7,740.2	19,327.2	13,309.9	1,114.5	1,264.4	1,191.1	821.1	6.8	1,314.9	1,779.0	50,768.3
Retail customers	0.0	0.0	0.0	297.9	1,208.2	23,032.5	2,622.6	246.6	31.6	16.5	0.0	0.0	0.0	27,455.9
Grand total	630.8	2,190.2	78.2	8,038.1	20,535.4	36,342.4	3,737.1	1,511.0	1,222.7	837.6	6.8	1,314.9	1,779.0	78,224.2

Spar Nord Bank A/S
Skelagervej 15

Telefon 96 34 40 00
Telefax 96 34 45 60

Postboks 162
9100 Aalborg

www.sparnord.dk
sparnord@sparnord.dk

CVR.-nr. 13737584



spar Nord